

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' תשא • ח - יב אדר

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון כא (תשע"ג)

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א רב בית מדרשנו היכל צבי בירושלים, והגיש את ספרו שו"ת דרכי חיים על שו"ע חלק אורח חיים, וכן בנו הרה"ג ר' יעקב ישראל שליט"א מירושלים שהגיש את ספרו החדש שו"ת דבריו ליעקב על שו"ע חלק או"ח.

באמצע נערך שמחת הווארט של החתן ישראל בן הרה"ח ר' אלחנן קליין מב"ב (ב"ר נפתלי מקרית גת, וח"ר ברוך גוטמן מב"ב), ע"ב הרה"ח ר' אריה לוק מפעיה"ק (ב"ר בן ציון מפעיה"ק, וח"ר חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק).

יום חמישי פר' תצוה ט' אדר

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יצחק רובינשטיין מפעיה"ק (ב"ר אברהם יעקב מפעיה"ק, וח"ר חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק), ולבן הר"ר יצחק מושקוביץ מפעיה"ק (חה"ר שרגא ליפשיץ משגיח בישיבה"ק).

יום רביעי פר' תצוה ח' אדר

לפני צהרים נכנס לקו"פ הגאון רבי עמרם פריד שליט"א רב קהילת בני הישיבות אהל שמשון בב"ב, אחר שמסר שיעור בהיכלי הכוללים 'מרכז התורה' פעיה"ק.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר מאיר נ"י בן הרב מנחם מאניש ויזל משגיח בישיבה"ק (בהג"ר אפרים פישל שליט"א, וח"ר יוסף ישראלי שו"ב), ע"ב הרה"ח ר' נפתלי הירצקא וינברגר מפעיה"ק (ב"ר משה מאיר מב"ב, וח"ר יוסף וייס מפעיה"ק).

אחר החופה נפרד הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א מכ"ק מרן שליט"א לקראת נסיעתו הלילה לארה"ב לשהות במחיצת קהילתנו הק' שם עד אחר ימי הפורים.

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל. בין הנכנסים היה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו לזכות ולעילוי נשמת הרבני המופלג הנגיד החסיד המופרסם, שייף עייל שייף ונפיק גריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיובתא לנפשיה, סמל ודוגמא לטוהר ואצילות המדות, איש תם וירא אלוקים, רחים ומוקיר רבנן ואיהי גופיה צורבא מרבנן, פזר נתן לאביונים, אוהב צדקה וחסד, אול מוצל מאש, דבוק בכל לבו ונפשו במרנן רבוה"ק, ועמד לימין קדשם בהקמת ובסיס מפעלות הקודש ברחבי תבל במסירות ובנאמנות, מזקני ונכבדי עדתינו הק'.

הרה"ג מוה"ר משה דוד גוטמן ז"ל

ראש הקהל דקהילתנו הק' בירושלים
נלב"ע ביום כ"ד אדר ב' תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

נודב ע"י בניו רבי הפעלים וכבירי המעש, תורה וגדולה מתאחדים על שולחנם, שמם הטוב הולך לפניהם, מסורים בכל לב ונפש לכל קדשי בית חיינו, ה"ה

הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א

מח"ס דברי שלמה

והרה"ח ר' ישראל נח גוטמן שליט"א

אב"י בירושלים עיה"ק ומהעסקנים למען מרכז רפואי צאנו

יום שישי פר' תצוה י' אדר

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה דוד נ"י בן הר"ר ישראל בינדר מברכפלד (ב"ר חיים מרדכי מב"ב).

שב"ק פר' תצוה - זכור י"א אדר

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א.
קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ישראל משה צבי בוים שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' הלל גבירץ מפעיה"ק, מה ידידות - הרה"ג ר' שמעי' יוספוביץ מקרית הבעש"ט. וזמרו תנו שבת.
בברהמ"ז על הכוס כובד - הגאון רבי דוד זאב רייך שליט"א רב קהלתנו הק' בצפת עיה"ק, ומרן שליט"א בירך שבע ברכות (לחתן מורנו שמואל נ"י ב"ר צבי נתנאל רייכמן מפעיה"ק, עם בה"ר נפתלי צבי שמרלר מביתר, לחתן נתן נטע נ"י בה"ר בן ציון וינגרטן מפעיה"ק, עם ב"ר רפאל אלימלך טאובר מפעיה"ק, לחתן החבר מאיר נ"י בה"ר מנחם מאניש ויזל משגיח בישיבה"ק, עם ב"ר נפתלי הירצקא וינגרטן מפעיה"ק, ולחתן שלמה שבתי נ"י ב"ר יואל פיליפ מב"ב, עם ב"ר עמרם בר"צ שנק מפעיה"ק).

מיד לאחר מכן, נערך שמחת השלום זכר לנין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בן לנכדו הרה"ג רבי שמואל דוד לייזער שליט"א מפעיה"ק, חתן הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ובן הגאון רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד.
המשוררים פצחו בניגוני ריקוד ושמחה. והביאו לפני מרן שליט"א אייער-קיקען, וכן ארבעס ובונדלעך וקוגל, וחילקו לכל הקהל. כן הביאו לפני מרן שליט"א תרנגולים ממולאים כנהוג בחצרות קדשנו.
כן נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר דוד בן ציון רייך מקרית צאנז טבריה (ב"ר מאיר מבארא פארק, וחהג"ר אריה ליכוש רייך מפעיה"ק), ולהר"ר משה גבירץ מפעיה"ק (ב"ר מרדכי שלמה מפעיה"ק, וחר"ר בנימין שכטר מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד המדרש תנחומא פתח פיתחא להאי פרשתא, ילמדנו רבינו קטן לכמה נימול, כך שנו רבותינו קטן נימול לשמונה, מה טעם כשם שנימול יצחק אבינו, וכבר רבו לפרש ולבאר בהכנות השאלה והתשובה דתרוייהו מילתא דתמיה נינהו,

דבמה נסתפק השואל, וכי לא ידע מקרא מלא ובוים השמיני ימול בשר ערלתו, גם מה שהשיב קטן נימול לשמונה כשם שנימול יצחק אבינו, תמוה מאוד אטו אנן מאברהם ניקום וניגמור והרי מקרא מפורש ובוים השמיני ימול בשר ערלתו, וגם צ"ב שייכות השאלה לקראי דפרשתו.

בבעה"ט בריש פרשתו ואתה תצוה, תצוה בגימטריא נשים צוה, רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת, וצ"ב הרמז בכאן.

ואפ"ל בזה בדרך דרוש, בהקדם מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצללה"ה (ישראל סבא גליון ס"ז) לבאר שאלת המדרש לכמה נימול, עפי"ד הגמ' בסנהדרין (דף ק"י ע"ב) קטן מאימתי בא לעוה"ב וכו' חד אמר משעה שנולד וחד אמר משעה שסיפר וכו' ר' נחמן בר יצחק אמר משעה שנימול ע"ש, ויל"ב דמשו"ה הוא בן עוה"ב משעה שנימול, דאע"פ שעדיין לא עשה שום מצוה מדעתו, מ"מ כיון שמלו אותו וסבל יסורים כשביל המצוה הגם שהוא בלא כוונה ודעת, אפ"ה זוכה לעוה"ב על כך, דעוה"ב זוכין על ידי יסורין (ברכות דף ה' ע"א).

וי"ל דזהו שאלת המדרש קטן לכמה נימול היינו מאימתי מתייחס מצות מילה אליו וזוכה לקבל שכר על כך כאילו הוא בעצמו קיים המצוה, האם תיכף בשעת מילה וכנ"ל, או דווקא כשהגדיל ואינו מושך ערלתו והוא נוטר ברית נחשב לו המצוה, והשיב קטן נימול לשמונה כשם שנימול יצחק אבינו שנא' וימל אברהם את יצחק וגו' כאשר צוה אותו אלקים, ויל"פ דהציווי היה על יצחק עצמו, וז"ש כאשר צוה אלקים אותו רצ"ל ליצחק עצמו ונחשב ליצחק כאילו קיים את המצוה בעצמו תיכף כשהוא בן שמונת ימים, אתו"ד יעו"ש באריכות, ונדפס בקיצור ביצי"פ.

ואמינא מכבר להסביר דברי כ"ק א"א, דהא דאמה"כ כאשר צוה אותו קאי על יצחק, דלכא'ו

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

דבלא"ה נשים פטורות מהם, ולא שייך תירוצם דלא הוי מ"ע שהז"ג כיון דלאחר ח' אין לה הפסק, דהרי כשנעשה בן י"ג נפסק המצוה מן האב, (ומזה הכריח המנ"ח, מצוה ב', דלא נפסק המצוה מן האב, וראה בזה במחה"ש סימן תמ"ד ס"ק י"א, ובספר הקובץ ריש הל' מילה, ובשו"ת דברי יציב יו"ד סי' קמ"ז).

וצ"ל דהרמב"ם ס"ל דמצוות מילה שאני מכל המצוות, דעל כל המצוות אין קטן מצווה בהם כלל, אבל מצוות מילה חיובו מוטל על הקטן מיד בהיותו בן ח' ימים, אלא דכיון שאין בו דעת ואינו יכול למול בעצמו המילה התורה על האב והבי"ד למולו, וזוה מקיים הקטן בעצמו מצוות מילה שהיא מצוותו מאותה שעה, ומה דרמיא החיוב על האב והבי"ד הוא רק בגדר שליחות במעשה המצוה, ולכן כאשר גדל נפסק החיוב מן האב והבי"ד, כיון דחיובם הוי רק משום שליחות דיליה, אבל כשנעשה בעצמו בר חיובא ויכול לקיים המצוה בעצמו פסקה מצוה דידהו.

נמצא דמצות האב והבי"ד ומצות המילה שעל האדם עצמו כשגדל מצוה אחת הוא, דרק מחמת קטנותו מוטל מעשה המצוה על האב או הבי"ד, וממילא א"ש תירוץ התוס' דמשו"ה מילה לא הוי מ"ע שהז"ג משום דאחר ח' ימים שוב אין לה הפסק, והיינו דאע"פ שנגמר חיוב האב היינו משום דחזרת המצוה אל הבן דמעיקרא נמי היו שלוחים דידיה, ומעתה מבואר דזה כוונת הרמב"ם בספה"מ הנ"ל שכתב גבי מילת בנו דהוא בכרת, דאין כוונתו דאם האב לא מל את בנו חייב כרת, אלא דבא להורות דמצות האב ומצות הבן כשגדל מצוה אחת הוא, ועי"ש מש"כ עוד בזה.

לפי האמור מובן היטב דברי כ"ק א"א זצ"לה"ה, דשפיר יל"פ מ"ש וימל אברהם וגו' כאשר צוה אותו דקאי על יצחק, כיון דבאמת מה שמל אברהם את יצחק בנו, אותו המצוה מתייחס אל

הרי אברהם הוא שנצטווה למול את יצחק בנו ואיך יתכן לומר דכאשר צוה אותו קאי על יצחק שלא נצטווה כלל, דהנה כתב בשו"ת ארץ צבי (סי' נ"ו, ד"ה ויש לפרש) דבמצוות מילה יש ב' חלקים האב מקיים מעשה המצוה בפעולתו, וילד הנימול מתקיים בו תכלית המצוה שיהא נימול, וגם כשמל שלא כדין אף דהאב לא עשה מצוותו אבל סו"ם לגבי התינוק שהתקיים בו תכלית המצוה חשיב מצוה עי"ש, ובהמשך דבריו (כד"ה אך בנוגע) הביא דברי האבני נזר (אבנ"ז יו"ד סו"ם של"ט) דמצוות מילה גם הקטן הנימול מקיימו, דהכי מוכח מהא דא"י במדרש (מד"ר שיה"ש פר' א' סימן ט"ז) אברהם אבינו נצטווה על המילה יצחק חנכה לשמונה, ואי אמרת דהמצוה על האב בלבד א"כ גם מצוות מילה לשמונה חנכה אברהם אבינו ולא יצחק, וע"כ דהמצוה של הנימול, והאבנ"ז דן שם מזה לענין קטן שנדחה וחזר ונראה דאין בו דיחוי מהי"ט עי"ש.

על דרך זה ביאר בחמדת ישראל להכל"ח (קונטרס נר מצוה, אות מ"ה, דף י"ב טו"ג) דברי הרמב"ם בספה"מ (מ"ע רט"ז) שכתב שצונו למול את הבן והוא אמרו ית' לאברהם המול לכם כל זכר וכתוב בתורה שהוא בכרת מי שמבטל מ"ע זו והוא אמרו וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה וכו', ומרהיט לשונו משמע דקאי על האב דכשאינו מל את בנו הוא בכרת, והוא תמוה דהרי על האב ליכא כרת כשלא מל את בנו, ויל"פ עפי"ד הרמב"ם בפיה"מ בריש פרק ר"א דמילה, דחיוב מילת האב לבנו, וכן הבי"ד לכל אחד, היינו רק לגבי קטן, אבל כשגדל נפסק חיוב האב והבי"ד ואינו מוטל אלא עליו בעצמו למול עצמו, ולכאו' תמוה דא"כ הדרא קו' התוס' (בקידושין דף כ"ט ע"א ד"ה אותו) למ"ל קרא וימל אברהם וגו' ודרשינן אותו ולא אותה למעט נשים שפטורות ממילת בניהם, הרי הו"ל מעשהו"ג

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ביה וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים, דהיינו שמל אותו כל שמונת ימים במה שעסק וטרח בצורכי המצוה, כאמור. עכתו"ד ועי"ש.

והנה לכאורה היה מקום לומר דמ"ש התורי"ד דנחשב כל שמונת הימים בכלל זמן המצוה ולכן אינו בגדר מעשהו"ג, שייך לומר רק אם עיקר המצוה הוא של האב, ולכן כיון דהאב חייב לטרוח כל הימים ביום ובלילה אינו בגדר מעשהו"ג, אבל אם המצוה הוא של הקטן הנימול עצמו, מהיכי תיתי דנימא דהאב חייב להתעסק כל הימים בצורך המצוה, הרי אפי' הקטן עצמו דמצוה דיליה הוא לא שייך ביה טרחת המצוה, שהרי אינו ראוי לטרוח ולהכין וכו' והמצוה שלו אינו אלא כאשר נימול ביום השמיני, א"כ י"ל דה"ה האב לא הוטל עליו אלא מעשה המצוה בשעתה ולא שיהא מחויב לטרוח בה עוד טרם שהגיע זמנה, ואינו דומה לחובת הבאת השמן למנורה דשם מפורש בכתוב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך שמן זית ובהכרח דהבאת השמן הוא בטרם הזמן כדי שיוכלו להדליק בזמנה, ודו"ק.

על כן כיון דאמה"כ ויקחו אליך שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד, לומר דמצוות לקיחת השמן מוטל עליהם תמיד ביום ובלילה, ולכך נחשב כאלו מעלין את הנר תמיד כג"ל מהייט"ל, חזינן דהכנה ועסק המצוה נחשב למצוה תמידית, לכך נתעורר לשאול קטן לכמה נימול, האם מתייחס מצות מילה אל האב ובכך עליו להתעסק בהכנת כל הימים נמצא דכל הח' ימים בכלל המצוה, או שהמצוה מתייחס אל הקטן עצמו, ולא שייך לומר דכל ח' הימים בכלל מצוות מילה.

והשיב קטן נימול לשמונה כשם שנימול יצחק אבינו שנא' וימל אברהם את יצחק וגו' כאשר צוה אותו אלקים, דהיינו דהציווי היה ליצחק עצמו, כי עיקר המצוה שייך אל הקטן הנימול, ואפ"ה לא אמרינן סברא הנ"ל, כי כל שמונת הימים בכלל זמן המצוה, דכיון דנצטווה האב על מעשה המצוה ממילא מוטל עליו לטרוח בכל הימים לקיימה, ואין דב"ז תלוי למי שייך עיקר המצוה.

יצחק, ונחשב כאילו יצחק בעצמו קיים המצוה, שהרי מצות מילה שייכת להקטן עצמו ואבוה רק שליחותיה הוא דעבד, ודו"ק.

ויתכן לבאר עוד את דברי קדשו, במ"ש דשאלת המדרש הוא מאימתי מתייחס מצות מילה אליו, דהנה בייטב לב (בפרשתן) פי' בשאלת המדרש קטן לכמה נימול, עפי"ד התוס' רי"ד (קידושין דף כ"ט ע"א) שכתב לתרין קו' התוס' באו"א, וז"ל, היכי אמרינן מעשהו"ג נשים פטורות, במצוה דתליא בגופה ואינה מצווה אלא לזמן ידוע, אבל מצוה דלא תליא בגופה, כגון למול את בנו, אע"ג דמילת הבן יש לו זמן, מ"מ האב שצוהו הבורא להתעסק במילת בנו העסק ההוא אין לו זמן, שכל שמונת הימים בין ביום ובין בלילה צריך שיטרח ויכין צרכי מילת בנו, הלכך אי לאו דכתיב אותו הוי מחייבין גם האשה, עכ"ד. וזש"ה בפר' לך (י, יב) ובן שמנת ימים, ובפר' וירא (כא, ד) וימל אברהם את יצחק בנו בן שמנת ימים, ולא אמר ביום השמיני כדכתיב בפר' תזריע, להורות כי העסק וטרוח להכין צרכי המילה מוטל על האב כל שמנת ימים, עי"ש.

והנה גם במצות הדלקת המנורה, גוף המצוה מוטל על הכהנים ויש לה זמן קבוע מערב עד בקר, אבל ההכנה להמצוה לטרוח כגופם וממונם להביא זיתים ולכתשן ולהוציא שמן שמן זית זך למנורה, דבר זה מוטל על ישראל תמיד בין ביום ובין בלילה ואין לה זמן קבוע. וז"ש ואתה תצוה את בני ויקחו אליך שמן זית זך וגו' להעלות נר תמיד, האי תמיד קאי על ויקחו אליך, כי ענין לקיחה של שמן מוטל עליהם תמיד בין ביום ובין בלילה, וממילא נחשב כאלו מעלין את הנר תמיד.

ומובן היטב דעל כן נתעורר כאן לשאול קטן לכמה נימול, רצ"ל דאמנם גוף המילה הוא ביום השמיני, אלא דשאל על עסק טרחתה להתעסק בצורכי המילה המוטל על האב 'לכמה נימול', כלומר כמה ימים מוטל הטרוח והעסק על האב. עז"א קטן נימול לשמונה, שכל שמונה מוטל על האב העסק והטרוח וכאלו נימול כל שמונה. ועז"א מה טעם, כשם שנימול יצחק אבינו, כלומר דכתיב

דשפיר תוכל לעשות חובותיה בבית ולקיים המצוה ע"י שליח לא פטרן רחמנא, ודו"ק.

וכע"ז באו"א כתב הגאון מוה"ר יוסף שאול זצ"ל ביד שאול (יו"ד סי' רס"א) דכיון שהטעם דפטורה ממ"ע שהו"ג הוא משום דיש לחוש שכאשר תעסוק במצוה לא תוכל לשרת את בעלה, א"כ י"ל דהנ"מ במצוה כזה שהאשה בעשותה המצוה אינה פוטרת את בעלה, בזה י"ל שחובת וטרת המצוה תמנע ממנה קיום חובותיה כלפי בעלה, אבל במצות מילה שהחיוב על האב למול את בנו, ואם האשה תחוש ותזדרז למולו בכך תפטור את בעלה מן עסק המצוה, א"כ בעצם קיומה את המצוה לא רק שאינה פועלת נגד חיובה לבעלה אלא אדרבה ה"ה מסייעת ביד בעלה, ממילא דלא הוי בכך שום ניגוד לשיעבודא כלפי בעלה, לכן הו"א דלא שייך לפטרה מצד מ"ע שהו"ג וע"ז קמ"ל קרא דאותו ולא אותה דאפ"ה פטורה.

והנה בשו"ת בית יצחק (יו"ד ח"א סי' צ"ד אות י') הביא דברי האבודרהם ושכ"כ גם התשב"ץ במגן אבות (פ"ב מ"ו) עי"ש, וכתב דבהכרח שכ"ז נאמר על דרך הדרוש דהרי לענין כיבוד אב קי"ל (קידושין דף ל' ע"ב) דאשה פטורה מכבוד אביה משום דרשות אחרים עליה ואמרינן עלה דאם נתגרשה או חייבת בכבודו, וכ"ה גם בירושלמי נתגרשה או נתארמלה חייבת, דמה שפטורה מכיבוד הוא רק מפאת שעבודה לבעלה לכן כשסרה ממנה שעבודה לבעלה חייבת בכיבוד, ולפי"ז א"נ דמה שפטורה ממ"ע שהו"ג הוא רק מטעם דמשועבדת לבעלה, א"כ כמו"כ היה צ"ל דבנתגרשה או נתארמלה (וכמו"כ כל הנשים הפנויות) חייבות גם במ"ע שהו"ג, וזה דבר שלא שמענו מעולם, ועכצ"ל דמש"ה גם במקום דלא שייך טעם זה פטורות ממ"ע שהו"ג משום דלא דרשינן טעמא דקרא עכ"ד עי"ש, הרי מדבריו דהא מילתא אי נקטינן כסברת האבודרהם הנ"ל תליא בהא אם דרשינן טעמא דקרא, וכ"כ בחמדת ישראל (קונטרס גר מצוה חלק הלאוין אות א'), ועיין בשו"ת שם אריה (או"ח סי' ב' ד"ה והנה בא).

ויש להמתיק עוד דהשיב 'כשם שנימול יצחק אבינו', רצ"ל דהרי נאמר במילתו וימל אברהם את יצחק בנו כאשר צוה אותו אלוקים, ודרשו למעוטי אותו ולא אותה, וקשה למ"ל למעט ולא אותה תיפוק"ל דהו"ל מ"ע שהו"ג, ועכצ"ל כתי' התוס' דבאמת אין למצוה זו הפסק כי האב מחויב לטרוח כל הימים, וממילא מבואר דכל הימים בכלל המצוה ודו"ק.

*

מעתי בהכרח מוכח דמ"ש כאשר צוה אותו אלוקים בא להורות דמצות המילה היה על יצחק עצמו וכנ"ל, דאלת"ה קשה קו' התוס' למ"ל קרא דנשים פטורות למול בניהם תיפוק"ל דהוי מעשהו"ג, ומה שתי' התוס' כבר תמהו ע"ז המפוי, עי' בעצמות יוסף שם, ולדברי אאמו"ר י"ל דהך דרשה דאותו ולא אותה אינו אלא אסמכתא בעלמא, דבאמת הטעם דנשים פטורות משום דהוי מעשהו"ג, ומה שנא' אותו איצטריך לה להורות דעיקר המצוה הוא על הקטן הנימול עצמו, ודו"ק.

ואולם הפנ"י בקידושין שם כתב לתרץ קו' התוס' דאיצטריך קרא לפטור נשים ממילה, דלא שייך האי כללא דנשים פטורות ממ"ע שהו"ג אלא במצות הגוף שא"א לקיימם ע"י שליח, כגון כל הנך דקחשיב התם לולב שופר סוכה ותפילין, אבל במצות האב על הבן דאפשר לקיימם גם ע"י שליח חייבות גם במעשהו"ג, עי"ש. והאחרונים (עיין עט סופר כלל מ"ט פרט א' אות ה') כתבו בהסבר הדבר עפ"י מ"ש האבודרהם והכלבו בטעם דפטרה תורה לנשים ממ"ע שהו"ג יען דהמה משועבדות לבעליהן ועליהן מוטל חובת הבית וכו', ובהיותה חייבת במ"ע שהו"ג תעסוק בהן עי"ז יופרע חיובה לבעלה וייגרום מחלוקת, לכן פטרן רחמנא מכל הני מ"ע שהו"ג, משא"כ במ"ע שלא הו"ג שגם אם תהיה עסוקה עדיין תוכל לקיים המצוה לאחר זמן ועת זמן לכל חפץ, חייבת בהם, וממילא מבואר דמהי"ט אינה פטורה אלא ממצות הגוף דכיון דעליה גופא רמיא החיוב יש לחוש שתמנע מלעשות חובתה לבעלה, משא"כ במ"ע שיכולה לקיים ע"י שליח

רבינו בפרשה זו על שאמר מחני נא וגו', [והוא בזוה"ק פר' פנחס (דף רמ"ו ע"א) מאן לן רב ממושה, דאמר ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואמר לצורך, ואע"ג דקוב"ה עביד רעותיה, עם כל דא לא אשתזיב מעונשא והא אתמר דלא אדכר בפרשת ואתה תצוה וכו'] [ועי' בכעה"ט בפרשתן], לכן רמז כאן נחשת ואתה דבגין מה שהוצרך לומר מחני נא כדי לתקן הפגם של נח, בעבור כך לא נזכר שמו בפרשה זו וכאמור, עי"ש באריכות.

ובפני דוד בפר' תשא (אות ד') האריך בענין זה שתיקונו של נח בא עי"ז שאמר משה מחני נא, והביא דכ"ה בתיקו"ז (תיקון ס"ט), וז"ל ובגין דכד אתא נח לא בעא רחמי על מארי טופנא אתבייש לבתר ואמר ואם אין מחני נא מספרך עכ"ל, ובזוה"ק פר' נח (דף ס"ח ע"א) אמר רבי יצחק, ועם כל דא כיון דאמר ליה קוב"ה והקימותי את בריתי אתך, הוה ליה למבעי רחמי עליהו, וקרנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא, דלמא ישכך רוגזא מעלמא, עי"ש. הרי דהיה פגם לנח על שלא הקריב קרבן כבר לפני המבול ובכך היה משתיק את מדה"ד.

ובספה"ק אמרי נועם (פר' נח) עורר עי"ז דמפנ"מ הו"ל פגם לנח על שלא הקריב קרבן, הרי לא היה רשאי להקריב אז קרבן כמו שעוררו המפוי, כי באותה שעה עדיין נאסר באכילת בשר כדאי' בסנהדרין (דף נ"ט ע"ב) כמ"ש (א, כט-ל) הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' ואת כל העץ וגו' לכם יהיה לאכלה, ולכל חית הארץ וגו' ולא חית הארץ לכם, וכיון דלא הותרה לו אכילת בשר לא היו יכול להקריב בהמות דהא בעינן ממשקה ישראל מן המותר לישראל (מנחות דף ו' ע"א ובכמ"ק), ורק לאחר המבול הותר להם אכילת בשר דכתיב (שם ט, ג) כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כירק עשב נתתי לכם את כל, ואי' בירושלמי (מגילה פ"א הי"א, ועיין שיי"ק ומראה"פ שם) דמיד אחר המבול נאמר לאדה"ר כירק עשב נתתי לכם לאכלה דאין מוקדם ומאוחר בתורה, לכך אז מיד הביא קרבן, עי"ש, וראה בבגין דוד (פר' נח אות ע"א).

היוצלמ"ז דאי דרשינן טעמד"ק ונקטינן דלכן נשים פטורות ממ"ע שהז"ג כדי שלא יופרע חיובת לבעלה, ומש"ה הוי אמינא דגם האשה חייבת במילת בנה או משום דאפשר ע"י שליח או משום דבכך מסייעת לבעלה, ולכן איצטריך קרא דאותו למעט נשים, לפי"ז אין הכרח לפרש מ"ש אותו דקאי על הקטן הנימול לומר דהמצוה שייכת אל הקטן הנימול עצמו, אלא דהמצוה הוא על האב. אבל אי לא דרשינן טעמד"ק ולא נקטינן דהא דנשים פטורות ממ"ע משהז"ג מחמת שמשועבדות לבעליהן, אלא דהוא גזירת השי"ת, א"כ אין לחלק כנ"ל וליכא הו"א דאשה חייבת במילת בנה ולא איצטריך קרא לפוטרו, לפי"ז יל"פ דלכן נאמר אותו להורות דהמצוה היה על יצחק עצמו כי עיקר המצוה על הקטן הנימול, ודו"ק.

*

החיד"א בפני דוד בפרשתן מביא מש"כ במגלה עמוקות ואתה תצוה סמך אל נחשת, רמז כי מרע"ה היה ניצויץ של שת והבל (משה נוט' משה שת הבל), וזהו נחשת ואתה כלומר נח שת ואתה. ומפרש בזה מ"ד במדרש (פסיקתא דר"כ פסקה י"ב) שקר החן שקר היה חינו של נח שהיה צדיק בדורו בלבד, והבל היופי יופיו של אדה"ר, אשה יראת ה' היא תתהלל זה משה, ותמוה. ויל"פ עפי"ד המקובלים דמרע"ה תיקן מה שפגמו אדה"ר ונח, וז"ש שקר חינו של נח, והבל היופי יופיו של אדה"ר, אשה יראת ה' היא תתהלל זה משה שע"י מרע"ה נתקנו אדה"ר ונח.

ועפי"ז פי' שם החיד"א מאה"כ (תהילים מה, ג) יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלקים לעולם, דקרא קאי על משרע"ה ומדבר בשבחו, ואמה"כ יפיפית מבני אדם רומז על הבל ושת שלקחת את היופי של בני אדם הראשון הן הבל ושת, הוצק חן זה נח, בשפתותיך שתקנת את נח בשפתותיך ע"י שמסרת נפשך להציל ישראל לומר מחני נא, והיה בכך תיקון לנח ע"י ביטוי שפתים לומר ואם אין מחני נא מספרך. והנה אי' בזוה"ק שלא הוזכר שמו של משה

בחולין דף צ' ע"ב עי"ש, ואולי די"ל דזה עצמו המכוון במ"ש הגמ' דמצוותן בכך שאני, ועיין בחידושי כת"ס שם ודו"ק), עכ"ד ועי"ש, ולפי"ז שפיר היה אדה"ר רשאי להקריב לגבוה גם כשנאסר לו לאכול בשר לכך נחשב לו פגם ע"ז.

וכבר אמרנו די"ל דהך מילתא לחלק בין מה שנאסר לאכול מצד פחיתותו דאסור גם לגבוה, או דנאסר מצד חשיבותו דשרי לגבוה, תליא באם דרשינן טעמא דקרא, דרך למ"ד דדרשינן טעמד"ק שייך לומר דהטעם דבעינן ממשקה ישראל מן המותר לישראל, היינו כי דבר האסור להדיוט גנאי הוא שיהא קרב לגבוה, ולפי"ז י"ל דמה שנאסר מצד חשיבותו אינו בכלל האיסור וכנ"ל, אמנם אם לא דרשינן טעמד"ק אין לדרוש בטעם דבעינן ממשקה ישראל ואין לחלק בין סוגי האיסור וכל שנאסר לאדם אסור לגבוה.

נמצא לפי"ז דאי דרשינן טעמד"ק לא היה מניעה לנח להקריב קרבנות מצד ממשקה ישראל דהרי כל כה"ג שהאיסור הוא מצד מעלת וחשיבות הדבר לא נפסל מכח ממשקה ישראל, ולכן היה פגם על נח על מה שלא הקריב קרבן לעורר רחמים על דורו, ולכן הזוה"ק ס"ל דהו"ל פגם, כי מרא דהזוה"ק הוא רשב"י קאי לשיטתו דדרשינן טעמד"ק, ושפיר הו"מ להקריב.

עפי"ז אמרתי לבאר מה דנחלקו בגמ' סנהדרין (דף ק"ח ע"א) עה"פ נח איש צדיק וגו' בדורותיו, א"ר יוחנן ולא בדורות אחרים ור"ל אמר בדורותיו כ"ש בדורות אחרים, ורבים תמהו, דמה ראו על ככה לדרשו לגנאי ובמה תליא פלוגתייהו. ולהאמור יבואר דכבר אמרנו דר"י ור"ל דנחלקו בגמ' יומא (דף ע"ד ע"א) בענין חצי שיעור פליגי בכך אי דרשינן טעמד"ק, והיינו לפי"ד הריטב"א דהא דקאמר ר' יוחנן דחצ"ש אסור מה"ת משום דחזי לאיצטרופי הו"ל טעמא דקרא עי"ש, והנה כתב בספר קשות מיושב להגאון מהר"י פיק בכריתות (דף כ"ז ע"א) דר' יוחנן ס"ל כר"ש דדרשינן טעמד"ק עי"ש, לכן ר' יוחנן לשיטתו דדרשינן טעמד"ק ושייך סברת חזי לאיצטרופי מש"ה נח"ל יותר

ברם יש ליישב דברי הזוה"ק עפמ"ש"כ בחמודי צבי (פר' בראשית) לפרש מאה"כ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, עפ"ד הרה"ק רמ"מ מראדזימין זצ"ל שתירץ דמה שהקריב אדה"ר קרבן ולא נפסל משום ממשקה ישראל, דעד כאן לא נפסל משום ממשקה ישראל אלא כאשר האיסור הוא מפני פחיתות המאכל כגון נבילות וטריפות וכדו' שבגון אלו אסרה תורה להביא מהם אשה לה', אבל היכא דאיסור האכילה הוא מפאת מעלת וחשיבות המאכל כי האדם אינו ראוי לאכול מאכל זה, ככה"ג שפיר ראוי להקרבה, דנהי שההדיוט אינו ראוי לאוכלו אבל אצל גבוה שפיר ראוי להקריב מה שיותר חשוב ונעלה, ובאשר לכך י"ל דמה שנאסר לאדה"ר לאכול בשר אינו מפאת פחיתות בשר בע"ה, אלא אדרבה מחמת מעלת הבהמות וחשיבתם לא היו בנ"א ראויים להמית בריה לאכול אכילת הדיוט, אבל לגבוה שפיר הוי רשאי להקריב גם בע"ה, והאריך שם שכעין סברא זו אי' גם מהאבנ"ז.

וכתב החמודי צבי דעפי"ז מתורץ מה שהקשו דהיאך אמרה תורה להקריב חלב ודם על המזבח והרי לא הוי מן המותר לישראל, ולהנ"ל מבואר די"ל דמה שנאסרו חלב ודם לאדם אינו משום פחיתותם אלא אדרבא משום שהם חשובים כמעלתם כי הדם הוא הנפש וגם חלב הוא מובחר הבהמה לפיכך אין ראוי האדם לאכול, ומש"ה עומדין רק להקריב אשה לה', וע"ד שתרגם יוב"ע עה"פ (ויקרא ג, ז) כל חלב וכל דם לא תאכלו, כל תריב וכל אדם לא תיכלין על גבי מדבחא יתקרב לשמא דה', הכוונה בזה דעיקר האיסור משום שעומדין רק להיות קרב ע"ג המזבח לכך אסור להדיוט דאינו ראוי למאכל כזה, (ולכן חלב בהמה טמאה וחיה ועוף נתמעטו מאיסור חלב כדאי' בתו"כ פר' צו, כיון שאין ראויין ליקרב ע"ג המזבח אין להם חשיבות לכך לא נאסרו מכח איסור דחלב), ולכן חלב ודם שפיר מותרים לגבוה אע"פ דאסורים להדיוט, כי אין איסורן מפני פחיתותן אלא מפני חשיבותן וממילא דאינם בכלל מיעוטא דממשקה ישראל, (ועיין

והשיב כך שנו רבותינו קמין נימול לשמונה וכו', דבאמת תיכף מן המילה יש לו לנימול זכות המצוה, וראיה לזה כשם שנימול יצחק אבינו, ויל"פ דהנה הבית יוסף (יו"ד סי' רס"ב) הביא מש"כ בעל העיטור דתינוק שהוא מצטער או כחוש בעצמו ממתנין לו עד שיבריא, אך בשו"ע לא הביאו וכתב (בס' רס"ב ס"ב) רק דחולה ממתנין לו עד שיבריא ולא בקטן וכחוש.

וי"ל דטעם השו"ע עפמ"ש החת"ס בתשו' (יור"ד סי' רמ"ה) בהא דאי' בגמ' (גיטין דף נ"ז ע"ב) כי עליך הורגנו כל היום זו מצות מילה, ופרש"י דזימנין מיית, דצ"ב כי עינינו רואות דאפי' אחד מאלף אינו מת מחמת מילה, וי"ל דאמנם ע"פ הטבע היה מסוכן וכו' אלא דהמצוה מגינה ומצלי שלא יארע לו כלום יעו"ש, ועל כן נהי דבחולה ממש לא סמכינן למולו לומר דהמצוה תגן בעדו, דהרי בשכיח הזיקא לא אמרינן דשלוחי מצוה אינם ניזוקין, אבל בכחוש בעלמא דאינו אלא חשש קמין שיינוק בזה סמכינן דהמצוה תגן עליו כמו בכל קמין הנימול, שהרי בכל קמין הנימול יש סכנה ומ"מ זכות המצוה מגנת בעדו לכן גם קמין כחוש ראוי למולו.

והנה בגמ' סוטה (דף כ"א ע"א) אי' לגבי זכות שתולה לנשים שאם יש לה זכות תולה, זכות דמאי אילימא זכות דתורה הא לא מיפקדא, ופרש"י כיון דאינה מצווה אין שכרה גדולה כמצווה ועושה, ובספרי דרוש הוכיחו מזה דבאינו מצווה ועושה אין השכר ראוי להגין מן הנזק, מעתה מהא דזכות מצות מילה מגין על הקטן הנימול מוכרח דהמצוה הוא של הקטן, דהרי בלא"ה לא היה המצוה מגין עליו.

והנה איתא בגמ' ר"ה (דף י"א ע"א) דיצחק אבינו נולד לו' מקוטעין, וא"כ מסתבר דהיה קמין וכחוש ביותר, ומה גם ששרה היתה בת תשעים דהיא עצמה כבר היתה בלא כח ובוודאי דיצחק נולד כחוש ודל, ועיין בפ"י הר"ן עה"ת שביאר המשך הכתוב (בראשית כא, ג-ד) וימל אברהם את יצחק בנו וגו', ואברהם בן מאת שנה וגו', וז"ל, דאף שהיה ראוי שיחוש לחלושתו להיותו נולד מזקן וזקנה, עכ"ז לא איחר מילתו לאמר כי מה שציווהו השי"ת

לאוקמי קרא דכל חלב על חצ"ש, אבל ר"ל לשיטתו דלא דרשינן טעמד"ק ס"ל דעיקר קרא קאי על חלב כוי, ודו"ק.

לכך ר' יוחנן לשיטתו דדרשינן טעמד"ק וא"כ הא דצריך שיהא ממשקה ישראל היינו משום דמה שנאסר לאדם מחמת תיעובו אין ראוי לגבוה, וממילא דלפני המבול דאכילת בשר נאסר מצד מעלת הבע"ח לא נפסל לקרבן, וא"כ ראוי היה לנח להקריב קרבנות להגן על בני דורו ולכן גנאי הוא לו בכך, לכך דרש לגנאי. אבל ר"ל לשיטתו דלא דרשינן טעמד"ק ולא שייך לחלק כנ"ל ובכל גוונא בעינן מן המותר לישראל, וא"כ לא היה נח רשאי להקריב עד שהותר לו אכילת בשר, לכך דרש לשבח בדורותיו היה צדיק כ"ש שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ודו"ק.

מעתה מובן היטב דברי המדרש תנחומא דכיון דפתח הכתוב ואתה תצוה דלא הזכר מרע"ה אלא בלשון נסתר ואתה תצוה, והיינו על שאמר מחני נא, דהוצרך לומר הכי כדי לתקן מה שפגם נח שלא מס"נ להציל את בני דורו לעורר רחמים ע"י הבאת קרבן, שע"ז רמז במה שהסמך נחשת ואתה, ומינה דשפיר היה רשאי להקריב בהמה אע"פ דנאסר לו לאכול בשר, דדרשינן טעמד"ק דהא דבעינן ממשקה ישראל הוא בדבר איסור שהוא מחמת פחיתות המאכל לכך אין ראוי להביא מהם אשה לה', אבל כאשר איסור האכילה מפאת חשיבות המאכל שפיר ראוי להקרבה.

ומעתה דדרשינן טעמד"ק י"ל דהא דנשים פטורות ממ"ע שהז"ג הוא מטעם דמשועבדות לבעליהן, ולפי"ז היה מקום לומר דחייבות במילת הבן אף שהזמן גרמא או מטעם דהרי אפשר ע"י שליח או מטעם דהרי בכך מסייעת לבעלה, ולכן איצטריך קרא דאשר צוה אלקים אותו למעט נשים, ושוב לא אמרינן דאותו קאי על הקטן הנימול לומר דהמצוה שייכת אל הקטן הנימול עצמו, לכך נתעורר לשאול כענין קמין לכמה נימול וכמ"ש כ"ק א"א דהיינו מאימתי יש לקטן עצמו חלק בהמצוה.

הפסח, לכן צריך קרא מיוחד לאסור חצ"ש בחמץ עי"ש, ומדבריו אלו יש ללמוד דאיכא סברא לומר בדבר שאין איסורו קיים לעולם אין בו איסור חצ"ש דלא דמי לחלב שאין היתר לאיסורו.

ונודע מש"כ קמאי דאם היה אדה"ר ממתין עד הערב שפיר היה רשאי לאכול מעצה"ד, אלא שאכלה פנה, הרי שעצה"ד לא היה בה איסור עולם, ולסברת המהרלנ"ח בדבר שיש היתר לאיסורו לית ביה איסור חצ"ש, וזהו שדקדק אדה"ר ואמר אכלתי ואוכל עוד, דכוונתו דהיינו טעמא שאכלתי, משום ואוכל עוד, כי לעת ערב שאז יהא היתר לאיסורו, וממילא דליכא בה איסור חצ"ש וכדין אכלתי, עי"ש ביושב אהלים.

ואמנם יל"ע דהתינה מקמי דאתי קרא לא יאכל גבי חמץ לאסור חצ"ש, הו"א דכל שאין איסורו איסור עולם כחלב לא מיתסר חצ"ש, אבל לבתר דאתי קרא לא יאכל דחמץ לאסור חצ"ש, א"כ אנן מהתם ניקום וניגמור לאסורי חצ"ש דכל איסורי תורה אף דאיסור שאין איסורו איסור עולם, וא"כ מעתה מה אמתלא היה לאדה"ר, שאכל חצ"ש דלא מיתסר כיון שאכל עוד שאין איסורו איסור עולם, והא בחמץ חזינן חזינן דגם כה"ג מיתסר והכא דמי לחמץ דתרוויהו הוי עונש מיתה ביד"ש, וצ"ל דס"ל דמחמץ א"א למיגמר, כיון דחמץ חמיר טובא דמוזהר עליו בכל יראה ובל ימצא, וממילא כיון שהחמירה בו תורה חמירא טפי לאסור חצ"ש אף כשאין איסורו איסור עולם, ולא מצינן למיגמר מינה לשאר מילי דאין איסורן איסור עולם לאסור חצ"ש.

ובזה יל"פ מאמה"כ בפר' בראשית (ג, ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינייך ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל וגו', דכשבקשה חוה להתיר לעצמה אכילת חצ"ש מעצה"ד, על כן כדי להתיר לעצמה אמרה מתחילה ותרא האשה שראוי לראותו ואינו בכל יראה, וכמו"כ כי נחמד העץ להשכיל וראוי לזכות בו ולימצא ברשותה ואינו בכל ימצא, ומעתה תו אין לו דמיון לחמץ ואינו נאסר בחצ"ש כיון שאין איסורו איסור עולם, ואינו בכל יראה ובל ימצא,

להימול כל זכר בן שמונת ימים הוא על הכלל, אבל בן כמוהו יהיה אפשר לאחר מילתו כאשר נעשה אנחנו היום אם ניחוש לחולי הילד, וכע"ז בתולדות יצחק ובאברבנאל. ואעפ"כ מל אותו אברהם בן שמונת ימים כמו שנצטווה ולא היה חושש לחולשא דינוקא, כי ידע דהמצוה תגן עליו, וממילא מוכח דגם הקטן הנימול עצמו יש לו מיד זכות המצוה, דאל"ה לא היה מגין עליו, וזה שאמרו קטן נימול לשמונה דהמצוה מתייחס אליו מיד כשנימול, והראי' לזה כשם שנימול יצחק אבינו, דמוכח הכי ממה שהמצוה הגינה עליו, ודרו"ק.

*

והנה מה דהוטל הדלקת הנרות על הנשים הוא כדי לכפר על מה שחווה החטיאה את אדה"ר מעצה"ד, כדאי' במדרש תנחומא (ריש פר' נח) היא כבתה נרו של עולם לפיכך תדליק נרות שבת עי"ש. והנה אי' במדרש (ב"ר פי"ט כ"ב) עה"פ (פ"ג, י"ב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואוכל, אכלתי לא כתיב כאן אלא ואוכל, אכלתי ואוכל עוד, והדברים פלאיים היאך ידבר כן לפני השי"ת, וביאר בידי משה על המדרש שם, דאדה"ר בא באמתלא דאין לחשוב לו חטא במה שאכל מעצה"ד כי אכל רק פחות מכשיעור שאינו בגדר אכילה, וז"ש הן אמת כי אכלתי אולם כדי להתחייב הייתי נצרך לאכול עוד להשלים השיעור, וביושב אהלים (פר' בראשית) הביא שכ"ה בעשרה מאמרות להרמ"ע עי"ש, אך עדיין צ"ב דאיזהו התנצלות הוא בכך הרי לכו"ע עכ"פ איסורא איכא גם בחצי שיעור.

וביושב אהלים שם ביאר עפ"י דברי המהרלנ"ח (סי' י"ח), שמפרש מ"ש הרמב"ם (פ"א מהל' חמומ"צ ה"ז), האוכל מן החמץ עצמו בפסח כל שהוא הרי"ז אסור מן התורה שנאמר לא יאכל חמץ, והקשו המפוי' דלמ"ל להרמב"ם להביא פסוק מיוחד דלא יאכל הרי בלא"ה קי"ל כר"י דחצ"ש אסור מה"ת, ותי' מהרלנ"ח דאיסור חמץ לא דמי לחלב דמשם למדו דחצ"ש אסור, משום דחלב אסור לעולם ולא היה לו שעת היתר משא"כ בחמץ שמותר קודם

ועי"ז ותקח מפריז וזכתה לימצא ברשותה, ותאכל בפחות מחצ"ש.

אמנם בגוף דברי המהרלנ"ח הרבו האחרונים לדון בזה, ותמהו דאי נימא דלא מרכינן מכל חלב אלא דומיא דחלב, דאין היתר לאיסורו א"כ כמו"כ נימא דלא שייך איסור חצ"ש רק באיסור כרת דומיא דחלב, ועוד הקשו דהלא בסוגי' הגמ' ביומא שם מייתי פלוגתת ר"י ור"ל בחצ"ש לענין איסור אכילה ושתייה ביוה"כ, והרי איסור אכילה דיוה"כ"פ הוי כדבר שהיה לו שעת הכושר דקודם יוה"כ"פ וכן לאחריו מותר לאכול, אכן שערי תירוצים לא ננעלו וכבר האריכו ליישב דברי המהרלנ"ח על מכונם (וראה המצויין בשד"ח מערכת ה' כלל ב), ושם הביא מלימודי ה' דיש לחלק בין יוה"כ"פ שאין עצם המאכל אסור באכילה אלא היום הוא דגורם לאיסור האכילה ולגבי היום לא היה כלל שעת הכושר, משא"כ חמץ בפסח אין היום גורם לאיסור אכילה שהרי מותר בשאר מאכלים, אלא דעצם החמץ בעצמותו הוא האיסור, ושפיר נחתינן לחלק ולומר דחמץ מיקרי היה לו שעת הכושר (וראה בס' המפתח להרמב"ם שצ"יין כן מכמה אחרונים), והדברים עתיקין ואכמ"ל.

וי"ל דהך מילתא אם מרכינן חצ"ש רק בדומיא דחלב או דה"ה נמי בכל האיסורין, תליא בשורש איסור חצ"ש אי הוי גזיה"כ, או משום דחזי לאיצטרופי, דאי נימא דעיקר איסור משום דחזי לאיצטרופי לשיעור שלם, והיינו דחצ"ש נאסר מטעם סייג וגדר שלא יבא לעבור על האיסור (כמוש"כ הפמ"ג בפת"כ להוכיח מינה דמציינו סייג בתורה עי"ש, וראה גם בפמ"ג יו"ד סי' ס"ה במשב"ז סק"ד ד"ה נסתפקתי), א"כ אין סברא לחלק בין איסור עולם לאיסור דשייך היתר לאיסורו, דהרי בכל דבר האסור אם יטעום ממנה איכא למיחש שיבא לאכול איסור שלם, ואדרבה בדבר שהיה לו שעת היתר או שאין איסורו לעולם יש לחוש יותר כיון דלא בדיל מינה, לכן לא נחתינן לחלק בין האיסורין ובכולהו אסרינן חצ"ש, משא"כ אי איסור חצ"ש אינו בגדר סייג אלא מגזה"כ, י"ל דכיון דקרא גבי חלב כתיב

איכא לחלק בין איסורין דדמיא לחלב לשאר איסורין, וכ"כ הפמ"ג בנינת ורדים (כלל כ"ז), ודו"ק.

וכבר הבאנו דברי הריטב"א ביומא שם, דהא דקאמר ר' יוחנן דחצ"ש אסור מה"ת משום דחזי לאיצטרופי הו"ל טעמא דקרא עי"ש.

מעתה מבואר שפיר דכיון דאמה"כ ואתה תצוה דלא נזכר מרע"ה על שאמר מחני נא, כי בכך תיקן פגם נח שלא הביא קרבן וכו', ועי"ז נסמך 'נחשת ואתה' וכנ"ל, הרי דנח היה יכול להקריב בהמה אע"פ דנאסר לו אכילת בשר, דדרשינן טעמד"ק דהא דבעינן ממשקה ישראל הוא באיסור מחמת פחיתות המאכל, אבל אם האיסור מפאת חשיבות המאכל שפיר ראוי להקרבה. ומעתה דדרשינן טעמד"ק א"כ הא דחצ"ש אסור מה"ת הוא משום דחזי לאיצטרופי ומינה דבכל האיסורין חצ"ש בכלל האיסור, ובאשר לכך כיון שחזה הכשילה את אדה"ר וככתה נרו של עולם הוטל חובת הדלקת הנר על הנשים, לכך נרמז כאן תצו"ה בגימטריא נשים צוה, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (שמות כו, כ) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור להעלות נר תמיד, ויל"ד אומרו 'תצוה' ולא אמר 'ואתה צוה' או 'ואתה צו', וראה באוה"ח הק' כאן שדייקא כן, יעו"ש מה שביאר לדרכו בכמה אופנים.

עוד יל"ד מדוע תלה את נדבת השמן במשה רבינו, ואתה תצוה וגו', ולא כללו עם שאר כל הנדבות שנתנדבו למלאכת המשכן, ובפרט לפי מה דאיתא במדרשי חז"ל (שמו"ר נא, ח) שנדבת מלאכת המשכן באה לכפר על אותו מעשה שחטאו ישראל במדבר, וכאמרם 'יבוא זהב משכן ויכפר על זהב שעשו לבעל', וא"כ מה עניינו אצל משה שלא היה באותו מעשה.

ובס' זרע ברך (ראשון, פר' תצוה) כתב לפרש, דמלשון דקאמר ואתה תצוה ולא אמר ואתה צו משמע שנמשך אחר ענין של מעלה בסדר נדבת המשכן הנזכר לעיל בפרשת תרומה, והיינו לפי שבני

וי"ל דלכן נתגלגל הדבר שמושה ישבור הלוחות ויצטרך גם הוא לתשובה ולכפרה כדי שיוכל לכלול עצמו עם ישראל ולסייע בעדם בעניין התשובה עד סוף כל הדורות.

ולפי דברינו נלמד שהסיוע שבא ממושה רבינו הוא אף באופן שכבר נפל למדרגה השפלה ביותר, כפי שהיו ישראל בשבירת הלוחות, שאז נפלו ישראל לבירא עמיקתא והתפלל עליהם משה והשפיע עליהם רוח תשובה וטהרה אף ממצב שפל כזה, וזוה נקבע לדורות שלעולם אל יתייאש אדם מן התשובה.

ולכן תלה כפרתו של משה בלקיחה אליו שמן זית וזך להדלקת המנורה, היינו עפ"י מה שאמרו חז"ל (סוטה דף ט' ע"א) שמעשי ידיו של משה לא שלטו בהם אויבים, אלא הכל נגזר ועומד לעתיד לבוא, כן נמי עניין המנורה והדלקתה שהיא מכפרת על שבירת הלוחות עומד וקיים לעד לכל בני ישראל לדורותם.

והנה אמרו חז"ל (שבת דף נ"ה ע"א) עה"פ (יחזקאל ט, ד) ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר בתוך ירושלים והתוית תו על מצחות האנשים וגו', א"ל הקב"ה לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה, ועל מצחם של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהם מלאכי חבלה, ואמרו בגמ' שם מ"ש שאמר הקב"ה לכתוב דוקא אות תיו, אמר רב תיו תחיה תיו תמות, עיי"ש. וי"ל דזה מרמז על ענין התשובה, כי הנה הרשעים אפילו בחייהם קרוים מתים (ברכות דף י"ח ע"ב), וכאשר שב הרשע בתשובה נעשה בחי' צדיק אשר הוא בחי' חיים, כהצדיקים אשר במיתתם קרויים חיים (שם ע"א), ובכחי' הכתוב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום.

והנה נודע מספה"ק שאות תיו מרמז לתורה שהתורה כלי כפרה היא לישראל, והיא דרך התשובה המועילה יותר משאר כל ענייני התשובה, וכדמצינו בחז"ל (ויק"ר כה, א) היכי דמי בעל תשובה אם למד דף אחד ילמד שני דפין, וזה ברור ומוסכם מפי ספרים וסופרים שזכות התורה"ק אין למעלה הימנה לזכות על ידה לתשובה שלימה ולכפרה אמיתית, כי היא התורה שניתנה למשה בסיני וכן הוא משה רבינו עומד ומסייע לבעלי התשובה בכל

ישראל נצטוו על תרומות המשכן כדי לכפר על אותו מעשה, וגם משה היה צריך כפרה על שבירת הלוחות שעבר על לא תעשון כן לה' אלוקים, לכן א"ל השי"ת ואתה רצ"ל לכפרה שלך על דבר זלוול התורה שעשית תיקנתי גם לך כפרה בענין המנורה שתהיה על ירך דייקא, ולכך ציוה לו ה' לעשות המנורה הרומז על התורה [כדאיתא מהאריה"ק שהמנורה רומז לתורה, דהו' קנים מכוונים נגד ז' תיבות שבפסוק ראשון דספר בראשית, וי"א כפתורים הם כנגד י"א תיבות שבפסוק ראשון דספר שמות, וט' פרחים כנגד ט' תיבות שבפסוק ראשון דספר ויקרא, וגובה המנורה י"ח טפחים, וטפח הי"ח היה חסר, והם כנגד י"ז תיבות בפסוק ראשון דספר במדבר, וכ"ב גביעים מכוונים נגד כ"ב תיבות בפסוק ראשון דספר דברים, ועי' בתורת העולה להרמ"א פרק ט"ז, וכל המקובץ בפרדס יוסף פר' תרומה כה, לא), ועל כן בעשיית המנורה יתוקן פגמו של משרע"ה בזלוול התורה, עיי"ש בזרע ברך באריכות.

והנה מצינו בחז"ל (שבת דף פ"ז ע"א, יבמות דף ס"ב ע"א) שלשה דברים עשה משה מדעתו והסכימה עמו שכינה, ואחד מהם שיבר את הלוחות, משום שדרש ק"ו ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצוות אמרה תורה וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה כאן וישראל מומרין על אחת כמה וכמה, ובתוס' (שבת שם) דאין זה ק"ו גמור דאם מומר אסור בפסח שהוא קרבן, מ"מ לא היה לו למנוע מליתן להם התורה ולהחזירם בתשובה, ומהאי טעמא גם לא היה צריך לשבור הלוחות כדי להצילם דראוי היה שיעורר אותם בתשובה, דגדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם (ר"ה דף י"ז ע"ב).

ובטעם הדבר מה שנעשה כן על ידי משה רבינו לשבר הלוחות הגם שראוי היה להצילם על ידי שיחזירם למוטב י"ל, עפ"י הנודע מש"כ בספר חרדים (פ"ז מפרקי התשובה), והביאו החיד"א בספרו דבש לפי (מערכת אות ת, ס' ג; מערכת אות ב, ס' יא, שעל כן קראו למר עוקבא שהיה בעל תשובה סנהדרין דף ל"א ע"ב 'לדויו ליה כבר בתיה'; ויעוין בבני יששכר מאמרי חודש תשרי, מאמר ד, דרוש יא) שמושה רבינו ע"ה עוזר ומסייע לכל בעל תשובה לשוב אל בוראו, כי בכל בעל תשובה ישנו ניצוץ ממושה רבינו, יעו"ש.

דור ודור המקבלים על עצמם עול תורה ועול מלכות שמים שיזכו לתשובה שלימה.

זה שרמזו כאן הכתוב ואתה תצוה אתוון ת' צוה, שאתה מתחבר עם בני ישראל ע"י התורה הק' המרומזת באות ת"ו, להפכם מתי"ו של מיתה לתיו של חיים ע"י התשובה, ועל ידי זה ויקחו אליך רצ"ל יוכלו להצטרף אליך לתשובה שלך שנוקקת לכך עקב שבירת הלוחות, והוצרכת להביא לכפרתך שמן זית זך, כן יוכלו כל ישראל על ירך לקבל על עצמם תשובה שלימה, שאף שהם בחי' כתית שהם נכתשו ונדרחו למקום רחוק מחמת עוונותיהם והגיעו למדרגה פחותה ביותר של שבירת הלוחות, מכל מקום על ירך יוכלו להתחזק ממצב של כתית להעלות נר תמיד ולהתאמץ שוב בלהב אש אהבתו ית"ש.

ואפשר שלכן לא נכתב שמו של משה בפרשה זו, להורות על אותו כח של משה רבינו שמועיל בכל דור ודור אף שכבר אינו בחיים חיותו עלי אדמות, מכל מקום צדיקים נקראו תמיד חיים, ותמיד עומדת זכות תשובתו וכח תורתו הק' לסייע לזכות לתשובה שלימה.

כן יבואר לעניין השגת התורה, עפ"י מה שאמרו חז"ל (תיקו"ג, תיקון סט, דף קי"ד ע"א) אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, ובכל עת וזמן שהאישי הישראלי הוגה בתורה הק' ודבוק בו בקדושה ובטהרה, זוכה לבוא לבחי' משה, וכדמצינו בחז"ל (חולין דף צ"ג ע"א) משה שפיר קאמרת, שכל תלמיד חכם הוא בבחי' משה, ומשה קיבל תורה מסיני ומסרה לכל דור ודור, והוא מלמדה לבני ישראל בכל דור ודור. ומעתה אין לו לאדם חלילה להתייאש מן התורה, לומר אין אני ראוי ואיני מוכשר לזכות לתורה, כי כל המקבל עליו עול תורה באמת הרי שמושה רבינו בא אצלו ומסייע בעדו להבין דברי תורה, כי מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש.

ועל זה אמר ואתה תצוה ולא הזכיר שמו, לרמז שאף אחר הסתלקותו עדיין הוא מצוה ומלמד תורה לעמו ישראל, וזהו ת' צוה המרמז לתורה, ויקחו אליך שמן זית זך מרמז לחכמת התורה הרמוזה בשמן זית כידוע, וכן כתוב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, ומה זית זה שהוא מר ביותר וע"י סחיטתו מתקבל שמן הממתק ומאיר, כך אפשר ע"י

התורה הק' שאף שהיה בחי' רע ומר עזבך את ה' אלקיך (ירמי' ב, יט), ע"י התורה"ק יזכה להפוך ממצב של מרירות וכתיתה להעלות נר תמיד, שיזכה לאור תורה שהיא נצחית ע"י כוחו של משה רבינו שהוא נצחי, וכשם שהשמן פנים חדשות באו לכאן, כך קבלת עול תורה מחדשת את נפש האדם ומל תורה מחייהו ומקבל נפש חדשה זכה ונקייה כקטן שנולד דמי, וכל עברו נמחה ללא שום רושם, והרי הוא כשמן זך ונקי ללא שום פגם וטינוף. ובאפשרותו להתעלות מעלה מעלה בקבלת עול תורה ועול מלכות שמיים שלימה.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - השו"ב הרה"ח ר' יוסף ישראלי שליט"א מיוניאן סיטי. ואמרו היוצרות ל'שבת זכור'. ב'והמזכירים' זימר מרן שליט"א כנהוג. בהוצאת ס"ת הב' התכבד - הרב אלעזר אליהו מושקוביץ שליט"א מיוניאן סיטי. בעליות התכבדו, כהן - הגאון רבי יצחק אהרן ישראלי שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באשדוד, לוי - הרב אברהם אליהו וואזנר מפעיה"ק, שלישי - הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, רביעי - החתן נתן נטע וינגרטן נ"י, חמישי - החתן מורנו שמואל רייכמן נ"י, שישי - מרן שליט"א, [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות התאומות להר"ר עמרם גולדשטיין מפעיה"ק (ח"ר בערל וינברגר מפעיה"ק), ולרגל הולדת הבת להר"ר שמואל רייכמן מחיפה (ב"ר אפרים מב"ב, וח"ר צבי שנק מפעיה"ק), להר"ר חיים דוד בן דוד מפעיה"ק (ב"ר יוסף מבית שמש), להר"ר ברוך זלמנוביץ מב"ב (בהגר"ר שמואל נטע מפעיה"ק), ולהר"ר יקותיאל יהודה דויטש מפעיה"ק (ב"ר יחזקאל מבית שמש, וחה"ר חיים גולדשטיין מפעיה"ק)]. שביעי - החתן החבר מאיר ויזל נ"י, החתן שלמה שבתי פיליפ נ"י, הרה"ח ר' צבי שנק מפעיה"ק, הרה"ח ר' משה מאיר וינברגר מגבאי בית מדרשנו בשכונת רמת אלחנן בב"ב, הרה"ג רבי אפרים פישל ויזל שליט"א מרבני קרית צאנז, הרה"ח ר' חיים דרובינר מנתניה, הרה"ח ר' יוסף וייס מפעיה"ק, הרה"ח ישע"י טאובר מירושלים, הרה"ח ר' ברוך טורנר ממאנסי, אחרון - הרה"ג ר' שמואל דוד לייזער שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן שליט"א, מפטיר - הנדיב הרה"ח ר' ישראל נח גוטמן מירושלים מח"ס ממשקה ישראל למנחה, הגבה בס"ת א' - הרה"ח ר' נתן גולדשטיין מב"ב, גלילה - הרה"ח ר' רפאל אלימלך טאובר מפעיה"ק, הגבה בס"ת ב' - הרה"ח ר' יוסף בן דוד מבית שמש, גלילה - הרה"ח ר' יואל פיליפ מב"ב.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' חיים משה שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן שליט"א.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד (שמות כו, כ). והחיד"א [שהיום חל יומ"ד דיליה] בנחל קדומים הביא מסורה של ג"פ ואתה דסמיכי להדדי, הכא ואתה תצוה את בני ישראל, ואידך ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאותיו רוח חכמה (להלן כה, ג), ואידך ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו מתוך בני ישראל לכהנו לי (שם, א), וביארו החיד"א לדרכו בקודש, והתוה"ק הרי היא כפטיש יפוצץ סלע.

ואפ"ל בזה, בהקדם דברי הגר"י ענגיל בספרו גבורות שמונים (אות ס"ד) דבתו"ד ביאר בהא דאי' בזבחים (דף מ"ז ע"א) א"ר אלעזר ברבי יוסי שמעתי שהבעלים מפגלון, אמר רבא מ"ט דר"א בר"י, דאמר קרא והקריב המקריב, דהבעלים הוי בכלל המקריב ולכך שייך ביה נמי המקריב לו לא יחשב עי"ש, די"ל בטעמיה דראבר"י דס"ל דכהנים בהקרבה שלוחי דידן נינהו ולכן קרוי הבעלים מקריב כיון שמקריבים ע"י שלוחם, ולית ליה הא דבהכרח שלוחי דרחמנא נינהו דמי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדינן ושליח דידן מצי עבדי, דסברת ראב"י דשפיר הו"ל כל ישראל בגדר מצי עבדו, כי בכל אחד מישראל יש בו מקצת כח ומהות כהונה, וכל ההבדל בין כהן לישראל דהכהן עיקרו כהן משא"כ הו"ל עיקרו אינו כהן, ותדע שהרי מבואר במכילתא וכ"ה בילקוט ובספרא דמתחילה היו כל ישראל ראויים לכהונה וכשנתחייבו ניטלה מהם ואם יזכו יחזור אליהם, וכמאה"כ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים ורק מפני החטא ניטל מהם מעלת הכהונה, וי"ל דלא ניטל לגמרי רק נשאר עדיין כח הכהונה בכל ישראל דלא מסתברא שהיה בכח החטא שהוא רק ענין מקריי לסלק מעלה ומהות הנצחי מפנימיות ישראל, וכן יש להבין זה ממה שאם יזכו יחזור להן הרי שלא נסתלק לגמרי והבן, וע"ע בילקוט (רמז תק"ד) עה"כ ואתם כהני ה' תקראו (ישעי"ה ס"א ו') חביבין ישראל כשהוא מכנן אינו מכנן אלא בכהונה, ומבואר דיש מהות

כהונה בכלל ישראל, דוודאי מה שהשי"ת מכנה אינו כינוי גרידא חלילה שאין בו מציאות בפועל.

לכך ס"ל לראב"י דשפיר י"ל דכהני של"ד נינהו כיון דסו"ס בכ"א מישראל יש בו בפנימיות מהות הכהונה, הגם דבפועל א"א לישראל לעסוק בעבודת הקודש היינו משום דאין באפשרות האדם להפריד את עצמו שיעשה העבודה ממהות הכהונה לבד ולכן למעשה א"א להם להקריב, אמנם זה רק מניעה חיצונית ופומיה הוא דכאיב שהרי מהות הכהונה מצד עצמו ראוי להקריב, ולכך שפיר יכול הכהן להיות שליח של כל ישראל ודו"ק.

עוד הבאנו כמ"פ די"ל דשפיר הו"ל כל ישראל בגדר מצי עבדו, דהנה בגמ' קידושין פריך על רב הונא בריה דר"י, ולא, והא עבדא דאיהו לא מצי מקבל גיטיה ושליח מצי משוי, ולא היא, ישראל לא שייכי בתורת קרבנות כלל עבד שייך בניטין, דתניא נראין הדברים שהעבד מקבל גיטו של חבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו, ע"כ, הרי מזה דאפי' אם שייך במקצת אותו דבר הו"ל בגדר מצי עבד ומצי משוי שליח.

והנה אמרו חז"ל (מנחות דף ק"י ע"ב) העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, נמצא מזה דכל בני ישראל הו"ל בגדר מצי עבדו במקצת העבודה על ידי עסק ולימוד הלכות הקרבנות, לכך שפיר י"ל דכהני שלוחי דידן הוי, ודו"ק.

וי"ל דזהו רמז המסורה, דהנה יש לדקדק כמ"ש ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו' מתוך בני ישראל, דלכא"ו האי מתוך בני ישראל כמוותר, וי"ל פ' הכוונה דעבודת הכהנים יהיה דייקא מתוך בני ישראל כי המה בעבודתם יהיו שלוחי בני ישראל דכהני שלוחי דידן נינהו, אלא שקשה על זה היאך מצינן משוי כהני שלוחי במידי דאנן לא מצינן למיעבד, על זה מתרץ המסו' ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, שמן רובו על חכמת הורה כנודע, וע"ד הכתוב (קהלת ט, ח) ושמן על ראשך אל יחסר, ובכח על ידי עסק התורה יהיו כל בני בתורת עבודה ולכן שפיר מצי למשווי כהני שלוחי, ועוד י"ל ואתה תדבר אל כל חכמי לב רמז בזה שבתוך כל אחד ואחד מישראל בפנימיות לבו

חז"ל (סוטה דף ג' ע"א) עה"פ (במדבר ה, יב) כי תשטה אשתו וגו' אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ולכן רק כאשר התנהגותו בקדושה וטהרה נתעטר הוא בתואר חכם, ועל ידי שיהיו בבחי' חכמי לב יוכלו כל אחד ואחד להקריב על גבי המזבח ככהן גדול, לכך שפיר מצי משוי את הכהנים כשלוחם לעבוד העבודה בבית ה', והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב שמואל ישראלי משגיח בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב חיפה, לוי - הר"ר מרדכי לוי מחיפה, שלישי - הרה"ח ר' יעקב ליפשיץ מירושלים, גלילה - הרב מנחם מאניש ויזל משגיח בישיבה"ק. בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' בערל וינברגר מפעיה"ק, דרור יקרא - הרה"ג ר' אריה ליבוש רייך שליט"א מנהל מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים, שבת היום - הרה"ח ר' יחזקאל דויטש מבית שמש.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד (שמות כז, כ). בזוה"ק בפרשתן (דף קע"ט ע"ב) אמר ר' חייא ד"פ כתיב 'ואתה', חדא הכא ואתה תצוה את בני ישראל, ואידך (כת, א) ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ואידך (שם, ג) ואתה תדבר אל כל חכמי לב, ואידך (שם, ל, כג) ואתה קח לך בשמים ראש וגו', ודרשו שם לקשר הנך ד"פ ואתה ע"פ סתרי תורה, יעו"ש. ובוודאי טמון בזה עניינים גבוהים וטמירין, אך לכל דבר ישנו פירוש גם על פי פשטות, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע.

- ע"י ברכה משם הוי"ה ב"ה שורה ברכה בלא גבול וקצבה -

ואפ"ל, דהנה בפנים יפות (בפרשתן) עמד על מה שאמרה תורה שמן זית, דלכאו' שמן עושים מזיתים הרבה, והיה צריך לומר שמן זיתים, כמו שמצינו 'יין ענבים'.

וביאר, דכאשר יצאו בני ישראל ממצרים, הרי לא גידלו במדבר זיתים, אלא שלקחו איתם עצי זית, וכיון שהיה זה לפני קבלת התורה עדיין לא נזהרו

ישנו מהות כהונה, ואף דאינם יכולים להקריב בפועל אין זה רק מניעה חיצונית בלבד על כן שפיר משוי כהני שלוחי כנ"ל, והבן.

ויש לפרש עוד עפי"ד בתנא דבי אליהו (הובא בילקוט, משפטים, רמז שם"א) וז"ל, זה שאמר הכתוב (דברים לג, כו) אין כא"ל ישורון, אשרי אדם שיש בו דברי תורה לאמתו, ולא יצאה ממנו ש"ז בחינם, אפילו הוא ישראל ראוי להקריב על גבי המזבח ככהן גדול וכו' עי"ש, והיינו שאף שהכהונה הוא בעצם דבר הניתן בירושה ורק זרע אהרן הם המה הראויים לעבוד את העבודה בביהמ"ק ולהקריב קרבנות על גבי המזבח, אך מ"מ כל אחד ואחד מזרע ישראל אשר לא חטא ולא פגם באות ברי"ק, ומתנהג בקדושה ובטהרה ועוסק בתורה הק', אזי מתעלה הוא ובא למדרגה זו שראוי להקריב על גבי המזבח ככהן גדול.

עפי"ז פירש בספה"ק נועם מגדים (פר' מצורע) מאמר חז"ל (כתובות דף ק"ג ע"ב) 'משמת רבי בטלה כהונה מישראל', דלכאורה תיבת 'מישראל' לשון יתר הוא, אלא לפי דברי התנ"כ"א מבואר היטב, דהנה רבינו הקדוש אף שלא היה מזרע הכהונה כי אם מזרע מלכות בית דוד, מ"מ בקדושתו וטהרתו הרבה שהיה לו, ועד שאמרו עליו שמעולם לא הכניס ידו תחת אבנטו (שבת דף קי"ח ע"ב), היה ראוי להיות כהן ולשרת בקודש, וזהו שאמרו בטלה כהונה מישראל, היינו שמשמת רבי כבר לא היה בנמצא בבני ישראל שאינם מזרע הכהונה, אדם קדוש כזה שיוכל לבוא למדרגה זו שיוכל להקריב קרבנות ע"ג המזבח כבני אהרן הכהנים.

וזאת תורת המסורה, ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו', ולא תימא היאך מצי משוי בני ישראל כהני שלוחי, כי שפיר הוי בני ישראל במהות הכהונה, שהרי ואתה תצוה את בני ישראל והיינו שיצווה לכל בני ישראל והוא ציווי לדורות עולם להודיע ולהגלות לבני ישראל שכל אחד ביכלתו ליקרב אל הקודש ולעבוד העבודה וזה על ידי ואתה תדבר אל כל חכמי לב היינו שיעסקו בתורה בקדושה וטהרה, ויקיימו ולא תותירו אחרי לבבכם וגו' כי החוטא יש לו לב טפש ונשחץ, וע"ד דאמרו

(תהלים קלג, ג) כי שם צוה הוי"ה את הברכה, וכאשר הברכה באה משם הוי"ה ב"ה הרי שהברכה היא בלא גבול וקצבה, ואין לסדרי הטבע כל שליטה והגבלה על כך. וכאשר צריך להמשיך ישועה למעלה מדרך הטבע, העצה היא להמשיכה משם הוי"ה ב"ה, שעליה נאמר (משלי י, כב) ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה, ולא יבוא שום נזק וצער מהברכה. וכן דרשו חז"ל (במדב"ר יא, ה) בברכת כהנים יברך הוי"ה במזון וישמרך מן החטא, כי כאשר הברכה נשפעת משם הוי"ה לא תוסיף עצב עמה כלל וכלל.

וזהו הביאור במה שמצינו ביצחק אבינו שנאמר בו (בראשית כו, יב) ויזרע יצחק בארץ ההוא מאה שערים ויברכהו הוי"ה, ופי' חז"ל שהארץ נתנה מאה יותר ממה שאמרוהו, ולכאן איך יתכן דבר זה, אלא מאחר שהיה זה 'ויברכהו הוי"ה' ובאה הברכה משם הוי"ה ב"ה על ידי כן נתברך למעלה מדרך הטבע.

- הצדיק החתום בשם הוי"ה מושפע בברכה למעלה מדרך הטבע -

והנה איתא מצדיקי אמת, שלהמשיך ברכה משם הוי"ה, הוא על ידי שיש על האדם הצלם אלוקים, וזהו ברמז הכתוב (דברים כח, י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה נקרא עליך', ועל ידי כן ישנו שמירה דלעילא למעלה מדרך הטבע, ואפשר לפעול ניסים ונפלאות בלי הגבלת הטבע, ולכן ויראו ממך.

והנה נודע מש"כ האור החיים הק' (פר' ואתחנן) עה"פ (דברים ה, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, עפ"י מה דקיי"ל (רמב"ם הל' יסודי התורה, פרק ו) דכל הנטפל לה' מלפניו מותר למחקו, כגון לה' וכדו', וכל הנטפל לה' מלאחריו כמו כ' של אלקיך, או 'כס' של אלקיכם, הרי הם כשאר השמות ואינם נמחקים שהם מקדשים, והוא מה שנתכוין לומר להם במאמר הדבקים בה' פי' ולפי ששם המיוחד שם הוי"ה ב"ה אין אות נדבקות ונסמכת לו מלאחריו אלא מלפניו כגון לה' בה' וכו', ואותיות אלו אין בהם קדושה וא"כ תהיה דביקות של ישראל בהקב"ה בדרך זה שאין ה' מקדשם, לזה גמר אומר אלקיכם פי' שהדביקות שלכם הוא כאותיות הנטפלים להשם מלאחריו שהם קדושים כשאר אותיות ה', עכל"ק עיי"ש.

בטומאה וטהרה, וחששו שמא נטמאו השמן או הזיתים, או אפי' רק בהיסח הדעת, וכדקי"ל (פסחים דף ל"ד ע"א) דקדשים נפסלים בהיסח הדעת. על כן העצה היחידה שיכלו לעשות, הוא ע"ד מה שאמרו חז"ל בפסחים (דף ל"ג ע"ב) אמר ר' יוחנן ענבים שנממאו דורכין אותן פחות פחות מכביצה וינין כשר לנסכין, והנה כביצה הוא ב' זיתים, ובוודאי שהזיתים שלקחו למנורה היו זיתים מובחרים וגדולים, ולכן לא יכלו לדרוך יותר מזית אחד בכל פעם, ועל כן כתיב שמן זית, יעו"ש.

ותלמידו הגה"ק החתם סופר זי"ע תירץ בזה (דרשות, דף קכ"ו, ד"ה ויקחו ב'), דהנה מצינו בחז"ל (שבת דף כ"ב ע"ב) שהגר המערבי היה עדות לכל שהשכינה שורה בישראל, שכשהכהן הצדיק הדליק המנורה, דלק השמן מעת לעת, ממנה היה מדליק ובה היה מסיים, כי כאשר נכנס ברכה דלעילא אין שום הגבלה ושיעור, ולכן אף שהשמן לא הספיק לכל השעות הללו, עכ"ז דלקו כשיעורו. וכתב דבוודאי היה כן במשה, ובשבעת ימי המלוואים של המשכן שבהם היה משה רבינו משמש בכהונה נעשה גם בזכות משה רבינו כי רב הוא, ומטיפה אחת שהוציאו מזית אחת בערו בה כל הנרות תמיד, דהיינו לילה ויום של כל אותן שבעת הימים, וזהו דכתיב ויקחו אליך, דייקא אליך למשה רבינו, שמן זית זך שהוא טפה ראשונה מזית אחת, ומ"מ יהיה בו די להעלות נר תמיד, דהיינו כל שבעת ימי המלוואים, אתוד"ק.

ואפשר להמתיק דבריהם הק' ולומר, דמצינו (נדרים דף ל"ח ע"א) במשה רבינו שאמרו עליו טוב עין הוא יבורך (משלי כב, ט), ועל כן נכנסה הברכה ומהשמן שלקחו מזית אחד היה די להדליק כל אותם הימים, ואכן הביא רק שמן מזית אחד, ובוז קיימו 'להעלות נר תמיד' מערב עד בוקר.

ובביאור הענין אפשר לומר, עפ"י מה שכתב רביה"ק הישמח משה זי"ע (פר' וישב, ד"ה עוד ביאור) דישנם ב' מיני ברכות, האחד הוא ברכה הנשפעת מעילא לתתא בדרך הטבע [וכתב שם בישמח משה שהוא משם שד"י, יעו"ש], והשני הוא ברכה הנשפעת משם הוי"ה ב"ה וב"ש, בבחי' הכתוב

עליהם זכות, ורואים רק טוב איש על רעהו, וכתפילת רביה"ק הרר"א זי"ע שנראה כל אחד מעלת חברנו ולא חסרונם, אז כאשר מקיימים 'ואהבת לרעך כמוך' או אז נעשה 'אני הוי"ה' (ויקרא יט, יח), שאף שחטא ואינו ראוי להשפעת שם הוי"ה ברכה בלי גבולות, מאחר ופגם רח"ל ונמחק השם, עכ"ז כיון שהוא באחדות ומחובר לכלל ישראל, הרי שכלל ישראל בכללויות הוא ממקום גבוה מעל גבוה, וכאשר כתב רביה"ק הרר"א זי"ע בנועם אלימלך (פר' דברים) שכלל ישראל מקושרים במקום עליון אשר אין שייך שם פגם כלל וכלל, יעו"ש, ובכללויות ישראל נאמר (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.

ונראה לבאר עוד בזה, 'לא הביט און ביעקב', היינו מי שהוא בדרגה שהוא ורואה תמיד רק טוב ומלמד זכות גם כשרואה איזה פגם וחטא, הריהו זוכה ו'ה' אלוקיו עמו'.

עפי"ז ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע מה שנא' יברכך ה' וישמרך, ולכא"ו זה שייך דייקא בצדיק אשר לא פגם ולא חטא, ותמיד היה מתהלך רק בדרך הישרה, ברם זה שחטא רח"ל ופגם עד אשר נפרד מן הקדושה, והריהו בבחי' 'למה ה' תעמוד ברחוק' (תהלים י, א), כי מסך נפרס להבדיל בינו לבין קונו, והיאך יוכל לזכות לברכת הוי"ה ב"ה, על זה מסיים הכתוב ואומר 'וישם לך שלום', שעל ידי האחדות יזכו לברכה משם הוי"ה ב"ה.

עפי"ז יבואר מה דאיתא במדרש תנחומא (האזינו, ד) ישא ה' פניו אליך ולא לאומות העולם, והיינו כי אומות העולם הם מעלמא דפרודא כנודע (ויק"ר ד, ו), וכדאיתא (בראשית לו, ו) דבעשיו כתיב ביה נפשות, כי לא שייך אצלם ענין האחדות, ועל כן לא שייך בהם ברכה משם הוי"ה ב"ה, לא כן אצל יעקב דאף שהיו שבעים נפש כתיב ביה נפש (שם מו, כו), ולכן זוכים הם לברכה משם הוי"ה.

עפי"ז יבוארו מקראי קודש דפרשתן, ואתה תצוה את בני ישראל, דהנה למשה רבינו היה נשמה כוללת של כל נשמות ישראל, וכדאיתא במדרש (שהש"ר א, סד) אשה אחת יולדת ס' ריבוא, זה משה ששקול כנגד כל ישראל, והוא היה יכול לאחד את

ונראה כי הצדיקים החתומים בשם הוי"ה ויש להם צלם אלוקים הם אינם נצרכים שיתקדשו מזה שנמפלים הם להשם, כי הם דבקים בשורש הקדושה, ורק אלו שהם במדריגה תחתונה יותר צריכים להיטפל לה', בכדי שיתקדשו. וכן מצינו בחז"ל וברש"י החילוק בין אברהם לנח, שבאברהם כתיב (בראשית כד, מ) אשר התהלכתי לפניו, היינו שברוב קדושתו היה אחוז בקדושה עליונה, ושפיר היה יכול להיות נתפס באותיות שלפני השם, אך נח שיש שדרשוהו לגנאי (סנהדרין דף ק"ח ע"א) כמו שנא' (בראשית ו, ט) 'צדיק תמים היה בדורותיו', ודרשו 'בדורותיו היה צדיק', אצלו היה הבחי' את האלוקים התהלך נח, שהזקק להיתפס באותיות שלאחר השם אלוקים.

ואיך באמת זכה אברהם אבינו לזה, זהו על ידי 'והיה תמים', רצ"ל שהיה שלם בלי עבירות, והיה חתום האוב"ק בשם הוי"ה ב"ה כדאיתא בזה"ק, והיה דבוק בשורש, ולכן יכל להיתפס באותיות שלפני השם. אשר על כן צדיקי אמת החתומים באוב"ק, הם בבחי' הכתוב כי שם ה' נקרא עליך, והם יכולים להמשיך ברכה למעלה מדרך הטבע.

- נבח האחדות בישראל מתברכים הם למעלה מדרך הטבע -

ברם אנשים כמוני, אשר לב יודע מרת נפשו, כאשר לא שמרנו על מצוות ה' וחטאנו ולא התנהגנו כראוי, עד אשר רח"ל נמחק השם הקדוש החתום בנו, וכדאי' בספה"ק עה"פ (דברים יב, ד) לא תעשון כן לה' אלוקיכם, שהכוונה בזה בדרך רמז ומוסר שלא למחוק השם הק' החתום אצל כל אדם ואדם. ואמנם עכ"ז עדיין יש לנו עצה ותרופה לזכות להדבק בשם הוי"ה ב"ה, וזהו על ידי בחי' 'וישם לך שלום', ויבואר עפ"י מה שהאריך מרן אאדמו"ר זי"ע שכשכני ישראל הם מאוחדים אז ממשיכים שם הוי"ה ב"ה, וכנודע מספה"ק די"ב שבמי י"ה מכוונים כנגד י"ב חודשים, והם מכוונים כנגד י"ב צירופי הוי"ה (משנת חסידים, ניסן, פרק א'; ועי' בכני יששכר, מאמרי ר"ח, מאמר א' אות י"א; מאמרי ניסן, מאמר א' אות ג, ועוד), וכשכני ישראל מאוחדים וכל אחד מרגיש קשור לכלל ישראל, ואוהב כל ישראל, ומלמד

כשאמרו דברי תורה על שולחנם היו רק מפרשים הפסוקים בדרך דרוש ולא כבעלי המוסר.

וזאת כי כאשר בא מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע שהאיר לעולם רוח אחרת, וביטל דרך המוכיחים והמגידים שהיו בדורו, כי היאך יאמרו וידברו רעה על עם ה', ואדרבה מי שרואה אצל אחרים איזה רעה צריך הוא לבדוק בדרכיו ובמעשיו דכוודאי בא איזה בחינה של פגם זה בעצמו (ראה תולדות יעקב יוסף, סוף פר' לך), וביאר בזה אמרם ז"ל (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, שבוה יכול האדם לבחון עצמו ולידע כמה פגם, שאם רואה רע על חבירו שעבר עבירה ח"ו, ידע שגם הוא עצמו נגוע באותו דבר ויש לו מה לתקן בענין זה, ואולי אפי' יותר מכך, שאם הוא תוכו כברו ונקי הוא לגמרי אזי יש לו סייעתא מן שמיא ומשמרין אותו שאינו רואה כל רע, והיכן שמסתכל מבחין ורואה הוא רק טוב.

בענין זה פירש מרן אאדמו"ר זי"ע (ראה שפע חיים רעד"ר ח"ו, פר' שמיני, מאמר יב, אות ב; וראה עוד בעידן רעוא דרעוין פר' שמיני תשל"ג; ובעידן רעוא דרעוין פר' בלק תשל"ח, נדפס במנחת יהודה וירושלים) הכתוב (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, שכשם שהבוכ"ע אינו מביט כלל בעוונותיהם של ישראל וכדה"כ (חבקוק א, יג) הבט אל עמל לא יוכל, כן נמי הצדיק אשר אף הוא אינו רואה כל דבר רע אצל זולתו, הרי שזה גופא הוי רגלים לדבר כי ה' אלקיו עמו, והוא עובד את אלקיו בכל לב ונפש והוא נקי מכל פגם ורעב, ולכן אינו רואה שום חסרון באדם מישראל. וכן ידוע מצדיקים וקדושי עליון כמה ענינים בזה, שלא היו מסוגלים לראות כל חטא ועון אצל בני א-ל חי (וראה תפארת שלמה, לפרקי אבות, במשנה והוה הן וכו').

ולפי גודל הדביקות בהשי"ת במדריגה עליונה, כך זוכה לראות אך טוב לישראל, כי כאשר מצינו בהקב"ה בחי' 'הבט אל עמל לא יוכל', כן נמי מי שהוא דבוק בהשי"ת מסייעים אותו מן השמים שיראה רק טוב על בני ישראל, ולא יוכל לראות עליהם שום דבר וענין רע, ואף אם יראה חלילה דבר שאינו כראוי, מיד יעלה במחשבתו מליצות יושר

כל עם בני ישראל יחד, שיהיו כולם באהבה אחוה ושלוה ורעות, וזה שאמר הכתוב ואתה דייקא תצוה לשון צוותא וחיבור כמבואר בספה"ק (ראה מאור ושמש, בפרשתן, ועוד), שיאחד את כל כלל ישראל, ועל ידי כן ויקחו אליך שמן זית וכנ"ל מהפנים יפות והחתם סופר, שכאשר יהיו בני ישראל באחדות יזכו ויכנס הברכה למעלה מדרך הטבע משם הוי"ה ב"ה, ובזית אחד יוכלו להדליק המנורה להעלות נר תמיד.

*

- הרואה דבר עבירה אצל זולתו ידע נאמנה שאף הוא פגם בכע"ז -

עוד נראה לבאר בזה, דהנה רביה"ק הרר"א זי"ע בפרשתן כתב לבאר (ד"ה א"י) וזל"ק, או יאמר דהתורה הקדושה מלמדת אותנו דרכי מוסר ותוכחה איך יוכיח אדם את חבירו, דהנה האדם הרוצה להוכיח בני אדם צריך להיות קדוש וטהור בכל בחינותיו דהיינו נפש רוח נשמה, הוא טהור וגופו טהור, ואז הוכיח תוכיח את עמיתך ולא ישא עליו חטא (ויקרא יט, יז), דאי לאו הכי שיהיה נבחן עם כל אופניו בקדושה ובטהרה, אזי בלתי אפשרי שתוכחתו יעלה כהוגן, אף אם יצוה בטוב לבני אדם ויעשו על פיו, גם שניהם אינם יכולים שיהיה מעשיהם בשלימות, ויפנה לבבם זה בכה יאמר בלבבו להתפאר בלבו איך מעלתו גדולה שזיכה את חבירו במצות ה' לעשותה, ותועבת ה' כל גבה לב (משלי טו, ה). וזה יאמר בלבו גם כן בהתפארות להתפאר בפני בני אדם ולא יעשה המצוה בשלימות לכבוד השי"ת רק שיבא לו פניות רבות בלבבו, וכל זה הוא מחמת שזה המצוה לו בטוב אין שלם בצדקו בכל בחינותיו כנ"ל, אבל הצדיק השלם לו ראוי והגון להוכיח, והעושה כמצותו אף בפניו ולא יגבה לבבו בקרבו לשום פניה אחרת לא הוא ולא העושים רק שניהם כאחד טובים יעשו לכבוד השם יתברך, עכלה"ק.

ולכן תלמידי אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע כמעט לא הוכיחו את בני ישראל ולא אמרו מוסר בדרך המגידים שהיו לפניהם, כי לרוב קדושתם וענוותנותם, אשר במקום גדולתם שם אתה מוצא ענוותנותו, היה להם לב נשבר ושפל, והרגישו שאינם ראויים לומר מוסר לאחרים, ואפי'

נוהג כשורה, מוטל עליו להוכיחו על פניו ולעוררו בדברי מוסר ותוכחה, ברם תחילה צריך האדם לקיים הוכח היינו שיוכיח את עצמו כאשר תוכיח את עמיתך, שעליו להוכיח את עצמו על שראה און ביעקב, ויתלה הסרחון בו, ולא תשא עליו חטא לומר שהוא אשם בחטאיו, אלא מכך שרואה כי לא נצרוהו מן השמים לכל יראה דבר עבירה מזה ידע בעצמו שאף הוא חטא בזה, ועל כן כאשר ישוב בתשובה שלימה כראוי, בכך ישפיע גם על זולתו שיישוב בתשובה לפני בוראו כראוי.

ע"ז ביקש משה רעיא מהימנא (שמות לב, לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, דלכא' הוא נגד שורת הדין, וכי טוביה חטא וזיגוד מינגוד (פסחים דף ק"ג ע"ב), אתמהה. ומדוע צריך משה ליענש על חטא שחטאו ישראל. ולהנ"ל יבואר דחש משה והרגיש בעצמו כי אין הקולר תלוי אלא בצווארו, כי אלמלא היה הוא מתנהג כשורה הרי שלא היו בני ישראל באים כלל לידי חטא, וע"ז ביקש 'מחני נא מספרך'.

- הגזירה בימי המן מפני שב"א הוכיח את זולתו ולא עשה תשובה בעצמו -

בהאמור יתבאר היאך יצאה בימי המן גזירה נוראה כל כך להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן מן גושים, ואיך יתכן שלא היו אז צדיקים ברור להגן על הדור כולו, הרי היו אז את הסנהדרין גדולי עולם, ואיך נגזרה גזירה כזאת. ובגמ' (מגילה דף י"ב ע"ב) שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, א"כ שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו, אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם, אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר, אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים, והיינו דכתיב (איכה ג, לג) כי לא ענה מלכו, ע"כ.

והנה בוודאי היו באותו הדור מוכיחים ומגידים אשר הוכיחו את ישראל בשבט פיהם, אכן תחת אשר כל אחד יראה נגעי לבבו, הרי שעמדו כמוכיחים בשער להוכיח את זולתו על כל דבר רע,

וזכות עליהם, וכנודע בזה הרבה עובדות מצדיקי אמת ואף בדורות האחרונים, כדוגמת הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שנודע הרבה עובדות אצלו מענין זה, וההכרח לומר כי בוודאי לא עשה רמיה בעצמו אלא סבר והאמין כן בכל נימי נפשו. כי משמיא זכו ליה להיות תמיד ראה רק טובה על ישראל. וזהו סימן ואות ברור לדביקות אמת בהבורא ב"ה.

ומרן אאדמו"ר זי"ע הסמך לזה התוספתא (שבועות פ"ג מ"ג) רבי אלעזר בן מתיא אומר הרואה עוברי עבירה מתחייב לראות, הרואה עושי מצוה זכה לראות, זכה רואה רק בזכותו לא זכה רואה עליו חובו. כי אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו איך שיראה את זולתו, כי אם יש לו נשמה טהורה ודבוק הוא בהשי"ת, הריהו זוכה לעזר מלעילא שלא יראה כל רע בישראל. ולזה נמי אין שייך כלל שיאמר מוסר ויוכיח לאחרים, כי אם חלילה רואה הוא איזה ענין רע, הרי זה סימן ואות ברור כי אף הוא לקוי בדבר זה, ועליו אמרו חז"ל (ב"מ דף ק"ז ע"ב) קשוט עצמך תחילה ואח"כ קשוט אחרים.

ובספה"ק תולדות יעקב יוסף (פר' פקודי, אות ג, ועוד) ביאר עוד שזה היה ענין מראות הצובאות בכיור שנאמר (שמות לח, ח) ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות אשר צבאו פתח אוהל מועד, וביאר חז"ל: שמעתי בשם מורי זלה"ה ביאור משנה איזהו חכם הלומד מכל אדם (אבות ד, א), ע"פ משל המסתכל במראה יודע חסרונו וכו', כך ברואה חסרון זולתו יודע שיש בו שמץ מנהו וכו' ודפח"ח. ובזה יובן הפסוק ויעש כיור נחושת דהיינו לרחצה, וקשה שמא יאמר שאין צריך לרחצה, ומשני דלכך נעשה כיור במראות הצובאות שיסתכל במראה שרואה חסרון זולתו, אז ירגיש שחסרון זולתו יש בו בעצמו ג"כ, ואז ידע שצריך לרחצה, והבן. אמנם דוקא חכם הוא הלומד מכל אדם כמו המסתכל במראה יודע חסרונו ע"י שרואה חסרון זולתו, מה שאין כן מי שאינו בגדר חכם אינו רואה חסרונו ע"י חסרון זולתו. עכלה"ק ויעו"ש עוד באריכות.

בזה ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע מה שציותה תורה (ויקרא יט, יז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, שכאשר מבחין האיש הישראלי ברעהו שאינו

ויש בזה בנותן טעם במנהג המהרי"ל (עיין מגן אברהם, סימן תרפו, סעי' ג, ובפרי מגדים, שם) שלא היה מגיד ההלכה בתענית אסתר, וסימנך (אסתר ב, כ) אין אסתר מגדת, והוא תמוה עד למאד וכמדרש פליאה, וכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע ביאר בזה בכמה ענינים, ולהג"ל יתבאר, שבא להורות שעל כן התרגשה ובאה עליהם הגזירה בימי המן, מאחר וכל אחד היה עסוק להוכיח את האחרים ותמיד ראו רק רע כל אחד על זולתו, ותחת אשר ידע ויבין כל אחד שכיון שהוא רואה דבר שאינו טוב אצל זולתו, הרי זה אות וסימן ברור כי אף הוא לקוי באותו מידה, ועליו לתקן תחילה מעשיו להיותם כולם כראוי.

- ע"י עבודת ה' כראוי משפיע האדם על כל העולם שלא יבואו לידי חטא -

והנה מלבד ענין זה שאלמלא לא חטא הוא לא היו מראים אותו מן השמים פגם אצל זולתו, הרי שיש בזה ענין עמוק יותר, כי כאשר רואה האדם איזה פגם ומכשול אצל זולתו, הרי זה אות וסימן כי קולר האשמה תלויה בצווארו, דהלא אילו היה מעשיו בשלימות ובתמימות הרי שהיה מאיר גם על זולתו לבל יבוא כלל לידי עבירה, וע"ד מה שפירש מרן אאדמו"ר זי"ע (שפע חיים רעד"ר פר' אמור, מאמר ו) הפסוק בריש תהלים (א, א-ג), אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו וגו'. וידועה התמיהה (עי' זרע קודש פר' תרומה, ד"ה א"י ויקחו לי) על שנקט שתי צדדים קיצוניים שהם דבר והיפוכו המוחלט, דאינו מהרשעים והחוטאים והלצים אלא הוא מתמיד עצום והוגה בתורת ה' יומם ולילה, הלא אין זה לשון בני אדם לדבר כך ולנקוט שני קצוות הרחוקות כל כך זו מזו.

וביאר בקדשו שהמשורר האלוקי מיירי כאן באדם ירא שמים, היודע במצוה שנצטוונו בתורה 'הוכח תוכיח את עמיתך', ובטעותו הוא מסוכב בשווקים וברחובות העיר לחפש אחר חוטאים וקלים ויושבי קרנות על מנת להוכיחם ולדבר על לבם לעזוב דרכם הרעה ולשוב לדרך הטובה והישרה, וע"ז אמר אשרי

ולא השכילו להבין ענין זה שכאשר רואים המה רע אצל האחר הרי זה סימן כי גם בהם עצמם ישנו מפגם זה, וצריכים הם לשוב בתשובה על זה.

זה גם היה טענת המקטרג שאמר ישנו עם אחד היינו שעם בני ישראל בשרשם הם אחד, וכאמרם ז"ל (שבועות דף ל"ט ע"א) כל ישראל ערבים זה לזה, וכל אחד יש לו השפעה על חברו, ואף כי מפורד ומפורד בין העמים מכל מקום ודתייהם שונות מכל עם שהם אינם כאומות העולם אשר הם מעלמא דפרודא, וכל אחד הוא נפרד מזולתו, אלא ישראל כולם משורש אחד הם, ועכ"ז ואת דתי המלך אינם עושים שאינם מתנהגים כפי רצון ה', אלא כל אחד מוכיח את זולתו על מעשיו, ואינו מבין ושם על ליבו כי מה שראה אותו מכשול אצל זולתו, הרי זה אות וסימן כי הוא הוא שאינו כדבעי.

ומאחר והיו ישראל אז בפירוד הלבבות, על כן נתקיים בהם רח"ל בחי' הפסוק (שמות כג, א) 'אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס', וכנודע מספה"ק (ראה בעש"ט עה"ת, פר' משפטים, אות ו) שהשטן היורד ומסטיין עולה ומקטרג, וכיון שהשטן הוא עד אחד וכתיב (דברים יט טו) ולא יקום עד אחד באיש לכל עון, הרי שהשטן הוא הס"מ מצרף אליו את האדם הלז המדבר סרה ברעהו דברי לשון הרע ורכילות, להיות כעד שני ועל פי שניים עדים יקום דבר ועדותו מתקבלת, אתודה"ק, ומהאי טעמא נגזרה עליהם הגזירה הרעה בימי המן רח"ל.

וע"ז רמז הכתוב (אסתר ד, א) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וגו' ויזעק זעקה גדולה ומרה, ולא מצינו שכינס את ישראל לבתי כנסיות ובתי מדרשות להוכיחם ולעוררם לתשובה, ורק אחר שציותה עליו אסתר 'לך כנוס את כל היהודים' וגו' (שם פסוק טז), אז כינסם וקיבצם יחד ורק בכדי להתפלל ולזעוק אל ה' לבטל רוע הגזירה. וביאור הענין הוא כנ"ל, כי מרדכי בענוותנותו דימה כי אינו ראוי כלל לומר מוסר לאחרים, ותלה כל הקולר בצווארו דלא באו ישראל לידי כן אלא בגין מעשיו שלו, ועל זה ויקרע מרדכי את בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, היינו שתלה לומר שכל זה לא בא אלא בגין מעשה בגידות שלו.

העולם, אתוד"ק.

ויפורש בזה הפסוק (מלאכי ב, ו-ז) בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו ורבים השיב מעון, דהנה אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב), ושלא ידמה האדם כי אהרן היה מסובב בין ישראל להוכיחם בדברים, ולדרוש לפניהם דרשות ותוכחות מוסר, כי הלא עליו הוטלה העבודה במשכן ה' ובהקרבת הקרבנות וכו', אלא הכוונה אכן על ידי עצם העבודה במשכן ה' שעבד את קונו וצורו בסילודין בקדושה ובטהרה, ובשלום ובמישור הלך אתי שעסק בתורה הק', על ידי זה גופא ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, ועל ידי כן האיר מאורו הבהיר לישראל, ומצד עצמם באו הכל לבקש תורה מפיהו.

עפי"ז יבואר המסורה ד"פ ואתה, ואתה תצוה את בני ישראל, וכנ"ל מהנועם אלימלך שמרמוז על המוכיח את ישראל, ויקחו אליך שמן זית כשהעיקר הוא להפוך מזית המר הרומז לבחי' רע ומר עזובך את ה' אלוקיך (ירמיה ב, יט) ולהפוך מחשוכא לנהורא על ידי שירבה בבעלי תשובה, וזה יעלה בידו על ידי ואתה הקרב את אהרן אחיך, שכמו שראו אצל אהרן הכהן, שעל ידי שעבד את ה' בטהרה, על ידי זה 'ורבים השיב מעון'. והביא עוד ואתה תדבר אל כל חכמי לב, היינו שאינו צריך לדבר אל ישראל ולהוכיחם לתקן מעשיהם, אלא עיקר העבודה הוא אל כל חכמי לב רצ"ל שיתקן עצמו להיות לו לב טהור וזך בלתי לה' לבדו, ועל ידי כן יתעוררו בני ישראל להתקרב אליו ית"ש.

ועוד הביא ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור, ואיתא (רמב"ם כלי המקדש פ"א ה"ג; ועי' רמב"ן שמות ל, כג; עי' רא"ש פרק כיצד מברכין סי' ל"ה, ובטור או"ח סי' רט"ז ומג"א) שמור דרור מופק מחיה טמאה, ונהפך מטמא לטהור, והוכשר להכניסה לבין סממני הקטורת, ובא להורות שעל ידי שיעבוד האדם את קונו יוכל לעורר אפי' מי שהוא בבחי' שרץ וחיה טמאה לתשובה, עד אשר יוכל להיות מוקטר ומוגש להשי"ת. וזהו ואתה קח לך רצ"ל שיקח האדם את עצמו לעבודת השי"ת,

האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך המאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, ואין המכוון לשלול אדם שהולך לבין החוטאים והלצים לעשות כמעשיהם ח"ו, אלא המכוון לאדם שכוונתו לטובה בהילוכו למקום אסיפת רשעים, דהיינו שעומד בדרך הילוכם של החטאים על מנת להחזירם בתשובה ולמונעם מן החטא, שגם על כגון זה אמר נעים זמירות ישראל, אשרי האיש שלא הלך בדרך מוטעה הלזה.

ואף כי עז חפצו שתועים הללו ישבו מדרגם הרעה, ולבו עליו דוי בראותו אותם נדחים וחוטאים, בכל זאת אינו יוצא אליהם, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יתנה יומם ולילה, כי כאשר הוא רואה חלילה איזה דבר רע אצל זולתו, הריהו תולה הקולר בצווארו לאמר כי אין האשמה תלויה אלא בו, ועל כן הוא מקבל על עצמו עול תורה ביתר שאת, ובכך נשפע רוח טהרה והתעוררות תשובה בכל העולם ללמד פושעים בינה. ועל ידי שהוא מעורר השחרה לעסוק בתורה בקדושה ובטהרה באשמורת הבוקר, הרי שעל ידי כן הוא מזריח התעוררות תשובה אפי' עד קצה העולם.

וכדברים האלה איתא כבר בספר חינוך בית יהודה (להרה"ק בעל מלא הרועים - פרק לד) בשם רביה"ק החוזה מלובלין זי"ע עה"פ (תהלים פד, ו) אשרי אדם עז לו כן מסילות בלבבם, שיש לדקדק מה שהתחיל בלשון יחיד 'אשרי אדם עז לו כן', וסיים בלשון רבים 'מסילות בלבבם', וביאר דאמה"כ דדרך הישרה והרצויה שאין צורך לאדם לצאת אל רחוב העיר להוכיח החוטאים, אלא דיו בכך שיושב בביתו ועוסק בתורת ה' ועוסק בעבודת הקודש בקדושה ובטהרה, ודין גרמא כי רבים ישיב מעון אפי' במרחק כמה מילין ופרסאות.

וז"ש אשרי אדם עז לו כן, כלומר שיושב בביתו ועוסק בתורה הנקרא עז כמד"א (תהלים כט, יא) ה' עז לעמו יתן, ומקבל על עצמו עול תורה ללמוד ולהתפלל כראוי ומוסיף לעצמו גדרים וסייגים, ועל ידי כן 'מסילות בלבבם' שאורו הקדוש יבקיע את כוחות הרשע ויאיר ליישר מסילות בליבות בני ישראל התועים להכניס בהם רוח טהרה ואור תשובה, כי יוצאים הימנו ניצוצי אור להזריח עד קצה

ועל ידי זה יוכל להפוך אף משרץ טמאה להעלותו אל הקדושה כנ"ל.

ויורמו בדרשת חז"ל (חולין דף קל"ט ע"ב) מרדכי מן התורה מנין, שנאמר (שמות ל, כג) מר דרור, ומתרגמינן מרא דכיא, והיינו כי גם מרדכי אחז דרכו בכחי' זו, שלא דיבר ודרש לאחרים כי חש בעצמו שאינו ראוי לכך, וכיון שראה כי רק אליו נתגלה הגזירה הנוראה, הרי זה אות וסימן כי אין הקולר תלוי אלא בצווארו, ובגינו התרגשה הצרה הגדולה הזאת, ועל כן ישב בשקו וכתעניתו לשוב בתשובה על עוונותיו, ואת זה למד ממה שנאמר 'ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור' כנ"ל.

- כפיית ההר היה על ענין הערבות -

ויתורץ בזה קו' התום' (מגילה דף ז' ע"א ד"ה לכולהו) כמה שאמרו חז"ל שם מנין שאסתר ברוח הקודש נאמרה, אמר שמואל שנאמר (אסתר ט, כז) קיימו וקיבלו קיימו למעלה מה שקיבלו למטה, וכל זאת אחר שכבר הביא לימודים הרבה לזה ולא הסיק אלא מקרא זה, ואמר רבא שם דלכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל, ולכאן' הלא רבא גופיה בשבת (דף פ"ח ע"א) למד מפסוק זה דמכאן מודעא רבא לאורייתא שקיימו מה שקיבלו כבר, דהדר קיבלו התורה בימי אחשוורוש, והאיך למד מכאן דקיימו למעלה מה שקיבלו למטה.

ובהקדם לבאר עוד ענין כפיית ההר, וכאשר כבר נתקשו התום' (שבת שם ד"ה כפה) דלכאן' הלא מלכותו ברצון קיבלו עליהם ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז), ולמאי הוצרכו לכפיית ההר.

וי"ל, דבשעת כפיית ההר אמר הבורא ית"ש לבני ישראל, דעו נא שכל אחד ואחד מכם ערב על מעשי זולתו, כאשר זה גופא יהיה סימן להם אם הם מקיימים התורה כדבעי, שאם לא יראו כל ענין רע ברעהו, ועוד זאת שבעבודתו ישפיע על כל סביביו שיתנהגו כשורה, הרי זה אות וסימן מובהק שמקיים הוא את כל דברי התורה. אבל אם יהיה לבו רואה עוברי עבירה, הרי שידע כי אף הוא לא נהג כדבעי, כי אלמלא היה הוא מתנהג כראוי היה משפיע על כל סביביו, דהלא מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך (ראה צידה לדרך, יב), ואם היה אור נפיק מיניה לא היה

רואה בחי' חושך על אחרים. ועל ענין הערבות כפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית, ואמר אם אתם כולם יחד מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שלא תחפצו לקבל עליכם ענין הערבות שם תהא קבורתכם.

וענין זה לא אבו בני ישראל לקבל עליהם מרצון, כי חששו לקבל עליהם דין ערבות על מעשי זולתו, דהלא בקושי ינצלו ממעשיהם שלהם, והיאך יטלו עליהם האחריות גם על מעשיהם של האחרים. ועל זה הוצרך הקב"ה לכפות עליהם ההר כגיגית.

וביאור הענין דכל ישראל ערבים זה לזה, דהנה בוודאי לא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא (ברכות דף ה' ע"ב), והיאך ישא אחד בעונש זולתו. אלא דכפי שנתבאר למעלה הרי שכלל ישראל כולם המה משורש אחד, שורש האחדות, אשר כולם כאחד קשורים זה לזה. וממילא מאחר והיה בידו להשפיע על זולתו שלא יבוא לידי חטא, והנה בא מכשול תחת ידו, הרי שבהכרח אין הקולר תלוי אלא בצווארו והוא ישא עוונותיו.

ומרן אאדמו"ר זי"ע ביאר תחת אחד השיחים (ראה שיעור חורש"י פר' שמות תשל"ז) מה שאמרו חז"ל (סנהדרין דף ס"ג ע"א) סנהדרין שהרגו את הנפש לא היו טועמין כלום כל אותו היום והיו מתענים, ויליף לה מקרא דלא תאכלו על הדם (ויקרא יט, כו). כי על חכמי הסנהדרין לחשוב בעצמם שכיון שלא מצאו שום זכות על הנידון, הרי זה מורה שגם המה אינם שלמים ותמים, ואילו היו שבים בתשובה שלימה לה' והיו מתנהגים כדת וכראוי, היו צריכים למצוא אפילו על הרשע הגדול ביותר - איזה לימוד זכות וספק שלא לחייבו בוודאות, וכיון שנתחייב על ידיהם צריכים המה לפשפש במעשיהם להתענות ולשוב בתשובה. ויבואר בזה מה דאי' בגמ' (מכות ז ע"א) רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם. כי המה לפי גודל קדושתם היו יכולים ללמד ולהמשיך זכות על כל אחד ואחד, עד שלא היה נהרג אדם מעולם, יעו"ש באריכות דבה"ק.

עכ"פ לענייננו נמצא שעל זה היה כפיית ההר על ענין הערבות, ועל זה היה להם לישראל טענת מודעא. אכן בעת אשר נתרגשה על בני ישראל גזירות המן הרשע, שוב עמדו בני ישראל והתבוננו,

ישנו רח"ל פירוד הלכבות, כשכל אחד אינו חושב כי אם מעצמו 'אני ואפסי', תחת אשר ידע ויכיר כל אחד כי כל ישראל הם משורש אחד, כולם אוהבי ה' ומאמינים בו ית"ש, ושלכן כל ישראל ערבים זה לזה, וכל אחד ואחד ערב בעד כל המאמינים בהשי"ת [ובוודאי אין הכוונה על אלו שיצאו מכלל ישראל, וכאשר הרחיב רביה"ק מוהרצ"א זי"ע הדיבור בזה (ראה דרך פקודי, מ"ע ב', אות י"ט, ועוד), שעל פושעי ישראל המינים והאפיקורסים אין לנו דין ערבות, ואין אנו אחראים עליהם, יעו"ש].

- עיקר ימי הפורים שיקבל כ"א ע"ע לראות אך טוב בישראל -

וזהו עיקר ימי הפורים, לקבל עלינו לראות רק טוב בבני ישראל, לכן מנהג ישראל ללבוש פרצופים בפורים (רמ"א סי' תרצ"ו, סעי' ה'), להורות שזה היה אז בזמן גזירת המן שכל אחד ואחד כיסה עוונותיו, ולא התבונן בעצמו כלל כי אם בחטאי זולתו, תחת אשר יתבונן כל אחד לדעת כי אין האשמה תלויה אלא בצווארו, ושלכן סיבכו מן השמים שיראה דבר שאינו הגון אצל זולתו כנ"ל. ואכן בימי הפורים מקבל כל אחד ואחד על עצמו מאי דהוה הוה, ומכאן ואילך אראה אך טוב על ישראל, ואם ח"ו אראה איזה דבר שאינו טוב, הרי שאבכה ואתוודה על חטאי, ואדע שבגין מעשי המכוערים גרמתי שגם זולתי לא ילך בדרך טובים, והראי' היא ממה שסיבכו מן השמים שאראה דבר זה.

וכשמקבל האיש הישראלי על עצמו כן להליץ טוב בעד ישראל, ונוטל האשמה ותולהו בקולרו, הרי שבזה הוא מעורר מדה כנגד מדה, ובאתערותא דלתתא איתער עובדא דלעילא (ראה זוה"ק ח"ג, דף ל"א ע"ב), שגם הבורא ב"ה יאמר אני גרמתי להם שבראתי יצר הרע (ברכות דף ל"ב ע"ב), ומתעורר לימוד זכות על בני ישראל שאין הם אשמים, כי התגבר עליהם יצרם הרע במאוד מאוד. וכשם שמשנה רבינו ע"ה תלה הקולר בצווארו ואמר 'ואם אין מחני נא מספרך' וכן דוד המלך ע"ה אמר (עפ"י שמואל-ב כד, יז) 'תהי נא ירך בי ואלה הצאן מה חטאו' וגו', הרי שיתר מרעהו צדיק וכל שכן הבורא ית"ש, וכשרואה הקב"ה שבני ישראל מתנהגים בדרך זה,

על מה הגיע אליהם הצרה הזאת, והלא לא כל ישראל נהנו מסעודתו של אותו רשע, כי היו בני ישראל מפוזרים בכל מדינות המלך אחשוורוש, ומפני מה ישאו כל כלל ישראל בעון אלו אשר רח"ל נהנו מסעודתו של אותו הרשע. ומכך השיגו והבינו עומק הענין שכלל ישראל כולם הם משורש אחד, ועל כן כל אחד ואחד אחראי הוא על זולתו, ושלכן יצאה הגזירה הנוראה הזאת להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים.

וכיון שכן הבינו והשכילו גם כי לא שייך שכל אחד יתבונן ויחשוב רק על עצמו, אלא יש לעבוד את השי"ת באופן אשר יתפשט ממנו השפעה לטובה, ויערה רוח טהרה ותשובה על הרבים, אשר כולם יושפעו על ידו להתנהג כשורה. ועל כן באותו הדור קיימו מה שקיבלו כבר בכפיה את ענין הערבות, שכעת קיבלוהו עליהם בשמחה ובאהבה.

וזהו גם הכוונה במה שדרש עוד שמואל קיימו למעלה מה שקיבלו למטה, רצ"ל שכל הגזירה באה רק מחמת שכל אחד ראה על זולתו רק את הפגמים והקלקולים, להיותם מפושעי ישראל וכו', חלף שישכילו להבין כי אם ראו בפגם זולתם הרי זה אות וסימן שהאשמה שבגיננו הגיעו לידי זה תלוי בקולרו, ומעתה היאך יוכלו לדבר עליהם רעה. וזהו קיימו למעלה רצ"ל שגם מי שהוא בכחי' למעלה, מה שקיבלו למטה נושא באחריות גם של אלו שירדו מטה מטה רח"ל, וצריך הוא להשפיע אף על אלו להעלותם מעלה מעלה, ונמצא שב' הדרשות בחז"ל מורים על ענין אחד ושפיר מיושב קו' התוס'. ויתבאר בזה מה שנא' (אסתר ט, כ-כב) ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וגו', לקיים עליהם להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר וגו', לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים וגו', והיינו שקיבלו עליהם מצות 'ואהבת לרעך כמוך', וליתן מתנות אפי' 'לאביונים' ועניינים בדעת אשר נפלו מטה מטה רח"ל, ולהזריח מאור הקדושה גם עליהם לעוררם בהרהור תשובה.

מה נאמר ומה נדבר, הנה אמרו חז"ל כי בית המקדש לא נחרבה אלא בגין עוון שנאת חינם (יומא דף ט' ע"ב), ועדיין מרקד היא בינינו, כאשר גם כיום

אף הוא תולה הקולר אצלו, ואומר 'ואלה הצאן מה חטאו' אחר שגלו בגלות ארוכה ומרה כל כך, וצרות וקשיים רדפום בזה אחר זה, ואשר הרעותי כי אני גרמתי להם בכך, ובאותה השעה נסתם פי המקטרג, ומתעורר בחי' 'הם קטיגור וקח סניגור מקומו'.

- פורים גדול מיוה"כ כי אז מתעורר בחי' שהקב"ה אומר 'ואשר הרעותי' -

ולזה איתא (תיקו"ז, דף נ"ז ע"ב) דפורים הינו גדול במעלה יותר מיום הכיפורים, וכמו שהמליצו צדיקים שנקרא 'יום הכיפורים', היינו שהוא כמו פורים, ומי נתלה במי קטן נתלה בגדול. ויש לומר שכשם שלגבי יום הכיפורים אמרו חז"ל (יומא דף כ' ע"א), דהשט"ן בנימטריא שם"ד, שרק בשם"ד ימים אית ליה רשות לאסטוני לבר מההוא יומא, כן בפורים אין לו רשות לקטרג, מאחר שמתעורר ביום זה שהקב"ה נטל האשמה עליו, ומתגוללים רחמי הבורא ית"ש להחיש עת ישועתנו ופדות נפשנו, עת אשר אתא הקב"ה ושחט למלאך המות הוא השטן הוא יצר הרע, ונפל אימתה ופחד על היצר הרע ומשתתק כאדם אילם וכאבן דומם ואינו יכול עוד לקטרג.

ויום הפורים הוא כאמור גדול מיום הכיפורים, דמאחר וביום הפורים מתגלה ענין זה שבני ישראל כשרואים חלילה איזה פגם אצל זולתם הריהם תולים הקולר אצלם, הרי שבכך מתעורר כאמור גם עובדא דלעילא שגם הקב"ה תולה האשמה אצלו, והוא מלמד זכות על ישראל. ולכן ביום זה יכולים לצאת ולהתרומם אף משער הנו"ן שבשערי הטומאה ומעומק השאול, ואף מי שנזרק מכל השערים ואמרו עליו 'כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק', מכל מקום ביום הפורים יכול כל אחד ואחד להכנס.

ונודע מש"כ בספה"ק זרע קודש להרה"ק מראפשיץ זי"ע (פר' תזריע, עה"פ אשה כי תזריע) לבאר דברי המדרש (איכ"ר ה, כא) שכנסת ישראל אומרת לו ית' 'השיבנו ה' אליך ונשובה' (איכה ה, כא), ולעומתה אומר השי"ת 'שובו אלי ואשובה אליכם' (מלאכי ג, ז), והיינו שראשית דרך האדם צריכה שתהיה באתערותא דלתתא ואח"כ מופיע האתערותא דלעילא, אכן האמת יורה דרכו שאף לאתערותא דלתתא צריך שישלח השי"ת עזרו מקודש.

מהאי טעמא זועקת כנסת ישראל לפני השי"ת, על אף שאכן צדקה טענתך שיש לפתוח תחילה באתערותא דלתתא, אבל ללא ישועה משמי מרום באתערותא דלעילא לא נוכל לפתוח אף בכך, ואו אז כאשר שולח הקב"ה עזר וסיוע ממרום, הרי שבפעם אחת ובחדא מחתא מתהווה בין אתערותא דלעילא ובין אתערותא דלתתא, ומקויים בין רצון ה' הוא ניהו שובו אלי ואשובה אליכם, ובין רצון כנסת ישראל הלא הוא השיבנו ה' אליך ונשובה.

ממשיך שם הרה"ק מראפשיץ זי"ע שיתכן לומר שמיד כאשר בני ישראל שומחים בקשותיהם לפני הבוכ"ע השיבנו ה' אליך ונשובה הרי זה נחשב כבר לאתערותא דלתתא, וכאשר האיש הישראלי רק נושא קולו וזועק ואומר, השי"ת, הנה נא ידעתי שצריך לשוב בתשובה, וע"כ שאלתי ובקשתי הצילני נא כי איני יכול להיחלץ מן המיצר, אזי אנחה וזעקה זו כבר נחשבת לאתערותא דלתתא, ואז שולח לו הקב"ה עזרו מקודש ומסייע בעדו, עכתוד"ק יעו"ש. ועפי"ז אפ"ל 'השיבנו ה' אליך', רצ"ל על ידי שהקב"ה כביכול עושה תשובה על שברא יצר הרע, על ידי כן ונשובה ואף בני ישראל יתעוררו לתשובה.

*

- דברי הכנה לשבוע הבעל"ט ולימי הפורים -
יהא רעוא שנוכה לנצל הימים הגדולים הבאים לקראתנו, ושבוע זה הוא שבוע של קדושה עילאה, החל מהיום שכבר י"א באדר, ומתחיל להתנוצץ אור ימי הפורים, כי כבר ניתן לקרוא המגילה, כדתנן (מגילה דף ב' ע"א) מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג וכו', ולאחמ"כ ימי הפורים ושושן פורים, וימי שיתסר ושיבסר, וכנודע מצדיקים שגם ההו"א בגמ' אמת הוא. ולפי ערך הימים, הרי כבר אמרו חז"ל (סוכה דף נ"ב ע"א) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, והיצר הרע הוא שטן הוא מלאך המות, נבהל ונפחד בימים אלו בראותו שכל מה שעמל בשנה זו ובכל ימי חי האדם להחטיאו ולהורידו מטה מטה, הרי שבימים קדושים אלו ביד האדם לצאת מנוקבא דתהומא רבא ולהתעלות מעלה מעלה, להתהפך להיות ממש כבריה חדשה וכקטן שנולד, עד אשר כל עבודתו ועמלו לריק ירד, על כן הוא עומד ומסית את האדם

להשתכר ולהשתטות, לבלות הזמן בהבלים עד אשר לא יעלה בידו להתעלות כראוי.

ואף כי בוודאי צריך כל אחד לקיים כל מצוות היום כפי צרכו, אך העיקר הוא להידיבק בהשי"ת, וכאשר ראו אצל צדיקים זי"ע, וכן ראינו אצל מרן אאדמו"ר זי"ע שתפילת שחרית ביום הפורים ארך כארבע וחמש שעות ופעמים אף יותר, וראו אצלו בעת התפילה ועבודת הקודש התלהבות יותר מכל שאר ימות השנה, בתפילה ובקריאת המגילה ושאר עבודות היום, כאשר הכל היה מתוך רוב דביקות וקדושה.

ולדברינו האמורים עוד עיקר גדול בימים אלו שיקבל כל אחד על עצמו לראות אך טוב על בני ישראל, ולהיות עמהם באהבה אחוה ושלוה ורעות, אשר זהו עיקר הטעם למצות משלוח מנות. וע"ז אמר הכתוב החכם עיניו בראשו והכסיל בחושך הולך (קהלת ב, יד), החכם מתבונן ב'זאתה קח לך בשמים ראש מר דרור', שכשם שאפשר מחיה טמאה להתעלות לעשות ממנו קמורת להשי"ת, כן יכול גם הוא לצאת מעומק השאול, אך 'הכסיל בחושך הולך', עוסק בימים אלו בהוללות והבלים, וימי הפורים עוברים אצלו מבלי שישאיר כל רושם דקדושה.

על כן צריך לבקש ולהתפלל לפני הבורא ב"ה שנוכל בימים אלו לנצל כל רגע ורגע בתורה ובתפילה, ברחמים ובתחנונים לפני השי"ת, להרבות ריעות בין איש לרעהו, להרבות בצדקה כל אחד כפי יכולתו, הן בצדקה כפשוטו, והן צדקה ברוחניות, אשר כנודע מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש אדר, מאמר ב, דרוש א) שהצדקה הגדולה ביותר הוא צדקה ברוחניות, וזהו המתנת עניים הגדול ביותר, שמביאו בזה לחיי עולם, הן אם הוא בעצמו לומד עם זולתו, או שמשפיע עליו לקרבו לתורה ולקבוע שיעורים לתורה וכו', והן כאשר דברנו שעל ידי שיעסוק הוא עצמו בתורה ויתפלל כראוי, הרי שבכך ישפיע רוח מטהרה בעולם ויקרב לבות בני ישראל לאביהם שבשמים, ונמצא מקיים בזה מצות צדקה.

ויוורמו במאמר הפייטן שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד 'תבלת מרדכי' שמרדכי רמוז בתורה במה שנאמר מור דרור ומתרגמין מרא דכיא, שכאמור מר דרור הוא דבר הבא משקץ טמא,

ונתעלה ובא עד שיקטירו הימנו קמורת לפני הבורא ב"ה, ומזה ילמד גם האדם שיכול הוא להתעלות אף מעומקא דתהומא רבא, ועל כן צהלה ושמחה, כי מכאן למדנו שיכולים להתעלות מנ' שערי טומאה להתעלות מעלה מעלה, ולהיות בחי' 'תכלת' הדומה לים, וים דומה לשמים ושמים לכסא הכבוד, ולכן תשועתם היתה לנצח ותקוותם בכל דור ודור בכל מצב ובכל זמן. זהו שאמרו חז"ל (מגילה דף ז' ע"א) קיימו למעלה מה שקיבלו למטה, רצ"ל שגם כאשר נמצאים למטה בעומק הקליפות אפשר להתעלות מעלה מעלה.

גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, בני ישראל רוצים וכוספים להתקרב אליו ית"ש לעשות רצונו לעסוק בתורתו ולעבדו בלבב שלם.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, שנוכה להתקרב אליו ית"ש ולקבל עלינו עול מלכות שמים, והימים האלה נזכרים ונעשים, כשם שקיימו אז מה שקיבלו כבר, כך בכל דור ודור, בכל משפחה ומשפחה ובכל עיר ועיר, יש בימים הללו כח להתעלות, בבחי' 'והייתם רק למעלה', ולהתדבק אליו ית"ש. ומבקשים אנו שיקיים בנו השי"ת מצות משלוח מנות איש לרעהו, וכדאיתא בחז"ל (סוטה דף מ"ב ע"ב) ד'איש היינו הקב"ה, וע"ד הכתוב (שמות טו, ג) ה' איש מלחמה (ע"ש רש"י סנהדרין דף ק"ג ע"א ד"ה איש; וראה דברי יחזקאל החדש, ליקוטים בשם ספר פי צדיק), ויקיים בנו הכתוב (תהלים קיג, ז) מקימו מעפר דל מאשפות ירים אביון ברוחניות ובגשמיות, ובכל הפירושים.

יהי רצון שירבה השי"ת שמחות בכל בתי בני ישראל, מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די, ויאמר למלאך המשחית הרף, ויתקיים בנו הכתוב (אסתר ה, טז) 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' בכל הפירושים שפירשו חז"ל בפסוק זה (מגילה דף ט"ז ע"ב) שנוכה לתורה ומצוות ומעש"ט הכלול ב'אורה זו תורה', ונוכה לקדושה וטהרה הכלול ב'ששון זו מילה', ונוכל לעבוד את השי"ת בשמחה ובטוב לבב, שמחת עולם לכל בני ישראל, ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

אחר זמר א"ל מסתתר זימרו 'שושנת יעקב' כנהוג. תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק.

מוצש"ק

"סעודת הוואך-נאכט"

בשעה 11.00 נכנס מרן שליט"א לקליינע זאל שבביתו נאווה קודש, שם נערך סעודת הוואך נאכט לכבוד השמחה במעון הקודש בהולדת הנין בן לנכדו הרה"ג ר' שמואל דוד לייזער שליט"א מפעיה"ק, חתן בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, בן הגאון רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד. הסעודה נערכה בהשתתפות בני המשפחה, וידידי בעל השמחה שליט"א.

מרן שליט"א שתה יי"ש ואיחל לנכדו בעל השמחה שליט"א לבנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה ולמחותן דומו"צ אלעד הגרי"ש לייזער שליט"א ולכל הנוכחים. מרן שליט"א נטל ידים לסעודה והביאו לפניו דגים בשר וקאמפט. במשך כל זמן הסעודה זימרו הנוכחים ניגוני שמחה לכבוד השמחה. כן זימרו הזמירות למלוה מלכה.

לאחר מכן נשא מרן שליט"א מדברות קדשו לכבוד השמחה, וזהו תוכנם:

יש לבאר הענין שנוהגים לעשות סעודת וואך נאכט בלילה שקודם הברית, דלכאורה לשמחה מה זו עושה, והא עדיין לא קיימו המצוה וא"א לקיימו עד למחרתו ביום השמיני.

בפרשה שקראנו היום (שמות כו, כ) ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. ובמדרש תנחומא פתח ילמדנו רבינו קטן לכמה נימול, כך שנו רבותינו קטן נימול לשמונה, מה טעם כשם שנמול יצחק אבינו, וכבר רבו לפרש ולבאר בהבנת השאלה והתשובה דתרוייהו מילתא דתמיה נינהו, דכמה נסתפק השואל, וכי לא ידע מקרא מלא וביום השמיני ימול בשר ערלתו, וגם צל"ב שייכות השאלה לקראי דפרשתו.

ואפ"ל, בהקדם מה שדייקו המפו' מה שנאמר 'ויקחו אליך', דלכאו' הק' 'אליך' הוא אך למחסור. ובקדושת יו"ט ביאר בזה עפי"ד הייטב לב (פר' מטות) בשם המגיד מדובנא (אהל יעקב, פר' לך) על הפסוק (ישעי' יב, ג) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, ותו"ד דהנה כשרוצים לחפור באר למצוא מים, תלוי במירחה רבה וגייעה עצומה, כי צריך להביא מומחה

שידע להעריך מקום הנושא בתוכו מים חיים, ואח"כ לחפור לעומק האדמה עד שיפרצו מים חיים הראויים לשתייה, ולא כל אחד מסוגל לזה, כי לזה צריך הוצאות מרובות וגייעה עצומה, אך כאשר כבר קיימת באר מים חיים אשר מן הבאר ההיא ישקו העדרים, אז בניקל לכל אחד שיכול לבוא ולתת כדו לתוכה לשאוב שם מים. כן הוא הדבר כשצריך להמשיך ישועה בכל ענין המצטרך לאדם, כי לפעול בשמי מרום להוריק ברכת שמים רווח והצלחה וכדו', אין זה דבר קל, וצריך זכויות גדולות לכך, לא כן בדבר ישועה שכבר היתה דוגמתה בעולם לאבותינו ולאבות אבותינו, שבקל אפשר לשאוב ממנה ולהמשיך את הישועה שכבר היתה שתתעורר שוב בכל עת, וזהו ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, שהמעין כבר נובע זמן רב, וכבר היתה הישועה הזאת בעולם, וא"כ כל אחד יכול לבוא ולשאוב.

וכן הוא הדבר בעבודת השי"ת במצוות ומעש"מ, כי אנן יתמי דיתמי, אשר איננו יודעים לכוון בקיום המצוות לכל התיקונים העליונים, ואיננו משיגים את הכוונות והיחודים שבכל דבר להמשיך על ידם את האורות והתיקונים בכל העולמות, והעצה היעוצה על ידי שכאו"א מקשר עצמו לעשות ולקיים המצוה על דעת הצדיקים בדורות הקודמים, ומאחר שהצדיקים כבר קיימו המצוה בשלימות כראוי, שוב בניקל לכל אחד לפעול ולהמשיך את כל האורות העליונים אע"פ שהוא עצמו אינו יודע כלום, מ"מ כיון שמבטל עצמו לעשות על הכוונה שכיוונו הראשונים פועל בכך בשמי מעל. ובזאת אנו נשענים במה שהראשונים פתחו דרכי העבודה ונתקיים מעשיהם לבניהם אחריהם עד סוף כל הדורות.

וז"ש ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך דייקא, היינו במדרגה שלך, ויקיימו המצוה על דעת הצדיקים, ויקחו שמן זית רומז לחכמה כמו שאמרו חכמינו ז"ל (מנחות דף פ"ה ע"ב) כל מקום ששמן זית מצוי שם החכמה מצוי, ולמדוהו מן המקרא (שמואל-ב יד, ב) וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה. ומפרש מהו מדרגתך, להעלות נ"ר, על דרך נר ה' נשמת אדם (משלי כז), תמיד, ובכוחו של משה רבינו יוכלו כל בני ישראל עד סוף כל הדורות כאשר

יקיימו המצוות על דעתו, אז יעלה בידם קיום המצוה בשלימות. אתוד"ק יעו"ש.

כענין זה כבר כתב בספה"ק ישמח משה (פר' חוקת) לבאר מאמר חז"ל (במדב"ר יט, ו) עה"פ (במדבר יט, ב) ויקחו אליך פרה אדומה, לך אני מגלה של פרה ולאחרים אין אני מגלה, ועוד אמרו חז"ל (במדב"ר שם) שכל הפרות יהיו נקראות על שמו, ויש לבאר מהו המעלה בכך שכל הפרות נקראים על שמו.

וביאר שם בטו"ט ותו"ד דהנה בכל מצוה ישנם כוונות עמוקים וטמירים, שבהם נעשים תיקונים עליונים, ועל ידי זה נמשך שפע עליון הן כלפי מעלה, והן בהורדת השפע לבני ישראל. אולם הלא ראיתי בני עליה והמה מועטים, ואין כל כך בנמצא אנשים היודעים לכוון כל הכוונות כולם ולייחד כל הייחודים, ומעתה יעלה על הדעת לומר שמי שאינו יודע סיבת המצוה וענייניה הפנימיים, הרי שיהיו מצוותיו הולכים לריק ולאברון, ולא יפעלו מאומה, ח"ו והם שלא להזכיר, אלא דאמנם עיקר תיקוני המצוות נעשים על ידי הכוונות הראויות, מכל מקום הבוכ"ע ברוב חסדו הנהיג שעל ידי שצדיק אחד היודע לכוון קיים המצוה בשלימות עם כל כוונותיה, בכך עשה סולם וצינור לאותו מצוה אשר על ידה גם מי שאינו יודע הכוונות הטמירות, אלא מכוון לקיים רצון הבורא ית"ש, נאחזת המצוה באותו סולם שנפתח כבר, וסלקא לעילא ונעשה כל התיקונים הראויים כאילו היה מכוון כל הכוונות והיחודים.

ועל דרך זה כל תפילתינו הולכים ע"ד כונת אנשי כנסת הגדולה, וכן אמירת תהלים ע"ד כונת דהמע"ה, וזה שאומרים שיהא נחשב כאלו אמרם דהע"ה בעצמו, וההיקש על זה בכל המצות. וכן מצינו בנוסח קודם הדלקת נרות חנוכה מרביה"ק מוהרצ"א זי"ע והנני עושה על דעתם ועל דעת כוונתם ופי כפיהם וכו'. וזהו בחי' מה שמצינו בגמ' (גיטין דף כ"ב ע"ב) לגבי כתיבת גט על ידי חרש שוטה וקטן שכשר רק בגדול עומד על גביו, וביאר הרשב"א דכיון שגדול עומד על גביו הרי דיהבי דעתייהו וכותבים על דעתם, והיינו כי בכך שעושה הקטן מעשיו ע"ד כוונת הגדול מועיל לו כאלו ידע לכוון בעצמו, יעו"ש.

נמצא שעל ידי שצדיק אחד כבר עשה המצוה בשלימות עם כל הכוונות שוב יכולים כולם לקיים המצוה לאחר מכן. מעתה אם היה איזה מצוה שלא נעשה בשום פעם בכוונה הראויה כי לא נתגלה סודה וענינה כלל, לא היה אפשר לקיים מצוה זו כראוי ולהמשיך בה תיקוני העליונים, ועל כן היה בהכרח לגלות טעמה של פרה וסודותיה וכוונותיה למשה רבינו, שאם היה זה חוק גם למשה רבינו, לעולם לא היה קיום המצוה בשלימות, דהרי לא שייד להעפיל במדרגה גבוה יותר ממשה רבינו שעלה למקום וקיבל תורה מסיני, ורק על ידי שנתגלה טעמה של פרה למשה רבינו ועשאה בכל כוונותיה בשלימות, שוב היו יכולים לקיים מצות הפרה לדורות הגם שנסתר טעם הפרה, והבן.

וזה שאמרו דמשום ד'לך אני מגלה של פרה ולאחרים אין אני מגלה', לכן מהאי טעמא 'כל הפרות נקראות על שמך', משום שבכל הדורות לא ידעו לכוון את הכוונות והסודות והיה כחוק בלא טעם, על כן בהכרח שכולם נאחזו בסולם זה שהכין משה רבינו ע"ה, ועל ידי כן היו מצוותיהם סלקין לעילא, על כן נקראת על שמו, אתוד"ק הישמח משה יעו"ש בדבה"ק.

עפי"ז יבואר מה שהתקינו שיברך האב 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו', דלכאו' הוא בריתו של הקב"ה, כמו שנאמר בציווי השי"ת לאברהם אבינו (בראשית יז, ט) ואתה את בריתי תשמור וגו', ומפני מה נקראת ע"ש שמו של אברהם אבינו. ולהנ"ל יבואר שבא להורות על ענין זה, שאמנם ולא אתנו יודע עד מה בכוונות וסודות המילה, אעפ"כ הננו מקיים המצוה כמו שאברהם אבינו קיים את המצוה מפאת אשר נצטווה, על דרך זה אעשה גם אנכי אף שאין אני יודע לכוון הכוונות הרצויות.

והנה יש לנו לעיין ולחקור מאימתי יש לו לרך הנימול זכות המילה וזורח עליו אור מצות מילה, דהנה אף דמילה הוא רק ביום ולא בלילה, מ"מ הא כבר אמרו חז"ל (זבחים דף י"ב ע"א) ר' אפוטריקי רמי כתיב (ויקרא כב, כו) והיה שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי (פי' ליל שמיני), וכתיב מיום השמיני והלאה ירצה הא לילה לא חזי, הא כיצד לילה לקדושה ויום

מחוסר זמן, הרי שכבר מתחילת ליל שמיני זורחת ומאירה עליו אור המצוה.

על זה אמר כך שנו רבותינו קטן נימול לשמונה, היינו כבר מתחילת ליל שמיני, מה טעם כשם שנמול יצחק אבינו, שביצחק מצינו ענין זה שלא נאמר בו 'ביום השמיני' ושינה הכתוב לומר 'בן שמונת ימים', לומר שכבר מתחילת ליל שמיני זורח ומאיר אור המצוה, ומזה נודע כי נימול הקטן לשמונה, והבן.

עפי"ז יבואר היטב הטעם שעושים סעודת וואך נאכט בליל שקודם המילה, להורות ענין זה שכבר משעה זו נחשב לו לקטן כאילו הוא מהול, ונמשכים עליו כל אותם האורות וההמשכות הנמשכים מקיום המצוה, והבן.

אח"כ סיפר הרה"ג רבי אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א את העובדא הידועה מהבעש"ט הק' זי"ע המקובל ונהוג לספרה בוואך נאכט. בברכת המזון על הכוס נתכבד הסב המחותן הגאון רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד. לאחר הסעודה עלה מרן שליט"א לבית בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, שם קרא קרי"ש ליד מיטת הרך הנולד שיחי'. מרן שליט"א קרא הג' פרשיות, שיר למעלות אשא עיני, יברכך ה' וישמרך וגו' ג"פ ועוד פסוקי דרחמי. וכן אמרו 'המלאך הגואל' וכו'. בסיום אמרו 'וויפל נעגל' וכו'.

"יום הברית" - יום ראשון פר' תשא י"ב אדר

בשעה 7.45 נכנס מרן שליט"א בבגדי שבת לתפילת שחרית בהיכל המתיבתא. לפני התיבה עבר הרה"ג רבי חיים משה שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן שליט"א. לפני התפילה הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה דוד אריה נ"י בן העסקן הרה"ח ר' אהרן יחיאל מיכל הופמן מנהל רשת כוללי 'מבצר התורה' דחסידי צאנז.

בתפילת שחרית בהללוי-ה זמרו כנהוג 'רוממות קל בגרונם' וכו'.

בשעה 9.35 החל מעמד הברית, במעמד קהל אנ"ש. בשעת הברית היה דלוק ע"ג מגש ג' נרות גדולים משעוה, וי"ב נרות יותר קטנים (כמובא ביעב"ץ). ונשמע קול המכריז העסקן הרה"ח ר' בערל שטמר, כשהוא מכריז: קוואטר - הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א מפעיה"ק. בהכרזת 'ברוך הבא' הכניסו את התינוק להיכל.

להרצאה, והיינו דלילה לאו מחוסר זמן הוא. ולפי"ז י"ל דמיד עם הגיעו ליל שמיני שוב זורח על הקטן הנולד אור עליון מזכות המילה. וביותר לפי מה דקי"ל (כתובות דף נ"א ע"א) דכל העומד לגזוז כגזוז דמי, ומעתה כיון שעומדים למולו לרך הנימול למחרת היום, הרי אף שעדיין לא נימול בפועל חשוב כאילו נתקיים בו המצוה בשלימות, ומאיר זורח עליו אור המצוה. או שמא יש לומר דסוכ"ס הלא אין מקיימים המצוה עד לבוקרו של יום, ומעתה כל האורות וההמשכות אינם נמשכים כי אם משעת קיום המצוה בפועל.

ואמנם אפשר לפשוט הדבר, ממה שנאמר (בראשית יז, י"ב) זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם וגו' המול לכם כל זכר וגו' ובן שמונת ימים ימול לכם כל זכר וגו', וראוי לדקדק מפני מה לא נאמר 'ביום השמיני' כמו שנאמר (ויקרא יב, ג) וביום השמיני ימול בשר ערלת, ויל"פ דבכך מלמדנו הכתוב דתיכף בעת היות הרך הנולד 'בן שמונת ימים' עוד טרם מעשה המילה ממש, כבר יזרח ויאיר עליו אור מצות מילה, לכך לא נאמר ביום השמיני דמשמע ביום ולא בלילה, אלא 'בן שמונת ימים' לומר כי כבר בעוד לילה כבר נחשב כמהול, ואף דמעשה המצוה אינו אלא ביום מ"מ תיכף כאשר נכנס ובא להיות בכלל 'בן שמונת ימים' זורח בו קדושת אור המצוה, וזהו שאמר וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צוה אותו אלקים, בדייקא לא אמר ביום השמיני, כי מיד בליל שמיני נמשך עליו זכות המצוה כאילו כבר מל אותו, וז"ש כאשר צוה וגו' בכוונה למ"ש ובן שמונת ימים ימול בשר ערלתו, והבן.

מעתה יבואר שפיר דברי המדרש, דכיון שאמר הכתוב ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך וגו', ולמדנו כאן לקיים המצוה על דעת אלו אשר ידעו לכוון ולייחד כל הכוונות והייחודים כולם, ועל ידי שעושים כדבר הזה זוכים לקבל מיד כל שפעת הקדושה הנשפעת וזורחת מקדושת המצוה, אף אם בפועל לא כוון כל הכוונות. על זה שאל קטן לבמה נימול, היינו מאימתי נחשב הוא כבר בכלל המצוה, אם רק ביום השמיני בעת שמקיימים המצוה בפועל, או כבר משעה שנכנס ליום השמיני דכיון דלילה לאו

על אמרתך וגו', הרי דמצות מילה היא בשמחה. וראוי לבאר ההדגש שעשו חז"ל בענין קיום מצות מילה מתוך שמחה, והלא כל התורה כולה יש לקיימה בשמחה, כדכתיב (דברים כח, מז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב.

ואפ"ל בהקדם רעיון נחמד שכתב בספר שארית חיים להגאון הצדיק רבי חי"א הלברשטאם זצ"ל אבר"ק סלאטפינא גיסו של מרן אאדמו"ר זי"ע בזיוו"ר, (ויהיו הדברים זכות לרפואה שלימה לנכדו יהודה צבי בן מלכה חיה סערל בתשחו"י), לפרש מה שנאמר באברהם אבינו (בראשית יז, ט) ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחרריך לדורותם, בהקדם דברי הפנים יפות (פרשת נצבים) בביאור מאה"כ (דברים לא, טו-יט) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וגו' ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך וגו', ותו"ד עפ"י אמרם ז"ל (ברכות דף ה' ע"א) א"ר לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנא' (תהלים ד, ה) רגזו ואל תחטאו, אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה שנא' אמרו בלבבכם, אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קרי"ש שנא' על משכבכם, אם נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה שנא' ודומו סלה. היינו שיזכיר שמגיע זמן.

ולפום ריהטא דדברי הגמרא נראה כי יש כאן ג' עצות להכניע את היצר, הראשון הוא עסק התורה, ולמעלה הימנו הוא קריאת שמע, וגדולה מכולם היא העצה האחרונה בהזכרת יום המיתה אשר זו סגולה בטוחה ומוכחת, שנוכר שהיום בכאן ולמחר בקבר, וכאמז"ל שוב יום אחד לפני מיתתך, ואם אינו שומה ונוכר דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, הרי שנופל עליו אימה ופחד. ומאחר שכן הוא, צריך להבין למה פתח תחילה בעצה של עסק התורה וקריאת שמע שאינן וודאיות, הלא היה עדיף להתחיל מיד בעצה מועלת זו של זכירת יום המיתה. אלא דאמנם העצה של יזכיר לו יום המיתה עוצרת בעד האדם מלילך אחר תאוותיו ואחר דרכו של יצר הרע, אולם עדיין בזאת אינו מובטח שלאחר זמן לא ישוב אליו יצרו לבלבלו שוב בתחבולותיו ולהחטיאו למעול מעל בה' ח"ו, כי האדם אינו יכול

בהבאה ראשונה התכבד הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, הבאה שניה - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, אח"כ נתכבדו בהבאות בני הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ובני הגרי"ש לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד.

בכסא של אליהו התכבד הסב הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א. בהגבהה מכסא של אליהו התכבד הסב הגאון רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד. המוהל היה הדוד הגאון רבי משה מרדכי טוביאס שליט"א אב"ד קדימה.

סנדקאות - הסב הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א, מהסנדק - הרה"ג רבי שלמה טוביאס שליט"א אב"ד יאסי, סנדק מעומד - כ"ק מרן שליט"א, ברכות וקריאת השם - הסב הרה"ג רבי מנחם מענדל טוביאס שליט"א אב"ד דרכי שמואל ב"ב, ויקרא שמו בישראל "יקותיאל יהודה". אח"כ ערכו 'מי שברך' לרך הנימול.

ואמרו עלינו וק"י (והקפיד מרן שליט"א כבכל ברית שיכרעו עם התינוק בעת אמירת ואנחנו כורעים וכו').

בסיום הברית איחל מרן שליט"א ברכת 'מזל טוב' לנכדו בעל הברית שליט"א, לסב הגה"צ גאב"ד ראדומישלא שליט"א, לסב הגרמ"מ טוביאס שליט"א, לסב הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ולסב הגרי"ש לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד. לאחר מכן נתיישב לשולחן לחיים לכבוד השמחה. מקהלת המשוררים יחד עם כל הקהל הקודש פצחו בשיר וזמר משך זמן. מרן שתה יי"ש ואיחל לחיים לכל הקהל.

אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם: בגמ' שבת (דף קל"ז ע"ב) כי לאחר המילה אומרים 'כשם שנכנסם לברית כן יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים', ויל"ב טופס הברכה מהו 'כשם שנכנסם לברית'.

בתוה"ק בפרשתן (שמות ל, יא-יג) וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו וגו', זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש וגו'.

ואמרו חז"ל (מגילה דף י"ג ע"ב) אמר רשב"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המזן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו.

הנה אמרו חז"ל (שם דף ק"ל ע"א) כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה, דכתיב (תהלים קיט, קסב) שש אנכי על אמרתך וגו', עדיין עושין אותה בשמחה. וכן דרשו חז"ל (מגילה דף ט"ז ע"ב) בפסוק שנקרא במגילה (אסתר ה, מז) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, וששון זו מילה, דכתיב שש אנכי

להיות בחי' בנים למקום, ומתכוננים בכך כי יש לנו אב בשמים אשר הוא אוהב את עמו ישראל, ובכך ממילא בקל להתגבר על היצה"ר כי היאך יעשה חלילה הרע בעיני אביו אוהבו, ויש להאריך בזה]

ואמנם אם ח"ו אין האדם כראוי, ולא הועילה לו ב' העצות המועילות הללו, על ידי תורה ואמונת השי"ת, או אז כמפלט אחרון בהכרח להשתמש בעצה השלישית להזכיר לו יום המיתה, אף שלא יעמוד לו עצה זו כי אם לשעה, ושוב לאחר זמן יתגבר עליו יצרו הרע מחדש.

וזה שאמר הכתוב ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע וגו', רצ"ל שנתתי לפניך שני דרכים להכניע את יצר הרע, האחד את החיים ואת הטוב, היינו לדבוק בתורה ומצוות מתוך שמחה ותענוג, מאידך אפשר לנצח את היצר הרע על ידי ואת המות ואת הרע, היינו לשכר תאוותו ע"י זכרון יום המיתה ומשפטי הגיהנם שנקרא רע, ואמרה תורה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, שהדרך היותר בטוחה הוא להתאמץ בעול תורה שיביאו לידי שמחה ובכך יעמוד צדקתו גם לבני בנים, עיי"ש בפנים יפות.

ורביה"ק מסינעט זי"ע בכמ"ק בספריו (ראה ייט"פ ליל ה' דסוכות, מאמר ז; ייט"ל פר' נח, ועוד) האריך בענין זה, והוסיף בה אמרים, לפרש סיום הפסוק 'למען תחיה אתה וזרעך', דהנה אם האדם מתגבר על יצרו רק מחמת שמתירא מיום המיתה וחיתום הדין, מורא זו לא תהא לה שום השפעה על בניו אחריו, כי דבר זה תלוי במהות וסוג האדם ומה שהוא עצמו מפחד לא יעבור דב"ז לבניו אחריו. רק כאשר האדם עובד את בוראו ברגש של שמחה וחדוה, בכך נשפעים בניו אחריו לילך בדרכיו, בראותם את השמחה והעונג העילאי שיש בעסק התורה ועבודת השם אז חודר בהם חשק ותאוה להיות כמוהו בשמחת החיים, אבל אם יעשה עבודתו בתורה ומצוות רק מתוך יראת העונש, לא תהא בכך השפעה על בניו אחריו, והמליץ על כך במאמר חז"ל (כתובות דף מ"ב ע"ב) אין אדם מוריש קנס לבניו, היינו שאם מקיים האדם המצוות מתוך יראה וכפיה והיא לו כקנס לא יהא בה כל השפעה על בניו. רק מי

לחיות תמיד בפחד מאימת יום המות, וכעבור זמן יסיח דעתו מן הפחד הלז ויתגבר עליו היצה"ר לטורדו מן העולם.

משא"כ העצה של יעסוק בתורה היא עצה הוגנת ומועלת לעד ולנצח נצחים, וכדאמרו חז"ל (קידושין דף ל' ע"ב) בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, כיון שהתורה מרוממת את האדם ונותנת בו דעת ותבונה, עד שיוכל לזכך עצמו מכל שמץ ורכב, כי כן הוא סגולת התורה לטהר את נפש האדם שיוכל להדבק בקונו כל הימים, ועד"ז ישנם ב' סוגי רפואות שמשתמשים בהם בני אדם, ישנה רפואה שאם נחלה האדם וכו' יוכל להתרפא בה לפי שעה, אולם ישנה רפואה שמחזק את גוף האדם למנוע ממנה כל חולי וכו', שעל גרף זה הוא מעלת התורה הקדושה שמטהרת את נפש האדם שלא יחלה כלל בחולי יצר הרע כי בדביקות אמיתית בתורה לא יהיה לו עוד תאוות ונסיונות מצד היצה"ר, ובכן לא יצטרך לרפואה מעתה כלל.

[ויש להוסיף נופך ע"ד הפנים יפות, דהעצה השניה הוא שיקרא קריאת שמע, דענין קרי"ש הוא אמונה בהשי"ת לידע כי ה' אלוקינו ה' אחד, וכי הוא אבינו רוענו ואנו בני מלך, ונודע מש"כ הנועם מגדים (פר' האזינו; וראה עוד פר' במדבר, ופר' נשא) לבאר מילתא בטעמא מפני מה בני ישראל נחשבים כבנים למקום ואילו אומות העולם נידונים כעבדים, לפי שבני ישראל דבקים באמונתו ית"ש ומייחדים שמו לדעת כי ה' אחד ושמו אחד ואין עוד מלבדו, על כן הקב"ה כלפיהם כבחי' אב אל בנים, כי כמו שלא יתכן שיהא לאדם אלא אב אחד כמו"כ אחד הוא אלקינו אבינו שבשמים, לא כן באומות העולם שמשתפים שם שמים ודבר אחר והרי הם כעובדים לשני אדונים, לכן במדה כנגד מדה נידונין כעבדים, כמו שיכול להיות עבד לשני אדונים שותפים, ורק בני ישראל נחשבים כבנים למקום משום שדבקים באמונת אומן לדעת כי אין עוד מלבדו וה' אחד ושמו אחד, יעו"ש מה שהאריך לפרש בזה מקראי קודש בדברים נפלאים. ועכ"פ על ידי קרי"ש נתעורר לדעת יחודו ואחדותו ית"ש, אשר בכך אנו זוכים להתייחס

פניהם השמחה הפנימית על שזכו לקדש שם שמים כשסילקו אותם מעבודתם למען השבת. דבר זה חדר לעומק ליבם של צאצאיהם אחריהם, כמה חיות והנאה יש בקיום מצוותיו ית', והדברים ידועים.

עפ"י האמור ביאר שם בשארית חיים, זהו כוונת הכתוב ואתה את בריתי תשמור היינו מלשון המתנה וציפייה, שיהיה לו לאדם השתוקקות בהיותו ממתין ומצפה לקיים מצוות קונו, או אז יזכה אתה וזרעך אחרריך לדורותם, כי על ידי שמחה של מצוה יזכה להוריש ולהעביר בירושה מדור לדור שילכו בניו אחריו ושמרו דרך ה'.

*

בהאמור יש לכאר מה שנתחייבו בני אותו הדור כליה, ונגזר עליהם להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים, כבר אמרו חז"ל (מגילה דף י"ב ע"א) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה וכו' מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע, אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו וכו' מפני שהשתחוו לצלם (ועיי"ש במהרש"א שהשתחוו להמן שעשה עצמו אלוה), אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר, אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים.

אמנם אכתי צריך ביאור, דהלא בוודאי לא כל בני ישראל שהיו באותו הדור השתחוו להמן שעשה עצמו אלוה, ואף לא נהנו מסעודתו של אותו רשע, דהלא עם בני ישראל היו מפורדים ומפורדים בכל מדינות המלך, ורק אלו שבשושן נהנו מהסעודה והוכרחו להשתחוות להמן (וראה שפת אמת מגילה שם, ד"ה מפני, שרק בשער המלך נצטוו להשתחוות להמן, ולא בכל העיר שושן), ומעתה גם על כך תירוצא ד'מפני שהשתחוו לצלם' הדרא קושיא לדוכתא שבשושן יהרגו וכו', כי בוודאי היו רבים מישראל יראים ושלמים אשר לא כרעו בדרך לפני הבעל.

ואולם גם אלו אשר השתמטו מפני המן וסגרו עצמם בביתם לבל יצטרכו להשתחוות להמן, או שלא הלכו להנות מסעודתו של אותו רשע, לא עשו כן בשמחת הלב להיות שמחים ומתענגים שיש בידם להשאר נאמנים למצוות התורה, אלא היו יושבים

שדבוק בתורה ומצוות מתוך שמחה ועונג ומקיים בעצמו בחי' הכתוב (תהלים ק, ב) עבדו את ה' בשמחה, ובכל מצוה הריהו שריו בשמחה וטוב לבב, על ידי כן ימשיכו דורותיו אחריו להתהלך בדרך החיים, כי הוא מבהיר התשוקה והרצון של קיום המצוות ג"כ לקיום המצות. וזהו ראה נתתי את החיים והטוב וגו', למען תחיה אתה וזרעך, היינו למען תחיה שישאר אצלו, ומלבד זאת אתה וזרעך שזה יעבור גם לבנים, וילכו גם הם בדרך התורה, עי"ש בדב"ה"ק.

מסופר על אנשי הדור הקודם באמריקה שהיו ביניהם יהודים רבים שמסרו נפשם על קדושת השבת למען לא יחללוה, כי העבירו אותם שבעה ימים בשבוע ומי שהתחמק מלעבוד ביום השבת היה מסלקים אותו מעבודתו, וכך היו יהודים רבים עוברים מידי שבוע מעבודה לעבודה כשכל יום ראשון היה עליהם לחפש עבודה אחרת כדי לזכות ללחם צר ומים במשורה, ולמרות הכל רבים מבניהם אחריהם וצאצאיהם סרו מן הדרך והזניחו את יהדותם לגמרי רח"ל, והרבה תמהו על דבר זה היתכן שמסירות נפש של האבות לא פעל על הבנים. והסביר אחד מגדולי הדור (כמדומה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל), כי סיבת הדבר הוא יען כי למרות שהאב שמר את השבת במסירות נפש, מכל מקום הכרת פניו ענתה בו כי צער גדול הוא לו ובכל שבת נתמלא עצב ותוגה בידעו כי עתה יאבד את פת לחמו ומי יודע מה יולד יום, והאף אמנם התגבר ומסר נפשו שלא לחלל שבת, אולם כאשר שב מבית הכנסת לביתו היה פניו חמוצות ולבו זועף עד שכל מהותו העיד לפני בניו ומשפחתו עד כמה קשה וכבד הוא שמירת שבת וקיום המצוות, ודא גרמא שזרעו אחריו הבינו כי להיות חרד על דבר ה' הוא מר כלענה, וממילא מה יעשה הבן ולא יחטא, כי למה לו להניח עול על צווארו אם כה כבד הוא מנשוא.

לא כן אלו שקיימו את מצוות השם בשמחה, ובשבת קודש היו באים אל ביתם בפנים שמחות ובקול גדול ענו ואמרו הנה זכינו להיות יהודים שומרי שבת מחללו, ולא נסחפנו להתפתות אחר מעבידינו לעבוד ביום השבת, והיתה ניכרת על

מסוגרים בביתם מתוך אהבה ושברון לב על שאין הם יכולים להשתתף בסעודה אשר עשה המלך, ואין הם יכולים לצאת ולבוא כרגילותם וכו' שהרי לא רצו להשתחוות להמן. ומוכה כם מהא דאמרו חז"ל (מגילה דף י"ט ע"א) שדיברו סרה על מרדכי באמרם מה ראה מרדכי דאיכני בהמן על ככה דשוי נפשיה עבודה זרה, כי הם סברו דהיה לו למרדכי להרחיק עצמו משושן, ועל כל פנים שלא יתקרב לשער המלך כדי שלא להתגרות בו.

כי אף שהם בעצמם נזהרו שלא לאכול ולא להנות מסעודת אחשורוש, וכן לא להשתחוות לצלם, מ"מ היה להם בכך צער גדול, ועשו כן באנחות רבות וכו', ומאחר ולא היה להם עבודת השם והאמונה מתוך שמחה וחדות הלב, ולא היו עוסקים בתורה שנאמר בה פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט, ט), מתוך נועם ותענוג, שוב לא היה להם היכולת להחדיר יראת השם לבניהם אחריהם, ולא הורישו לזרעם אחריהם לשמור את דרך ה' כראוי, עד אשר מתוך כך ירדו הדורות ונתדרדרו להתרחק מדרך התורה, כמבואר בדברי הנביא (נחמיה יג, טו-כד) בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים גתות בשבת וגו' ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ירושלם ביום השבת וגו', ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם. ושנינו עשרה יוחסין עלו מבבל, וכל זה לאשר גם הזקנים לא שמרו את מצוות התורה בשמחה ועונג, על כן לא היה בהם הכח להשפיע על הדורות הבאים, והגם שעדיין לא עברו שבעים שנה מעת שגלו כבר נפלו עשר מעלות אחרונות רח"ל.

וזה שאמר רשב"י הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים, הביאור בזה דהנה כאמור כל הקטרוג היה על שקיימו המצות בלי שמחה ועונג ורק מפאת יראת העונש ועי"ז לא השפיעו על זרעם אחריהם, על כן מדה כנגד מדה יצאה גזירה זו מלפני המלך להשמיד להרוג ולאבד, שלא היה הגזירה אלא לפנים, רצ"ל להבהילם בחיל ופחד לעוררם לתשובה על ידי העצה של יזכיר לו יום המיתה, כי בוודאי לא עלתה מחשבה זו לפניו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, כי הלא אין

קיום לעולם זולת על ידי ישראל העוסקים בתורה. ברם מאחר ונטו מדרך הישרה ועשו רק מחמת יראת העונש, על כן נידונו להחזירם בתשובה ע"י עצה זו של יזכיר לו יום המיתה, לכך יצאה הגזירה הנוראה על ידי המן, וזהו הם לא עשו אלא לפנים, רצ"ל כאשר קיימו המצות לא היה זה אלא מתוך עול וקושי ולא מתוך שמחה של מצוה, ועל כן מדה כנגד מדה אף הקב"ה עשה עמהם אלא לפנים, שעל ידי הגזירה בא להזכירם ענין יום המיתה ובכך באו כל ישראל לידי תשובה שלימה.

וכיון שמרדכי ידע את כל אשר נעשה, והבין כי כל תכלית הגזירה לא בא אלא באשר שלא נתעוררו לקבלת עומ"ש ע"י תורה וקרי"ש, לכך במכ"מ נגזר לעוררם על ידי העצה זו של יזכיר לו יום המיתה, או אז הלך וקיבץ את ילדי ישראל לעסוק עמהם בתורה בהל' קמיצה (מגילה דף ט"ז ע"א), ורמז רמז להם לישראל כי עדיף מפי שיתעוררו לדעת את ה' על ידי תלמוד תורה, ואז ממילא לא יצטרכו עוד לעוררם על ידי בחי' יזכיר לו יום המיתה, וממילא תתבטל הגזירה מכל וכל.

והנה כתבו המפ" (בספר עוללות הבציר הביאו בשם האריה"ק, ובקול אליהו בשם הגר"א זי"ע, ויש שהביאו בן ע"ש הרה"ק מהר"ש מאוסטרופלי), ברמז מחצית השקל, דבתיבת 'מחצית' האות צדי"ק הוא באמצע ולצדדיו מכאן ומכאן אותיות ח"י ואילו אות הראשונה הוא מ"ם והאחרונה הוא תי"ו, שהצדיק מקרב אותיות חי ומרחיק אותיות מת, יעו"ש. ובכל מאמר של צדיקים רמוזים הרבה עניינים.

וע"ד הרמז יש לומר דתיבת מחצית רומז להני ג' עצות שעל ידם יוכל האדם לנצח ולהתגבר על יצרו הרע, האחד הוא בחי' 'מת' היינו יזכיר לו יום המיתה, השני הוא בחי' 'חי' המורה על הדביקות בהשי"ת ויחוד שמו שהוא ענין מצות קריאת שמע, ע"ד 'וצדיק באמונתו יחי"ה' (חבקוק ב, ד), ובבחי' מה שנאמר (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום, והשלישי הוא הצ' המורה על עסק התורה, וע"ד מה שנאמר (תהלים לו, ל) פי צדיק יהגה חכמה, והלום ראיתי בספה"ק תולדות אהרן (זיטאמיר, פר' ויגש) שכתב כן לדרכו בפנימיות התורה

דאות צ' מורה על תורה שבע"פ, יעו"ש בדבה"ק. זהו שרמוז בתיבת מחצית, להרחיק את אותיות מת ככל האפשר, למען נדע כי עיקר העצה להכניע את היצר הרע הוא על ידי התורה הק', ואם לאו יקרא קריאת שמע שהוא רמוז באותיות 'חי', ורק אם גם בזה לא עלה בידו לנצחו, או בדיעבד ישתמש בעצה השלישית הרמוז אותיות 'מת' רמוז ל'זיכור לו יום המיתה'.

ועל זה רמוז הכתוב זה יתנו כל העובר על הפקודים, כאשר יראה האדם כי היצר הרע מתגבר עליו להסיתו מדרך הישרה לעבור על פקודי אורייתא, העצה היא מחצית השקל בג' עיטין הללו שעל ידם יוכל לנצח היצר הרע ולהתגבר עליו.

בהאמור יבואר מה שאמר רשב"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו. דכיון שעתידי המקטרג לטעון שכל מעשיהם של ישראל אינם אלא מתוך הכרח ויראת העונש ולא מתוך שמחה של מצוה, ואמר כי אף שדתייהם שונות מכל עם מכל מקום את דתי המלך מתוך שמחה אינם עושים, ואינם מקיימים בחי' הכתוב עבדו את ה' בשמחה. על כן הקדים הקב"ה שקליהם לשקליו, דכאמור מחצית השקל שהוא להורות שעיקר העצה להתגבר על היצר הרע הוא דייקא על ידי תורה, והתורה הק' היא שמביאה בכנפיה שמחה של מצוה, וביותר על ידי חלק התורה שבע"פ, כמבואר בספה"ק דתורה שבכתב הוא בחי' יראה, וכדאמרו חז"ל (ברכות דף ל"ג ע"ב) אין לגבי משה מילתא זוטרתיה היא, ותורה שבע"פ היא בחי' שמחה וע"ד הכתוב (משלי ד, כב) כי חיים הם למוצאייהם, וההוגה ומפלפל בהם זוכה לחיות ושמחה, ובוזה גופא נתבטל טענת המקטרג.

*

והנה לעסוק בתורה בשמחה זה לא יתכן רק על ידי קיום מצות מילה, כדאיתא במדרש (שמו"ר ל, יב) פעם אחת אמר לו עקילס לאדריינוס המלך רוצה אני להתגייר ולהעשות ישראל, אמר לו לאומה זו אתה מבקש כמה בזיתי אותה כמה הרגתי אותה לירודה שבאומות אתה מבקש להתערב, מה ראית בהם

שאתה רוצה להתגייר, אמר לו הקטן שבהם יודע היאך ברא הקב"ה את העולם, מה נברא ביום ראשון ומה נברא ביום ב', כמה יש משנברא העולם ועל מה העולם עומד ותורתן אמת, אמר לו לך ולמד תורתן ואל תמול, אמר לו עקילס אפילו חכם שבמלכותך וזקן בן מאה שנה אינו יכול ללמוד תורתן אם אינו מל, שכן כתוב (תהלים קמו, יט) מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ולמי לבני ישראל, ע"כ דברי המדרש, והיוצא מדברי חז"ל הללו שהמילה היא ההכנה ללימוד התורה"ק, שהרי ללא שימול האדם את עצמו לא יתכן שיזכה לכתרה של תורה.

וכאמור כי רק עסק התורה הק' היא שמביאה שמחה אמיתית לאדם, כי פקודי ה' ישרים משמחי לב, וכמל התורה יתעלה האדם לבוא לידי שמחה של מצוה בבחי' 'עבדו את ה' בשמחה', כי התורה הק' היא 'פרה ורבה' היינו שהיא מביאה שמחה ונותנת חיות לעוסקה.

אשר על כן דייקא במצות מילה הדגישו חז"ל את ענין השמחה, ועליה נאמר 'שש אנכי על אמרתך', כי כל מה שיש ביד האדם לשמוח בשמחת התורה, היא על ידי שהקדים לקיים מצות מילה, דכאמור ללא שימול האדם לא יתכן לזכות לכתרה של תורה, ורק אחר שמל האדם והסיר ערלתו אז יזכה לקבל עליו עול מלכות שמים ועול תורה ועי"ז יהא בשמחה וטוב לב.

זהו שמברכים את הרך הנימול בשם שנכנס לברית בשמחה ובצהלה, שהכל שמחים על שזוכים לקיים מצות השי"ת, בן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, שכל ימי חייו יעשה ויקיים כל מצוות בוראו בכל לבו מתוך שמחה של מצוה בבחי' הכתוב עבדו את ה' בשמחה, ולא חלילה מתוך פחד ואימה.

עפי"ז יש בנותן טעם לבאר מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע באגרא דפרקא (אות קמ"ו; וראה עוד בני יששכר מאמרי תשרי מ"ד אות ו) בשם הרה"ק מקארלין זי"ע שבביאת אליהו נמחלים העוונות של כל המשתתפים, כי כאשר מקבל עליו האדם עול מלכות שמים מתוך שמחה, הרי שבכך נפעל בשמים להשפיע על בני ישראל שפע ברכה וכל טוב, ולמחול

התורה, אשר בעל השמחה לומד במסגרת זו. בשעה 10.50 הופיע מרן שליט"א בהדרו לסעודת הברית ונטל ידיו לסעודה, והביאו לפני מרן שליט"א דגים מרק בשר בשר בהמה פערפל וקאמפוט. אחר בשר הבהמה איחל מרן שליט"א לחיים על יין. במהלך הסעודה נשא הבעל שמחה הרה"ג ר' שמואל דוד לייזער שליט"א דרוש בענין המילה ובענייני הפרשה.

כן נשאו דברים הסבים הגה"צ אב"ד ראדומישלא שליט"א, ואב"ד דרכי שמואל שליט"א. וזמרו 'יום ליבשה'. במהלך הסעודה נגש הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א עם הרב יקותיאל יהודה בינדר מפעיה"ק, והגישו את דו"ח הפעולות של מפעל 'קצורו' שע"י ועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז בארה"ק ואשר בו נבחנו קרוב למאה אברכים מהיכלי הכוללים ברחבי ארה"ק, על כל הל' בשר בחלב, (ובעל הברית שליט"א הוא אחד הנבחרים), וכבר נערכו חלק מהמבחרים בחזרה הגדולה.

מרן שליט"א עיין ברשימת הלומדים והנבחרים בחזרה המיוחדת משך זמן, ולא הסתיר הנאתו וקורת רוחו המרובה על שבסדר החזרה נבחרים גם על טור וב"י פרמ"ג ורעק"א. והתעניין מרן שליט"א גם על הנושאים בעול מפעל גדול זה, והתבטא כי הענין הוא דבר חשוב עד למאוד, כאשר אברכים מוסיפים חוק על חוק לימודם הקבוע החודשי, לידע בעמקות ובהבנה וידיעה ברורה את אשר למדו בעבר, ובפרט כשבמסגרת זו אף נבחרים כאלו אשר מכורח הדחק ועול הפרנסה אף עמלים הם במשך שעות היום על פרנסתם, וכעת נבחרים הם במסגרת זו לחזרה ולשינון מה שלמדו כאשר קבעו חוק לימודם ביני כותלי דבי מדרשא בהיכלי הכוללים. והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו לכל הנבחרים והלומדים.

במהלך השמחה קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן.

בשעה 1.00 בצהרים ברכו ברכהמ"ז. ברכהמ"ז על הכוס בירך - הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א. ואמרו 'נודה לשמך' וכו', 'הרחמן' לברית מילה התכבד לזמר המחותן הגאון רבי יעקב שאול לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' באלעד. לאחמ"כ נפרד מרן שליט"א מכל הקהל וחזר לביתו.

עוונותיהם של ישראל. כי על ידי שמחה של מצוה מוכיחים שאין עובדים את הבורא ית"ש מתוך הכרח וקנס כי אם מרצון ומאהבה, ועל ידי כן מתעורר הארה דלעילא שימחול וישא השי"ת לכל חטא ולכל עון וימחול לעוונותיהם של ישראל.

*

אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו אין אנו מספיקים להודות, ולפיכך אנחנו חייבים להודות תמיד להשי"ת, ומה איש ל' כל תגמולוהי עלי.

ימים אלו המה ימים מאירים ושמחים, וכאשר כבר דברנו כי כל שבוע זה המה ימי ששון ושמחה מו"א עד שיבסר, ותרעין פתוחין הם מלעילא להשפיע על בני ישראל שפע השפעות טובות, אורה ושמחה וששון ויקר, וכאשר בשמים ממעל רואים כי ישראל קדושים מתאספים לשמוח בשמחה של מצוה, הרי שבדין הוא ליתן לכל אחד ואחד לשאוב מבאר השמחה בבחי' 'ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה', ליטול עמו אל תוך ביתו כל מה דבעי, ויעזור השי"ת ומשמחה זו יושפע לכל אחד ואחד כל המצטרך, בבני חיי ומזוני רויחי. נתנו כאן השם ע"ש מרן אאדמו"ר זי"ע, ובגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם, ונזכה במהרה לשמחה השלימה והעולמית אשר הנה זה עומד אחר כתלינו וקרוב יום ה', ונזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בסיום דברות הקודש איחל מרן שליט"א מזל טוב לכל הקהל, כן האציל מברכות קדשו לחתן בר המצוה דוד אריה נ"י בן העסקן הרה"ח ר' אהרן הופמן מנהל רשת כוללי מבצר התורה דחסידי צאנז. ונכנס לביתו נאו"ק.

סעודת הברית נערכה באולמי מרכז החסד פעיה"ק, ונקראו לה לומדי מסגרת הלכה במרכז

בחצרות קדשינו

המוני המשתתפים הביעו את הוקרתם והערכתם על פעילותם בכל ימות השנה לשאת בעול הגדול והכבד של הישיבות הקדושות בקרית צאנז, חצר הקודש, היכלי התורה והתפילה, כאשר במסירות אין קץ מחזיקים את המערך העצום ללא לאות מזה רבות בשנים.

ברוכים הבאים בשם השם

בשעות הערב של יום חמישי, התכנסו למלון בזה אחר זה התומכים הרבים מכל רחבי הארץ והתקבלו בברכה ובחום ע"י מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז מוה"ר בר יוחאי שמעון הי"ו, מוה"ר זאב קליין הי"ו מוה"ר יצחק מאיר ווינקלער הי"ו. את פני האורחים קידמו שלטי אורה ותפאורה מיוחדים שהתנוססו בכל מרחבי המלון ובהם מסרים של "שותפות בממלכת הקודש" לאחר קבלת החדרים, נערכו במקום מנייני ומעריב. משך כל ימי הועידה, הוקצה חדר לימוד מיוחד שם אף התקיימו תמידין כסדרן מספר שיעורי תורה בדף היומי.

הארציגע חסידיש'ע זין ליל שישי

לאחר ארוחת ערב מפוארת ומשובחת כיד המלך, עם רדת הליל ולאחר הפוגה קלה, התכנסו

שלושה ימים של עונג והתעלות שלא ישכחו:
מאות עמודי התווך של היכלי התורה והחסד
דחסידי צאנז בוועידת ההוקרה ושבת קודש 'בני היכלא' שנערך לראשונה בארה"ב

לשלושה ימים של עונג ושמחה, התעלות והתרוממות, זכו מאות נדיבי הלב תומכי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, אשר פתחו ליבם כאלם למען החזקת המוסדות הק', והתכנסו לוועידה היוקרתית שבת קודש 'בני היכלא' שנערכה לראשונה בארה"ב במלון המרשים לאקוטע אוקס שבקניטיקעייט בשבת קודש פרשת תצוה - זכור תשפ"ג.

תחושות העונג והאווירה המיוחדת יישארו חקוקים עוד זמן רב בלבבות המשתתפים, ובראשם הרגעים המרוממים והמיוחדים והמרגשים שהיו מנת חלקם במהלך כל ימי הועידה והשבת שעמדה בסימן "שותפות בממלכת הקודש" והוקדשה לחיזוקו ולביסוסו של היכלי התורה והחסד קרית צאנז, המנוהלים בידיהם הנאמנות של העסקנים הדגולים, מוה"ר בר יוחאי שמעון מוה"ר זאב קליין כשלצידם מנהל המשרד בארה"ב מוה"ר יצחק מאיר ווינקלער הי"ו.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה קדם ידידינו הנכבד והנעלה, העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, איש האשכולות, עוסק במסירות נאמנה לקדשי חצר הקודש צאנז ומוסדותיה

הרה"ח ר' שמואל בורד הי"ו

מנהל כוללי הש"ס

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת נישואי הבן הבה"ח המו"מ בתוי"ש מורנו יהודה נ"י

עב"ג הכלה תחי'

ולמחותנו העסקן הנמרץ, איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, טוב הלב,

מסור בכל לב ונפש לכל קדשי בית צאנז, ה"ה

הרה"ח ר' משה ישראלי הי"ו

מנהל מוסדוה"ק 'עטרת צפת'

ובברכת מזל טוב לסבים

הרה"ח ר' אהרן בורד הי"ו - אב"י בירושלים עיה"ק
הרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א - מראשי ישיבת קרעטשניף והרה"ח ר' יהושע בוים הי"ו - אב"י בעיה"ק צפת
וזאת הברכה, מאלוקי המערכה, שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכו לרוות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח,
מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמיא אמן ואמן.

וחיזק והחייה את העצמות היבשות והקים את האידשקייט מחדש. המצגת שהייתה בנויה לתלפיות עוררה התרגשות בקרב הקהל כולו עין לא נותרה יבשה לנוכח מילות השיר והמיצג המרגש, בו נראה הר"ר משה קראוס ז"ל שסיפר עדות אישית כיצד חזקו כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע מיגונו וברוב אהבה וחיבה למרות שכבר לא היה ערליכע בחור ואף הלך לרעות בשדות אחרים ביקשו מרן זי"ע להישאר בפרענוואלד ואף כיבד אותו לגשת להלל עקב שהיה ידוע כחזן עם קול ערב ותוך כדי ההלל ביאר כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ופירש: "יסר יסרני קה" לקחת לי את כל בני משפחתי. כולם נעקדו על קידוש השם. מדוע "ולמוות לא נתנני" - מדוע לא לקחת גם אותי? אין זה אלא משום שכנראה רצית שאשאר כדי שאוכל להציל יהודים אחרים, לפתוח להם השער לאידשקייט, "פתחו לי שערי צדק". רק בגלל שיש כאן יהודים שרוצים שאפתח להם את הדלת! בבקשה ד' תעזור לי בכך".

וממשיך לספר ר' משה החזן - שבאמצע הבכיות העצומות של מרן זי"ע, החליט שאכן נפתח לו פתח מחדש ופה אשב כי איתיה וזכה להקים ערליכע אידישע דור.

עד שעת ליל מאוחרת התקיימה ה'שבת זי"ץ המיוחד, בו התרוממו האורחים טפחיים מעל לקרקע בערגה וכיסופין ובשבח ושירה לק-ל אשר שבת ברא, עם מיטב שירי הרגש והנשמה, הריקוד והשמחה ע"י הבעל מנגן הר"ר אברהם מרדכי שווארץ הי"ו עד לשעות הקטנות של הלילה בשילוב מיטב מעדני ומטעמי השבת.

ויהי ערב ויהי בוקר יום שישי

החל משעות הבוקר המוקדמות התקיימו מניינים לתפילת שחרית ברוב עם, כמו גם שיעורים בדף היומי. לאחר התפילה נהנו האורחים מארוחת פת שחרית עשירה עם מיטב המעדנים והתפנוקים. כשלאחריה התכנסו בהיכל בית המדרש המוני האורחים לשיחה מאלפת עם פרפראות ועיונים על מגילת אסתר במתיקות ועריבות שנמסר על ידי הרב מרדכי שבת וייצנער שליט"א.

בואו ונצא לקראת שבת

אוריה מיוחדת כמו אפפה את המתחם כולו עת החלה שבת המלכה לפרוש כנפיה, או אז התכנסו

כולם למושב הועידה הראשונה - שם נערך א ווארעמע הארציגע חסידיש'ע ליל שישי שם קידם בברכה את פני הבאים מנהל היכלי התורה והחסד מוה"ר זאב קליין הי"ו, אשר קידם בברכה את פני האורחים והודה להם על טרחתם לעזוב את הבית ולהגיע להוקיר ולחזק את העסקנים בהשתתפותם בשבת זו.

לאחר מכן קידם את פני אורח הכבוד ידיד נאמן לחצר קדשינו המגיד מישרים הרה"צ רבי יעקב שלמה מייזליש שליט"א אב"ד לימנוב שנשא פעמיים פרפראות ודברים ערבים ששולבו מעשי ידי אמן עם מיטב זמירות השבת. בדבריו הביע את הזכות שיש לחסידי צאנז לחסות תחת כנפי הרועה הנאמן והמנהיג הגדול, מנהיגם של אלפים ורבבות מישראל.

כל אחד כמוני שביקר בארץ הקודש - אמר הגה"צ מלימנוב שליט"א במרכז דבריו, ובפרט מי שחזה מקרוב את המוסדות הקדושים בקרית צאנז, בהם מתחנכים אלפי תינוקות של בית רבן, בחורי חמד בישיבות הקטנות והגדולות, ובבתי החינוך לבנות, שמשפיעים מהודם וזיום על כל העיר, ובכל עולם התורה מרבים כבוד שמים וכבוד התורה והחסידות, וכן בכל ערי הארץ, רואה בחוש כיצד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מתמסר לחסידים ולתלמידים ועל מוחו ולבו חקוקים אלפים תלמידים וחסידים בארצה"ק ובכל קצוי תבל, בהמשך לדרכו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, וכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוסיף עוד להרחיב גבולי הקדושה ביתר עוז. לאחר מכן נשא שוב הגה"צ מלימנוב שליט"א משא רב תוכן בנושא קירוב הילדים וההשקעה האמיתית בחינוך שהוא רק בדרך של אהבה ועשה טוב.

בחלקו המרכזי של הזיץ ליל שישי המיוחד הוצג בפני הנוכחים המופע המרגש "משה'לע קום צוריק" המחזה הנהדר שריגש רבים וטובים בוצע על ידי הבעל מנגן רב הרגש הר"ר אברהם מרדכי שווארץ הי"ו בשילוב תזמורת רבת הנגנים של ר' וואלוי טאובער הי"ו, המחזה פתח צוהר לתקומתה מחדש של חצר הקודש צאנז מכבשוונות אושביץ לכבשוונה של תורה כשכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, אוד מוצל מאש, שאיבד את כל משפחתו, הרבנית ו-11 ילדיו בשואה הארורה, התגבר על יגונו האישי

והפיקוח על כל הסעודות והארוחות של הקייטרינג שבניהול של האמן המיוחד אלי פרידמאן כמו גם הפיקוח הצמוד בהכשרת המקווה והעירוב בכל מתחם המלון.

שעה קלה לאחר סיום סעודת השבת המענגת, התכנסו שוב האורחים לאולם נוסף שם נערך ה'באטע' בשבת אחים גם יחד בראשות רב ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבות שליט"א, עם מיטב שירי השבת וניגונים חדשים וגם ישנים בהתעוררות וכיסופים לאדון השלום ומקדש השבת, עד לשעות הקטנות של הלילה, במהלכו נשא דברים ערבים מרדכי שבתי וייצנער שליט"א.

וביום השבת שישו ושמחו

עם שחר, החלו את תפילת שחרית בהיכל בית המדרש, כאשר את העליות מכרו מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, לטובת קרן 'יקר אורייתא' המוסיפה מדי חודש סכומים נכבדים להחזקת מנחילי התורה הצוות הרוחני שליט"א, למען דור העתיד שלנו בחצה"ק. העליות כולם נרכשו בהון רב ע"י נדיבי העם שפתחו ליבם שנית כאולם בנוסף לתרומתם האדיבה בראשונה. לאחר תפילת המוספין נערכה קידושא רבה במהלכה מסר הרה"ג רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א את משאו השני, כשלאחר מכן התקיימה סעודת השבת שנמשכה אף היא שעות ארוכות ועטורה בשיר ושבחה, הלל וזמרה ובמהלכה האזינו המשתתפים לדבריו הערבים של הרה"ח ר' יצחק אלטמאן הי"ו מוויליאמסבורג שתיאר בארוכה את התפתחות קהילתנו הק' מעת אשר הקים מרן ז"ע את האידישקייט מחדש עוד בדייטשלאנד שם היה אביו ר' חיים דוד ז"ל החתן הראשון שהתחתן בפערנוואלד.

זמן מה לאחר סיום סעודת יום השבת, הזדרזו חיש קל האורחים להספיק את תפילת המנחה וסעודה שלישית שנערכה ברוב עם ובטוב טעם, ובמרכזו נשא דברים נפלאים האורח רב ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב משך שעה ארוכה.

עם צאת השבת, לאחר תפילת ערבית והבדלה ברוב עם, פנו האורחים לחדריהם ולמבואות המלון ומרחביו, כדי לפוש קמעא וליטול רווח בין פרשה לפרשה לקראת מעמד המלוה מלכה והמעמד

האורחים בלובי של המלון שם קיבלו את השבת בצוותא ובשיר ורנן יחד עם בעלי המנגנים, בשירי 'בואו ונצא לקראת שבת', כשהעולם כולו כמו עומד מלכת ואוירה פסטורלית של שלוה וקדושה שורה על המקום. אז גם קיבלו המשתתפים הרבים את פני האורח הדגול, בנו ושליחו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, מוריני הרה"ג רבי יוסף משה דב הלברשטאם שליט"א רב ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבות, אשר הגיע לשהות במחיצתם למשך השבת.

לתפילת המנחה ניגש האורח ראש הישיבות מוריני הגרימ"ד שליט"א, כאשר קודם קבלת שבת ברוב עם, פתח את השבת בדברים ערבים המנחה שניווט את מהלך כל השבת ביד רמה, הרה"ח ר' ישראל שטערן הי"ו מלונדון, שקידם בברכה מרובה את פני הנאספים לשבת שכולה התעלות והתאחדות לאורו של נשיאנו ומורה דרכנו שליט"א.

בסיום דבריו הערבים, העניק את שרביט הנואמים לידי האי גברא רבא, פה מפיק מרגליות טובות, הרה"ג ר' אברהם מרדכי מלאך שליט"א אשר משך שעה ארוכה ריתק את המשתתפים בדברים ערבים אודות הזכות להיות הנבחרים שבעם הנבחר, אלו העושים רצונו של מקום בהחזקת התורה ולומדיה וזוכים להקל מעולו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בהחזקת ממלכת הפאר היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

לקבלת שבת ברוב רגש ונשמה ניגש לפני התיבה הבעל מנגן ר' יואל אויש הי"ו ובהגיע לריקוד בואי בשלום פצחו הקהל בריקוד סוער משך זמן רב לכבוד שבת מלכתא. לאחר תפילת ערבית פנו המשתתפים לסעוד את סעודות השבת שנערכו בנעימים באולם חדר האוכל המרווח והמפואר שנערך וקושט לכבוד השבת, כשאת מהלכו מנעימים המנחה ר' ישראל שטערן הי"ו בדברי פרפראות ודרוש נאים וערבים, וצוות בעלי המנגנים המופלאים של הר"ר ישראל דוד שווארץ הי"ו בהרכב מיוחד. כן נשא דברים ערבים הרה"ג רבי שלמה ניימאן שליט"א דומו"צ קהילתנו הק' בלייקווד שאף דאג לכל עניני הכשרות בכל השבת, בדבריו פירט בארוכה את כל סדרי ההשגחה

המרכזי של ימי הועידה השנתית ושבת קודש.

מסיבת מלוה מלכה רבתית

עם צאת השבת החלו ההכנות הקדחתניות לקראת המעמד המרכזי ורב הרושם, מסיבת מלוה מלכה רבתית ומפוארת הנערכת כמחווה נדירה ומיוחדת עבור תומכי התורה ומחזיקי ממלכת הפאר היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז.

לקראת המסיבה המפוארת התכנסו ובאו עוד מאות אורחים מכל רחבי ארה"ב, תורמי נר למאור, מאות המשתתפים הסבו למסיבה מפוארת וסעודתא דדוד מלכא משיחא כיד המלך שנערכה בטוטו"ד כראוי וכיאות, באולם המפואר ורחב ידיים, בליווי שיר וכליזמר עם בעל המנגן הר"ר שלמה זלמן הורביץ הי"ו ומקהלת שירה.

גם את המסיבה המרכזית הנחה בטוב טעם ודעת הרה"ח ר' ישראל שטערן מלונדון עם פרפראות ודברי חידודין כשבסיומם כיבד את הגה"צ אב"ד קהילותנו הק' בארה"ב וראש הישיבות שליט"א לשאת אתך דבריו

הס הושלך בקהל עת פתח הגה"צ אבד קהילתנו בארה"ב במשא המרכזי, כאשר בתו"ד הביא רמז נפלא מדברי החת"ס בעניין גלות מצרים, שמטרת פרעה הרשע היה להכניסם למצב והרגשה שכל מעשיה אינם שווים אלא הרי הם כקליפת השום, ולכן ציווה עליהם לבנות את פיתום ורעמסס וזה היה גם המטרה של עמלק.

לאחמ"כ הרחיב בעניין חובת ההשתדלות של כל אחד, שהמוטל עליו להושיט את ידו ולעשות כיכולתו ובזכות זה הקב"ה עושה שיהיה המעשה בשלימות, וזה רמוז כשהרים משה ידיו אזי וגבר ישראל, כאשר דבר זה ראו אצל אותו זקן כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע שאחר המלחמה כשהכל היה שרוף ונחרב ובכל זאת לא נרתע ומאפס הקים עולה של תורה מחדש, והקים את מפעל הש"ס וכל ממלכת התורה והחסידות.

כן העיד כי רואים בחוש מידה זו גם אצל המנהלים החשובים מוה"ר בר יוחאי הי"ו ומוה"ר זאב הי"ו, שעפ"י דבר הטבע אין שום אפשרות של קיום למערך האדיר והפלאי שהקימו במהלך השנים, וכל זאת הוא במסירות נפשם לדבר מצווה, שע"י ההשתדלות מסייעם הקב"ה, וכ"ה אצל מנהלי המוסדות בכל אתר ובפרט כעת באמריקה

שמקימים עוד ועוד מוסדות תורה וחינוך והכל הוא ע"י עסקנים מסורים שעושים את הצעד הראשון שנדרש וכנ"ל.

את דבריו הנרגשים מעומקא דליבאי, סיים בברכה לכל הנאספים, שגם עבורם הרי זה כצעד וחובת ההשתדלות לתמוך במוסדות התורה, וזכותם עומדת להם להיות חלק ושותף בכל המפעלות.

לאחר מכן הוצגה המצגת המרגשת 'א גאנץ יאהר בקודש פנימה' שסחפה את קהל המשתתפים בערגה ובכיסופים לזמנים הנעלים והמרטיטים בחצרות קדשנו והוצגו בפניהם מחזות נפלאים ומרגשים מעבודת הקודש בצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במעגל השנה. הקהל ישב אפוף התרגשות ונהנה והשביע את עיניו בימים הנעלים ובזמנים העילאיים שעלו בזה אחר זה וחלקם הוצגו בפרסום ראשון.

כאן כובד לשאת את דבר היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, העסקן המסור מוה"ר זאב קליין הי"ו, בדבריו הודה לכל המשתתפים שפותחים ליבם וכיסם בתרומה הגונה לטובת ממלכת הפאר היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז, כשכולם נענים לקריאה הקדושה להיות לעזר ואחיסמך למאות בחורי חמד ההוגים בתורת ה' בישיבות של היכלי התורה והחסד ומפעלות הקודש לבית צאנז.

בסיום דבריו אמר, שב"ה לאחר שנים רבות של פעילות ועשייה עניפה קיים בארה"ק משרד גדול ומפואר, שכחלק מהמטרה הוא פועל לרווחת כלל אנשי שלומינו מסביב לשעון, וכל אחד מאנ"ש בארה"ב הצריך לכך יכול לפנות אל צוות המשרד וישתדלו לסייע לו בכל מה שניתן.

כן קרא לכלל הנאספים בבקשה לעשות צעד אחד נוסף למען מוסדותינו הק', כשכל אחד יכול לפנות אל מכר או ידיד ולבקשו להטות שכם ולתמוך בממלכת הפאר בארץ הקודש, וכך נוכל להכפיל ולשלש את התרומות בארה"ב.

במהלך המעמד נקרא הר"ר יצחק מאיר וינקלער הי"ו לקבל אות תשורה מיוחדת על פועלו הרב שהוענק לו על ידי הנהלת היכלי התורה והחסד, על התמסרותו הרבה למען קדשי בית צאנז ובראשם היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז את התשורה המיוחדת העניק לו הרה"ג רבי אהרן מסרנו.

מסוגל זה, במקום המסוגל, ציון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, שבוודאי ממקומו הוא יפן ברחמים להליץ יושר על מאות יהודים מכל העולם ששיגרו את הקוויטלעך וביקשו להזכיר שמם ובקשתם במקום זה ע"י שפע חיים ורחמים.

התפילה נמשכה במתינות ובכוונה רבה כשלפני העמוד עבר הגה"ח רבי מרדכי שבתי אייזנברגר שליט"א מח"ס בירורי הלכות. המשתתפים שזכו להיות שם מעידים על התעוררות עצומה וחרדת קודש עילאית ששררו בחלל האוהל הקדוש ועל דמעות שנשפכו כמים על ידי המתפללים שהזכירו כל שם ושם בפרטיות ובמתינות והעתירו עליו בדבר ישועה ורחמים, ולישועת הכלל והפרט.

בקול חנוק וברגש בלתי ניתן לתיאור, ניגש הרב אריה ליבוש רייך שליט"א, מנהל מפעל החסד "שפע חיים ורחמים" אל הציון הקדוש של מרן רבינו הקדוש זי"ע - שעל קיום משאלתו בצוואה הקדושה הוא מקדיש את כל חייו בשנים האחרונות - וביקש בדמעות שליש: "רבינו הקדוש! במעמד הרבנים והדיינים שנמצאים כאן עמי היום, אני מבקש ומתחנן ממך לבוא אל המלך, בורא כל עולמים, לבקש ולהתחנן לו, שהזוגות הצעירים יוכלו להתחתן ולרכוש דירה בנקל, כפי שציוויתי ובקשת בצוואתך הקדושה! עשה למענם למען יוכלו להקים ביתם בהשקט בנחת ובשלווה. רבנו הקדוש! פעל נא למחותנים, ההורים של החתנים והכלות, שיעברו את כל התקופה של ההכנות לנישואי הצאצאים, בנקל, בשמחה ובטוב לבב, ללא שום צער ועוגמת נפש, ובלי חובות מעיקים", והי המעמד לחרדת אלקים.

כמו כן הזכיר ר' ליבוש בקול גדול, במעמד הדיינים והרבנים, כמה מאנ"ש שזקוקים לרחמים גדולים ונדבו בעד הזכרתם בציון הק' ביום מסוגל זה, סכומים הגונים.

*

בתוך כך נמסר שבעיצומו של יום הפורים נפתח המשרד המיוחד לבצע העברות לטובת הלוואה שזכתה בו ביום, עבור דירות של זוגות צעירים, ובתוכם לכמה משפחות חשובות שנמצאות בסבך כלכלי, ובכך יצאו רבים את ידי חובת מתנות לאביונים, בו ביום, על פי פסק הלכה שפורסם לפני מספר שנים.

כאן כובד הרה"ג רבי אברהם מרדכי מלאך לשאת את המשא המרכזי שבמתק לשונו תיאר את החשיבות להצטרף להיות שותפים בממלכת הקודש.

בשעת ליל מאוחרת הסתיימה המסיבה הרבתית כשכולם יוצאים בריקודים ובמחולות עם מיטב שיר הפורים יחד עם האורח הנכבד אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב.

פיות האורחים כולם, מלאו הלל והודיה עם סיומם של ימים מיוחדים אלו, בראש ובראשונה למארגנים היקרים, לצוותות ההפקה והלוגיסטיקה המורכבת, על מחשבה אודות כל פרט וענין, על ההשקעה הכבירה בכל תחום, ועל ההנאה הצרופה שהייתה מנת חלקם בכל זמן ורגע, הודות להפקה המושקעת והמקצועית ע"י הר"ר משה גליק הי"ו - יוקרה, יחד עם כל הצוות המסור בכל לב. כן נשמעו דברי שיר ושבח קדם הקייטרינג המיוחד של הר"ר אליעזר פרידמאן הי"ו שפיקד ברוב כישרון והנאה על מיטה סעודות השבת וכל ימי הועידה בשפע רב. לשבחים מיוחדים זכה הר"ר מרדכי וורובל - הדרים שתחת ידיו האמונות יצאו מאות דברי הדפוס והגרפיקה בכשרון רב, ולכל העוסקים הרבים במלאכת הקודש למען הצלחת הועידה.

מעמד מרטיט של תפילה ותחנונים ע"י מפעל החסד "שפע חיים ורחמים" בציונו הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ביום המסוגל תענית אסתר
עין לא נותרה יבשה: ביום המסוגל תענית אסתר, התאספו רבנים ודיינים תושבי קרית צאנז נתניה בצירוף מניין של חסידים ואנשי מעשה, להתפלל ולהעתיר בתחינה על ציונו הקדוש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, על כל מי שזכה להיות רשום בקוויטלעך המיוחדים, אלה שהצטרפו אל המגבית המיוחדת של תענית אסתר שכמסורת השנים נעשית ע"י מפעל החסד שפע חיים ורחמים.

כידוע מספר הישר, יום תענית אסתר הוא יום מסוגל מאוד שכל מי שצריך רחמים לאיזה דבר, יאמר ביום זה פרק כ"ב שבתהלים ולאחר מכן אומרים הבקשה. מפעל החסד "שפע חיים ורחמים", העמיד מושב בית דין, דיינים חשובים ומניין חסידים יראים ושלמים, שיעתירו ביום

תכונה רבה לקראת ההתכנסות המרכזית "רצוף אהבה" של בחורי חצר קדשנו בראשות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בימים אלה נערכים בקדחתנות לקראת ההתכנסות המרכזית של בחורי חצר הקודש צאנז, 'רצוף אהבה', בראשות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, שתתקיים בעז"ה בקרית מלך רב קרית צאנז נתניה.

במעמד שצפוי להתקיים אי"ה ביום שלישי, כ"ח באדר, פרשת ויקרא, ישתתפו כל בחורי חצר קדשנו מכל רחבי ארץ ישראל שיבואו אל קרית צאנז נתניה בהסעות מאורגנות, ועל צבאם הרבנים הגאונים שליט"א ראשי ומנהלי הישיבות, ר"מים ומשגיחים, וראשי חבורות.

מעמד נאדר-בקודש זה מגיע לאחר חודשים של עמל ויגיעה של בחורי החמד במשך כל חודשי זמן החורף שעבר עלינו לטובה, בהם עלו ונתעלו במעלות התורה והיראה בדרך רבותינו הק' ובמרכזם ימי השובבי"ם הקדושים שקדושתם בערה כאש מתלקחת, ברשפי אש שלהבת קה, כאשר מאות הבחורים למדו בכל יום בתענית דיבור שעות רצופות כרצון הקודש, והיה הדבר לנחת רוח לפני מרן מלכא, כאשר הגיעו אל שולחנו בקודש פנימה כל הפתקאות בהן נרשמו לזכרון טוב השעות שלמדו בהם בתענית דיבור. כזכור, במהלך השבועות הללו נערכו מבצעים רבים של הגרלות וחלוקת מתנות יקרי ערך למצטיינים.

המעמד יתקיים אי"ה בהיכל הגדול היכל רוזנברג. במהלכו אף ישאו דברים רבים ומשפיעים לסיכום לקחי והשפעות זמן החורף וימי השובבי"ם. פרטים אודותיו יבואו אי"ה בקול צאנז ובמודעות בכל ריכוזי אנ"ש.

גדול יהיה המעמד לכבוד התורה ולומדיה ולכבוד בית צאנז.

בשורה טובה לשוחרי משנתו של כ"ק מרן זי"ע הופיע וי"ל 'הקטן בהלכה'

בימים אלו יצא לאור הקונטרס "הקטן בהלכה" במשנת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ובו חקר והעמקה במשנת כ"ק מרן זי"ע בספריו שו"ת דברי יציב בעניני קטן הנוגעים לד' חלקי שו"ע וגם לרבות הלכתא למשיחא.

בספר נידונו בין היתר: אם האם מצווה על חינוך בניה, בנין בית המקדש ע"י קטן, שיעור ההמתנה לפעוטות בין בשר לחלב, קטן שגנב אם חייב לשלם כשהגדיל, דעת אחרת מקנה מועיל בקטן רק במתנה ולא במכירה, כשהקטן יכול לשמוע הבדלה אסור לו לאכול קודם הבדלה, אם יש דין וקדשתו בכהן קטן, י"א דקטנים מצווין בכיבוד אב ואם אף שלא מדין חינוך, ועוד ענינים כאשר תחזינה עיניכם מישרים.

קונטרס זה יצא לאור באדיבותו של העסקן הנמרץ הרה"ח ר' אהרן הופמן שליט"א והוא פרי עט"ו של האברך הרב יצחק ליב בורד הי"ו (ב"ר אהרן) מעיה"ק ירושלים.

לקונטרס צורף גם מפתח ערכים מפורט בו יוכל כל מבקש ה' למצוא את מבוקשו ניתן יהיה להשיג את הקונטרס במס' פלא' 0527121867, ובהיכל הכולל בקרית צאנז נתניה. תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו.

החל סדר פסח כהלכתו, ככל משפטו וחוקתו בעיצומו של השולחן הטהור דשושן פורים, החזיק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בטבלת לימוד הלכות הפסח של 'בחצרות החיים' והורה לכלל אנ"ש ללמוד לפי תכנית זו

קורת רוח עצומה הייתה השבוע לכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בזכות אחת הפעולות של "בחצרות החיים" בתקופה האחרונה.

היה זה כאשר בדברות קדשו שנשא בשולחן הטהור דמוצאי שושן פורים, קרא לכלל אנשי שלומנו להכין עצמם לקראת ימי חג הפסח כראוי וכנכון על ידי לימוד ההלכות הנחוצות, באמצעות טבלה מיוחדת של לימוד יומי – ולאחר שהראו כי הטבלה הוכנה על ידי 'בחצרות החיים' מבעוד מועד, הביע קורת רוח עצומה ואמר 'ישר כוח'. בהמשך הקריא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מתוך טבלה זו, ואחר דברות הקודש התעניין אצל מי שהכין את סדר הלימוד הזה, הרה"ג ר' אברהם לוי שליט"א, על תכנית זו שיו"ל על ידי בחצרות החיים, וחזר ואמר שכולם צריכים ללמוד כסדר הזה, מבוגרים, צעירים, אברכים ובחורים, ושוב הביע קורת רוחו על כך.

כמו כן התורמים החשובים בתרומות הגונות ע"ס \$1000, למען מפעלותיה הנשגבות של הרבנית הצדקנית תליט"א יזכו להירשם ב'ספר הזהב' שיוגש לתפילתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת עלותו לתפילה בציון אמה של מלכות הרבנית הצדקנית ע"ה. כשגם הרבנית הצ' תליט"א תעתיר מידי ערב שבת בתפילה מיוחדת עבור החקוקות ב'ספר הזהב'.
להצטרפות לקבוצת התורמים החקוקים "בספר הזהב" ניתן לפנות למרת דייטש תחי' בא"י: 053-3104082 בחו"ל 718-689-1848.

על גאולתנו ועל פדות נפשנו: התעוררות רבתית בעקבות המעמד נורא-ההוד בעיצומו של השולחן הטהור דבי מלכא בגילופין, כאשר מרן שליט"א קרא הקוויטל של מרכז 'שמחם' על המצפים לזיווג הגון
הלבבות המו. העיניים דמעו. במעמד נורא הוד, מרגש ומטלטל, קרא כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א את הקוויטל שהגישו במרכז 'שמחם', ובו כל המצפים לישועה בזיווג הגון בחצר קדשנו, בעיצומו של השולחן הטהור דבי מלכא בגילופין. במשך רבע שעה התעמק כ"ק מרן שליט"א בקוויטל ועבר על כל שם ושם כאשר חרדת אלקים מלהטת סביבותיו.

כזכור מרכז 'שמחם' חידש וריענן את פעילותו בחורף האחרון והחל בשלל גדול של פעילויות ומבצעים להשתדל בענייני שידוכים בחצר קדשנו בכלל, והמצפים לישועה בעניין זה בפרט. כך הוכרז על הקמת קרנות לשידוכים מעל גיל 24, במסגרת זו מקבל שדכן 16,000 ₪, גויסו שדכנים תמורת משכורת חודשית מתוך מטרה להקדיש משאבי זמן למצפים לזיווגם בצאנז, נפתח המשרד של מרכז 'שמחם' מתוך מטרה להיות בית לשדכנים בשלל נושאים כמו הפעלת שולחן עגול להקניית ידע, הוקמו איגודי חברים שבמסגרתם האברכים שזכו כבר להקים בית – מתגייסים לימין חבריהם בפעילות מזויקת ומקצועית, תוך שהם זוכים בפרסי עידוד יוקרתיים מתנת 'שמחם', נבנו רשימות מיוחדת וכרטסת מיוחדת שמועברים לשדכנים מקצועיים, לראשונה החלה להיבנות רשימה עבור אנ"ש תושבי חו"ל, ועוד ועוד.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אמר בשיחת קדשו בין הדברים שכתוב בספה"ק ששלושים יום קודם פסח, הקב"ה מגביה את ישראל בכל יום חלק אחד משלושים. ומהי ההכנה הטובה ביותר? ללמוד הלכות פסח, ועל כן ראוי לכולם ללמוד הלכות פסח הנחוצות, החל מיום שושן פורים, עד לחג הפסח הבעל"ט.

כפי שפורסם כבר, הלימוד היומי נעשה באופן כזה שצריך להקדיש בעבורו רבע שעה בלבד ביום. הסימנים והסעיפים הרשומים בטבלה הם כאמור ההלכות הנחוצות ביותר, ומאן דמוסיף יוסיף בלימוד אותם סימנים גם בשו"ע הרב המרחיב בביאורו בהלכות.

לאור קריאת הקודש שחזרה ונשנתה השנה ביתר שאת וביתר עוז קבל עם ועדה, מופצת הטבלה שוב בכל ריכוזי אנ"ש וניתן לקבל את הטפסים האלה בכל בתי מדרשנו.

נשי צאנז: השנה השלישית ברציפות לקוויטל ההיסטורי לתורמים לקופת ח"ן וחסד של הרבנית הצדקנית תליט"א

זה כבר שנתיים ימים ומידי ליל שב"ק אחר הדלקת הנרות במעון הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, אחר שהרבנית הצדקנית תליט"א מעלה ומדליקה נרות שבת, בשעה נעלית זו היא מעתירה ומתפללת על שמות מאות מנשות צאנז שנרשמו בשנה העל"ט לקוויטל ההיסטורי שהוגש ביום י' ניסן העל"ט לפני כ"ק מרן שליט"א בעלותו לציון אמו הרבנית הצ' אמה של מלכות ע"ה, מחברתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע.

גם השנה, זו השנה השלישית, ניתנת ההזדמנות המיוחדת לאלפי נשות אנ"ש להירשם לקוויטל העל"ט ההיסטורי וכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעלותו על ציון אמו הרבנית ע"ה שיוגש יעתיר על כל השמות הרשומים בו.

הזדמנות זו ניתנת לכל התורם תרומה חד פעמית ע"ס 72 ש"ח בלבד לטובת קופת החסד ח"ן וחסד' של הרבנית הצדקנית תליט"א, שהוקמה על שמה ולזכרה של אמה של מלכות הרבנית הצ' ע"ה. ניתן להצטרף בקו תנו עוז 09-3729000 שלוחה 5.

שנובע בשביעי של פסח תחת דגלו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, כפי שיפורסם אי"ה בימים הקרובים. כל צאנזער חסיד מכריז: הנני, כדי שבחודש שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, תבוא גאולה בס"ד למצפים לישועה, ותבוא גאולה לנותנים בעדם, על כן היו נא עמנו לעמוד לימיננו לסמכנו" – פונים נרגשות מנהלי מרכז 'שמחם', מוה"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו ומוה"ר מרדכי שבתי גולדשטיין הי"ו אל קהל אנ"ש בארץ ובגולה. היו נכונים ליום השביעי. שביעי של פסח!

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מעודד מאוד את הפעילות והדבר ממש בנפשו. גם בשולחן הטהור לפני חודש בט"ו בשבט, קרא כ"ק מרן שליט"א לקהל אנ"ש במהלך דברות הקודש לפעול ולהפעיל למען השידוכים במסגרת מרכז 'שמחם'. לקראת שביעי של פסח, נפתחת המגבית השנתית של מרכז 'שמחם', מתוך מטרה שבעז"ה יוכלו להרבות פעלים רבים ואדירים למען השידוכים. "טייערע אנשי שלומנו! הפעם אף אחד לא מוותר על הזכויות הרבות ועל מעיין הישועות

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הר"ר ישעי הלוי קליין הי"ו
אב"י בברכפלד

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבת תחי

במזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב

לאביו הרב שלמה זאב שליט"א - אב"י פניה"ק
ולחותנו הרה"ח ר' מנחם טנעמיז הי"ו - ברכפלד

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הרה"ח ר' ישעי וייסבערג הי"ו
אב"י בפאנסי פארק

לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט

שפחת אירוסי בנו

החתן הפו"מ בתו"ש כמר נפתלי צבי נ"י

עב"ג הכלה תחי

בת הרב ישראל צבי ביום שליט"א

ובברכת מזל טוב

לאביו הרה"ג רבי חיים דוב שליט"א - וויליאמסבורג
ולסבים, הגאון רבי יחיאל ביום שליט"א - פניה"ק
והרה"ח ר' אהרן ישעי שפיצר הי"ו - יוניאן סיטי

אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידנו הנדיב הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' בצלאל ראטה הי"ו

פאנסי

לעילוי נשמת אביו

הרה"ח ר' אלימלך הכהן ז"ל

בה"ר יצחק אייזיק ז"ל ראטה

נלב"ע כ"א אדר תשמ"א, תנצב"ה

חן וחסד ורחמים

הקוויטעל הנשגב לתורמי
קופת 'חן וחסד'

קופת החסד
חן וחסד
בנשיאות
הרבנית הצדקנית תליט"א
ע"ש אמה של מלכות
די נרויסע רעבעטן
חיה נחמה ע"ה

התורמים החשובים בתרומות הגונות למען מפעלותיה
הנשגבות של הרבנית הצדקנית תליט"א
זוכים להירשם
ב"ספר הזהב"
אשר מוגש לפני הקודש
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
בעת עלותו לתפילה בציון אמה של מלכות
- הרבנית הצדקנית ע"ה,
מחברתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע
כמו"כ מעתירה הרבנית הצדקנית תליט"א מדי ערב שבת
בתפילה מיוחדת עבור החקוקות ב"ספר הזהב"

\$ 1000
לקופת 'חן וחסד' של הרבנית הצדקנית תליט"א

להצטרפות לקבוצת התורמים החקוקים ב"ספר הזהב":
אצל מרת ש. דייטש תחי'
בא"י: 053-3104-082 מחו"ל: 718-689-1848

כלל נשות צאנז מצטרפות
לקוויטעל הנשגב
אשר מוגש לפני
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק
שליט"א בעלותו לציון
אמה של מלכות ע"ה
ואשר מונח על שולחנה של
הרבנית הצדקנית תליט"א
במעמד הדלקת הנרות מדי ערב
שבת במעון הקודש. בתפילה זכה
עבור כלל הרשומות בקוויטל המיוחד

72 ₪
לקופת 'חן וחסד' של הרבנית הצדקנית תליט"א

ניתן להצטרף בקו תנו עוז
09-372-9000
שלוחה 5 או בעמדת "קהילות"

כעמיהם תודה!

484,234

מודיעין עילית	ירושלים	חיפה	בית שמש	ביתר עילית	בני ברק	אשדוד	אלעד	קרית צאנז נתניה
84%	129%	129%	114%	108%	112%	136%	137%	82%
סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪5,456	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪19,977	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪14,030	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪10,585	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪26,000 <small>במסגרת אגון חסידי עזרי</small>	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪33,714	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪5,660	סך תמיכות פורים תשפ"ב ₪19,492	סך תמיכות פורים תשפ"ב קופה חדשה ₪107,500
יעד תמיכות תשפ"ג ₪13,500	יעד תמיכות תשפ"ג ₪54,000	יעד תמיכות תשפ"ג ₪53,000	יעד תמיכות תשפ"ג ₪18,000	יעד תמיכות תשפ"ג ₪36,000	יעד תמיכות תשפ"ג ₪74,500	יעד תמיכות תשפ"ג ₪8,500	יעד תמיכות תשפ"ג ₪31,300	יעד תמיכות תשפ"ג ₪107,500
תרומות תושבי ברכפלד ₪9,781	תרומות תושבי ירושלים ₪63,492	תרומות תושבי חיפה ₪53,296	תרומות תושבי בית שמש ₪19,797	תרומות תושבי ביתר עילית ₪37,309	תרומות תושבי בני ברק ₪75,551	תרומות תושבי אשדוד ₪10,446	תרומות תושבי אלעד ₪38,268	תרומות תושבי קרית צאנז ₪85,247
סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו במודיעין עילית: ₪11,300	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בירושלים: ₪69,400	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בחיפה: ₪68,200	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בבית שמש: ₪20,600	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בביתר עילית: ₪38,850	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בבני ברק: ₪83,500	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו באשדוד: ₪11,600	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו באלעד: ₪42,900	סך כל התמיכות בו ביום לאחינו ובשרינו בקרית צאנז: ₪87,900

פורים תשפ"ג מהפכה של צדקה וחסד:

סה"כ מגבית פורים תשפ"ג

₪484,234

סה"כ מגבית פורים תשפ"ב

₪156,214

שלנו ושלהם - שלכם!

עם סיום מגבית פורים תשפ"ג, הלב מתרונן למראה ההתגייסות המרגשת של אלפי אנשי שלומנו בכל אתר ואתר, למען אחינו ובשרינו, בסכומי עתק שטרם נראו בחצר קדשינו.

ברכות והודאות שגורות קדם אלפי טייערע ברודערס שפתחו את ליבם והוזילו מכיסם ממון ודמים, ובראשם נדיבי הלב אשר תרמו סכומים הגונים ביותר, וקדם הרבנים והגבאים בכל אתר ואתר, שעמלו ללא לאות והקדישו את שמחת החג שלהם למען אחינו ובשרינו במסירות לב ונפש, תשוח"ח להם.

ניתן להעביר תרומות באמצעות תיבות החסד הקבועות בבתי מדרשנו
בהעברה בנקאית: בנק: מרכנתיל - 17 סניף: גאולה - 836 מספר ה-: 103792, עזר לקהל (גיר)

1-700-720-750

יישר כוח טייערע ברודער אין אמריקה אחים לשמחה, אחים לדעה

אנשי שלומנו היקרים והנכבדים שליט"א

תושבי בארא פארק, מאנסי, יוניאן סיטי, וויליאמסבורג, ליקווד

שעמדו לימיני בשליחותי על אדמת אמריקה

למענם של חתנים וכלות

**ולמענם של משפחות במצוקה כלכלית
שהשמחה במעונם**

במסגרת מפעל "אחים לשמחה"

שבראשות הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א

טוב להודות

לידידי היקרים שבמסירות נפש עילאית עמדו לימיני לסמכנו מתוך רדיפת צדקה ואתבת חסד במאור פנים ובטוב לבב, בשמחה של מצוה ובסבר פנים יפות, חסידים ואנשי מעשה, איש לפי כבודו ומהללו (לפי סדר א-ב)

מוה"ר **יעקב אלי' גענוד** הי"ו - מאנסי

מוה"ר **אהרן גרוסמאן** הי"ו - מאנסי

מוה"ר **שלום אליהו הרשקוביץ** הי"ו - מאנסי

מוה"ר **חיים זילבערמאן** הי"ו - וויליאמסבורג

מוה"ר **יוסף לייזער** הי"ו - מאנסי

מוה"ר **בנימין קנעפלר** הי"ו - ליקווד

מוה"ר **אברהם רייך** הי"ו - ליקווד

מוה"ר **שאול יחזקאל שטרויבל** הי"ו - ליקווד

ואתם-עמם, הקשורים ל"אחים לשמחה" בכל לב ונפש במשך כל השנה כולה

מוה"ר **אלימלך בלומענבערג** הי"ו - בארא פארק

גבאי צדקה ד"אחים לשמחה" בארה"ב

מוה"ר **משה קנפער** הי"ו - יוניאן סיטי

וברך ה' חילכם ופועל ידכם ורצה בוכות מצוה רבתי זו של הכנסת כלה תזכו שישמע לעוד במעונכם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשחה נגינתם אמון כן יהי רצון

Cosmic Star

ב/מפעל החסד "אחים לשמחה" דחסידי צאנז

ימי
הפורים
האלו
לא
יעברו

הלבבות המו. העיניים דמעו. במעמד נורא הוד, מרגש ומטלטל, קרא כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א את הקוויטל שהגישו במרכז 'שמחם', ובו כל המצפים לישועה בזיווג הגון בחצר קדשנו, בעיצומו של השולחן הטהור דבי מלכא בגילופין. רבע-שעה, ארוך כמו נצח. צורת-קדשו של מרן שליט"א נשתנתה, כאשר קרא כל שם ושם, במתינות, בדביקות.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א העתיד על גאולתם; כולנו מצטרפים!

בצאנז
מבינים:
גאולה
באה
לעולם!
משהו
גדול
קורה!

המגבית השנתית של 'שמחם', לקראת קריעת הים של שביעי של פסח, מתחילה! הפעם, אף אחד לא מוותר! כל צאנזער חסיד מכריז: הנבי!

בניסן עתידים להגאל
מגבית 'שמחם' תשפ"ג

שומרים - בית לערבים - שכח חרדי' חובעי לשרנים - קרעו של גמנים ומשכבים - מרחמה קדושים
נדבו לתיאורם וניהל מידע - עידוד לדורים - משרדו פונה ופעיל למען בני ארצות 2220-2220

בעזרת

פני תקדמינו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פני

**בכבוד וביקר
מקדמים אנו בברכה נאמנה**

את פני פרי עץ חיים פאר מקדושים לתפארה, ברא כרעא דאבוה, הנודע לשם ולתהילה, תהילתו בקהל חסידים בשבח ושירה, בית יוס"ף להבה באש קודש לתורה ועבודה, צנא מלא ספרא, יראתו קודמת לחכמתו במידה גדושה, פה מפיק מרגליות טובות בתורה, ואף בחסידות עונה אורה, מקדיש עתותיו וכל לבבו ונפשו למען הישיבות הקדושות ואנפי התלמידים - אשר כבנים יחידים כולם המה, לעודי הצאן ממעיין החיים חלה ומשקה, משפיע מאוצר חכמתו לגדל לגיונות של תלמידים ההולכים בדרכי אורה, מסור בכל מאודו ליבו ונפשו למען כל דבר שבקדושה, פועל גדולות ונצורות למען הרחבת גבולות התורה והחסידות המפוארה, בני יקיה וחביבו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ה"ה

**הגה"צ מורינו
רב ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב
וראש הישיבה שליט"א**

נקדמנו ברכות טוב - בברכת ברוכים הבאים בשם ד'
לעת שובו משהותו כאורח הכבוד
בועידת ההוקרה ושבת קודש 'בני היכלא' בארה"ב
שם פיאר בנוכחותו ועמד בראש סדרת הכינוסים והמעמדים
בפיו המ"ח ובשיחותיו הנלהבות

יהא תעוא מן קדם נתון התורה, שיזכה להמשיך עוד רבות בשנים בעבודת הקודש לעשות נחת חן לאבינו רעייט כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ולהנהיג את הישיבות הקדושות והקהילות הקדושות על מי מנוחות בחן ובעזרת ותבונה, מתוך חב סיעתא דשמיא והרחבת הדעת, שלמות הנפש וברכה והצלחה בכל משלח ידיו, עם חב נחת דקדושה מכל יוצ"ח בבריות גופא ונהורא מעליא, עדי טובה כולנו יחד לבנין בית הבחירה וקבלת פני משיח צדקנו ומלכנו בראשינו, אכ"ר.

בעזה שׁוֹיִת

היטיבה די לטובים

בחן שיר וברוך הוקרה, נשגב בפה מלא שבחה, את זאת הברכה, ממעמקי לבב ערוכה, בצירוף ברכה נאמנה, במש רבגן ותלמידהון הוגי התורה

עם שובנו מועידת ההוקרה ושבת קודש בני היכלא בקרב אנשי שלומנו בארה"ב לטובת היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז

בגיל ותן - ניטיב נגן, קדם הני צנתרי דדהבא, כל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך, בראש וראשונה ירדנו אהובנו אשר פתחו ליבם כאולם רחב ידיים והוויילו זהב מהונגן למען החזקת ממלכת היכלי התורה והחסידות דחסידי צאנז, ה"ה **אנשי שלומנו נדיבי הלב וטובי העין - חבורת 'בני היכלא' המשתתפים הנכבדים כאו"א בשמו הטוב יבורך**

ואתם עתם - אנשי החסד והמעש המופלאים, מפי ומפנינים יקרים יחד כולם השקיעו דמים מחובים תרתי משמע, ולא חסכו עמל וטרחה, מעש ועצה, כדי להוציא מן הכוח אל הפועל את ועידת ההוקרה בהצלחה יתירה בס"ד למען ממלכת התורה והחסד דחסידי צאנז

ידידנו הנכבד והנעלה, ראשון וראש לכל דבר שבקדושה, מוטיקי וחשובי העסקים בממלכת בית צאנז, אהוב על המקום ועל הבריות, ביתו וליבו פתוחים לרווחה כמעננו בכל עת ועונה, ה"ה **הרה"ח ר' משה גליק הי"ו - יוקרה הפקות** אשר עמד בראש צוות ההיגוי וההפקה בטוטו"ו וניצח על המלאכה המורכבת בכשחוננו הברוך ומסירותו הנלאית

ואתו עמו ידידנו הנכבד ומאד נעלה, ברוך הכשרון ורך התעיון, המסור בכל עת ועונה להביא את דבר היכלי התורה והחסד בהוד והדרים, ה"ה **הרה"ח ר' מרדכי וורובל הי"ו** על יציחת פאר מופלאות לכל אורך הדרך

הברכה אחת היא קדם ידיד יקר ומסור אשר ידיו רב לו בהצלחה הגדולה, ה"ה **הרה"ח ר' אליעזר פרידמאן הי"ו** על אירוח והסעדה ברמה גבוה ומסירות רבה
ברכות מאליפות קדם ידידנו היקר והנכבד, איש המעש ורב הפעלים למען קדשי ממלכת בית צאנז, ה"ה **הרה"ח ר' נחום אורנשטיין הי"ו** אשר פעל נמרצות להצלחת המסע, במסירות ובחן ותבונה

שיר ושבחה קדם ידיד יקר אשר הצטרף למסע והקדיש עיתותיו במסירות ועין יפה **הרה"ח ר' משה גולדשטיין הי"ו** אשר ליווה את המסע בתבונת חן ובמסירות למען להצלחתנו

קובעים ברכה מיוחדת למצאם, אנשי המעש היקרים, ידידנו הדגולים **צוות העובדים המסורים** אשר הצטרפו למסע ועמלו במסירות לילות כימים למען הצלחת הועידה

ברכתנו צחופה כי יזכו לראות ברכה והצלחה בכל משלח ידם, זכותם הגדולה וברכת קדשם של דבורה"ק נבג"מ ויכלחט"א, יעמדו לימינם לדיושע בכל מילי דחייטב, מתוך רב נחת דקדושה, אושר ועושר, הרחבת הדעת ורוב סיעתא דשמיא, אכ"י

בהוקרה והערכה מרובה
בר יתא שאמון נאב קליין
ג"א מצטרף בהוקרה והערכה
יצתק לאור וינקאסר
ב / המשרד בארה"ב

